

Văn nghệ

Thái Nguyên

SỐ
11

TẠP CHÍ CỦA HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT TỈNH THÁI NGUYÊN
Phát hành ngày 10 và 25 hằng tháng
Website: vannghehainguyen.vn

RA NGÀY 10 THÁNG 6
NĂM 2021

Thương lắm nơi tuyến đầu COVID
Tranh bộ in độc bản của Lê Quang Thái

Nhiếp ảnh

Quyết liệt. Ảnh: Quốc Chính

Tạp chí Văn nghệ Thái Nguyên: Phường Trưng Vương, TP. Thái Nguyên. Tổng Biên tập: **TRẦN VĂN THẾP**. Thư ký Tòa soạn: **NGUYỄN THỊ THU HUYỀN**.
Trình bày: **ĐÀO TUẤN**. Điện thoại: 0912552124 - 0208 3656514. Fax: 0208 3855513. Email: vannghehainguyen@gmail.com. Giấy phép hoạt động báo chí
số: 72/GP-BTTTT, cấp ngày 1/2/2021. In và gia công tại Công ty Cổ phần In Công Đoàn Việt Nam

GIÁ: 25.000Đ

Văn nghệ

Thái Nguyên

Trong số này

Nguyễn Trãi và
Hồ Chí Minh
cuộc "gặp gỡ" lịch sử
(Vũ Trung Kiên -
Phạm Bá Ninh)	4	Hát lượn Then: tài hoa và
trí tuệ của người Tày
(Triệu Thị Mai)	24
Thái Nguyên dần hiện đại
hóa các tuyến giao thông
và hạ tầng đô thị
(Quang Khải)	6	Bản sắc văn hóa dân tộc
Cơ tu, Buôn TR'NOONH -
Quảng Nam
(NSNA Việt Hùng)	26
Chùm thơ về Covid
(Nhiều tác giả)	10	Người kiểm tu
(Tô Ngọc Hiến)	30
Thế dục thời Covid
(Ngọc Luận)	14	Đám ma
(Vũ Thị Huyền Trang)	34
Lào đã qua đỉnh dịch -
mong những ngày bình yên
(Nguyễn Thị Hiền)	16	10 năm & cuộc hội tụ văn
chương đây ấn tượng
(Hồ Thủy Giang)	36
Dạy và học
"Thể thao cao cấp"
(Thái Văn)	18	Hiếu để bảo vệ...
(Lý Ái Châu)	38
Những ánh đèn đêm đêm
(Phạm Quý)	20	Con vệt
(Rabindranath Tagore)	40
Qua những ngày vội vã
(Mai Đình)	21		

Lày cỏ à

(Minh Hằng)
(Xem trang 8)

Lao đao mùa dịch

(Phú Thái)
(Xem trang 12)

Chung cư cao tầng những vấn đề còn bất cập dưới góc nhìn kiến trúc

(KTS. Trần Hải Hưng)
(Xem trang 22)

Nghệ sĩ làm quảng cáo: Mua danh ba vạn bán danh ba đồng

(Hoài Hương)
(Xem trang 28)

Nguyễn Trãi và Hồ Chí Minh - cuộc “gặp gỡ” lịch sử

Vũ Trung Kiên - Phạm Bá Ninh

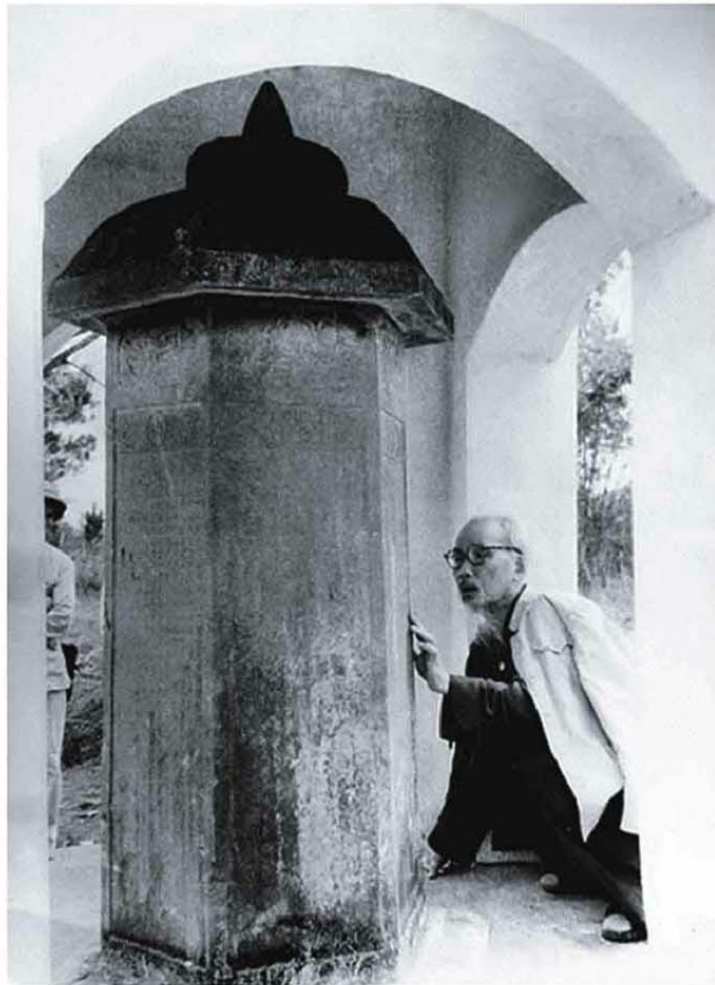
Ông Vũ Kỳ, người thư ký lâu năm và rất mực trung thành của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho đến những năm cuối đời, trong cuốn sách *Bác Hồ viết Di chúc* viết rằng: Rồi sau này lịch sử sẽ còn phải mất rất nhiều giấy mực để giải mã về sự trùng hợp lạ lùng giữa Nguyễn Trãi và Hồ Chí Minh. Hai con người cách nhau 5 thế kỷ nhưng họ có những điểm trùng hợp rất lạ lùng. Họ đều là những nhà chính trị và quân sự kiệt xuất, nhưng hơn hết thấy họ gặp nhau ở tấm lòng tha thiết với hạnh phúc của Nhân dân.

1. Nguyễn Trãi sinh năm 1380 trong bối cảnh triều Trần đi vào giai đoạn suy tàn và chuẩn bị thay thế bởi nhà Hồ. Đúng 27 năm sau, tức năm 1407, giặc Minh xâm lược nước ta và đặt lại nền đô hộ trên đất nước Việt Nam. Kể từ khi nước ta giành được độc lập năm 938, thì đây là lần đầu tiên và duy nhất cho đến nay, nhà Minh chia nước ta thành quận huyện và sáp nhập Việt Nam vào lãnh thổ Trung Quốc.

Hồ Chí Minh sinh năm 1890, cũng vào giai đoạn đất nước lâm vào khủng hoảng trầm trọng sau khi người Pháp xâm lược Việt Nam năm 1858. Năm 1884, Hòa ước Giáp Thân hay còn gọi là Hòa ước Patenôtre, là bản hòa ước cuối cùng nhà Nguyễn ký với thực dân Pháp. Kể từ đây, thực dân Pháp đã thiết lập nền đô hộ lên toàn bộ lãnh thổ Việt Nam.

Nguyễn Trãi sinh ra từ mối tình của thầy đồ Nguyễn Ứng Long (tức Nguyễn Phi Khanh) và cô học trò Trần Thị Thái. Mẹ Nguyễn Trãi, bà Trần Thị Thái là con quan Tư đồ Trần Nguyên Đán. Cụ Trần Nguyên Đán là chất nội Thượng tướng Thái sư Trần Quang Khải. Trần Quang Khải là con trai thứ 3 của Trần Thái Tông - Trần Cảnh và Thuận Thiên công chúa. Nguyễn Trãi không những là cháu ngoại của nhà Trần, ông còn là cháu ngoại xa của nhà Lý (Thuận Thiên là con vua Lý Huệ Tông). Nguyễn Phi Khanh đỗ tiến sĩ khoa thi năm Long Khánh thứ 2 đời Trần Duệ Tông nhưng không được triều đình bổ dụng. Nguyễn Phi Khanh về quê dạy học và được quan Tư đồ Trần Nguyên Đán, vừa là tôn thất, vừa là trọng thần, là rường cột của quốc gia khi ấy, người được xem là có trí tuệ nhất lúc bấy giờ mời về dạy cho con gái là Trần Thị Thái. Thầy trò Nguyễn Phi Khanh - Trần Thị Thái đã phát sinh tình cảm và từ cuộc hôn nhân ấy đã ra đời một danh nhân văn hóa, một anh hùng dân tộc vĩ đại là Nguyễn Trãi.

2. Cũng giống Nguyễn Trãi, Hồ Chí Minh cũng được sinh ra từ cuộc hôn nhân đẹp giữa thầy đồ Nguyễn Sinh Sắc và cô học trò Hoàng Thị Loan. Khi

Bác Hồ đang đọc tấm bia “Côn Sơn Tự Phúc tự bi” tại chùa Côn Sơn, tỉnh Hải Dương, ngày 15-2-1965. Ảnh tư liệu lịch sử.

VẤN ĐỀ CÙNG QUAN TÂM

Nguyễn Trãi lên 6 tuổi mẹ ông qua đời và Người lớn lên dưới sự dạy bảo của ông bà ngoại và cha mình (cụ Trần Nguyên Đán mất khi Nguyễn Trãi lên 10). Hồ Chí Minh mất mẹ khi 11 tuổi và Người cũng lớn lên dưới sự dạy bảo của cha và ông bà ngoại. Sau khi nhà Minh xâm lược nước ta, năm 1407, Nguyễn Phi Khanh cùng rất nhiều triều thần nhà Hồ bị bắt đưa về Trung Quốc và cha con họ chia tay nhau từ buổi ấy đến khi Nguyễn Phi Khanh mất nơi đất khách quê người. Sau khi đánh thắng quân Minh, cảm ân đức tha mạng của Nguyễn Trãi, thượng thư nhà Minh là Hoàng Phúc cho đưa hài cốt Nguyễn Phi Khanh về Việt Nam. Mộ ông nay vẫn còn ở Chí Linh, Hải Dương.

Nguyễn Sinh Sắc và Nguyễn Tất Thành chia tay nhau kể từ ngày Nguyễn Tất Thành đi sang Pháp năm 1911 và cha con họ cũng đã không bao giờ gặp lại nhau. Cụ Nguyễn Sinh Sắc qua đời ở Đồng Tháp và mộ Cụ nay vẫn còn ở Đồng Tháp.

3. Thế nhưng, có lẽ điểm gặp nhau lớn nhất của hai vĩ nhân này chính là tư tưởng vì dân. Đối với Nguyễn Trãi, đó là tư tưởng: "Việc nhân nghĩa cốt ở yên dân"; là "Phúc chu thủy, tín dân do thủy" (Lật thuyền mới biết sức dân như nước); là "ân lộc đến ơn kẻ cấy cày".

Nguyễn Trãi đồ tiến sĩ cùng cha khoa thi năm Thánh Nguyên thứ nhất (1400) triều Hồ Quý Ly. Cả hai cha con ông đều làm quan cho nhà Hồ. Nhà Hồ là triều đại phong kiến đã xây dựng được đội quân đông đảo nhất trong lịch sử các triều đại phong kiến Việt Nam. Thế nhưng, đây cũng là triều đình đã để nước Việt Nam mất về tay quân thù nhanh nhất. Lấy được ngôi từ nhà Trần, nhà Hồ đã để mất lòng dân khi không dựa vào sức mạnh của nhân dân để chống giặc mà lại ý vào thành cao hào sâu. Vì vậy, trong suốt cuộc chiến đấu ngắn ngủi ấy, "Nhà Hồ đánh giặc một mình" (lời Nguyễn Trãi).

Sau khi nhà Hồ thất bại, Nguyễn Phi Khanh lúc này đang giữ chức Đại lý tự khanh kiêm Trung thư Thị lang bị bắt và giải về Trung Quốc. Nguyễn Trãi và em là Nguyễn Phi Hùng khước lóc theo cha lên ai Nam Quan với ý định sang Trung Quốc hầu hạ cha già. Nguyễn Phi Khanh đã khuyên con trai của mình rằng: "Con là người có học phải biết rùa nhục cho nước, trả thù cho cha, như thế mới là đại hiếu". Hiểu lòng cha, Nguyễn Trãi quyết quay trở lại, nuôi chí đánh bại quân Minh, bảo vệ giang sơn non sông. Trên đường trở về, đi ngang qua cửa biển Bạch Đằng, Nguyễn Trãi đã viết bài thơ "Quan hải" (Cửa biển) nổi tiếng:

Lớp lớp rào lim ngăn sóng biển,
Khoá sống xích sắt cũng vầy thôi.
Lật thuyền mới rõ dân như nước,
Cây hiếm khôn xoay mệnh ở trời.
Hoạ phúc gây mầm không một chốc,

Anh hùng để hận mấy trăm đời.
Vỗ cùng trời đất gương kim cổ,
Cây khổi xa mù bắt ngạt khơi

(Nguồn: Đào Duy Anh, Nguyễn Trãi toàn tập, NXB Khoa học xã hội, 1976)

"Phúc chu thủy tín dân do thủy" (Lật thuyền mới rõ dân như nước). Đó chính là sức mạnh vĩ đại nhất của lòng dân chứ không phải thành cao, hào sâu, không ở những công trình "hoành tráng". Vậy nên, sau này, khi vua Lê Thái Tông soạn nhạc cho triều đình, Nguyễn Trãi đã tâu với vua: "Cúi mong bề hạ rủ lòng thương yêu chăm lo cho muôn dân, khiến cho trong thôn cùng xóm vắng không còn một tiếng hồn giặc oán sầu. Như thế tức là giữ được cái gốc của nhạc".

Cũng giống như Nguyễn Trãi nghe lời khuyên của cha, Nguyễn Tất Thành cũng ngầm nhận được sự ủng hộ và lời khuyên chí thiết từ người cha của mình. Lúc cụ Nguyễn Sinh Sắc đương chức Tri huyện Bình Khê, Nguyễn Tất Thành khi ấy đang được gửi trong nhà của nhà giáo Phạm Ngọc Thọ (cha đẻ bác sĩ Phạm Ngọc Thạch) ở Quy Nhơn để học thêm về tiếng Pháp đã lên Bình Khê thăm cha. Cụ Nguyễn Sinh Sắc đã nói với con trai của mình: "Nước mất thì đi tìm nước, lần này đi tìm cha phỏng ích gì?". Cũng từ sự ủng hộ của người cha, Nguyễn Tất Thành đã quyết chí ra đi tìm con đường cứu nước cho dân tộc như các bậc sĩ phu đương thời đã trăn trở ra đi. Trong suốt cuộc đời mình, Hồ Chí Minh luôn đau đáu một nỗi niềm vì dân, vì nước, nhất là vì hạnh phúc của nhân dân. Với Hồ Chí Minh, đó là tư tưởng: "Gốc có vững cây mới bền/ Xây lâu bền vững trên nền nhân dân". Đó là tư tưởng: "Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân... Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân". Đó là lời căn dặn thiết tha: "Việc gì lợi cho dân phải hết sức làm. Việc gì hại đến dân phải hết sức tránh" và "Nước ta là nước dân chủ, bao nhiêu lợi ích đều vì dân, bao nhiêu quyền hạn đều của dân"; "Mọi công việc đều vì lợi ích của dân mà làm"; "Quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân"...

Ngày 10-5-1965, Chủ tịch Hồ Chí Minh bắt tay viết bản Di chúc để lại cho mai sau. Trước khi viết bản Di chúc này, Người đã có hai "cuộc gặp" lịch sử với hai nhà tư tưởng lớn là Nguyễn Trãi ở Việt Nam và Khổng Tử trên đất nước Trung Quốc. Trước khi viết Di chúc, Người đã nói với ông Vũ Kỳ rằng hãy chuẩn bị để bác cháu ta về "thăm" Nguyễn Trãi ở Côn Sơn. Ngày 15-2-1965, tức rằm tháng Giêng năm 1965, đã diễn ra cuộc gặp gỡ lịch sử giữa hai vĩ nhân ấy. Tư tưởng lớn nhất mà hai bậc vĩ nhân này của lịch sử Việt Nam gặp nhau đó chính là chữ DÂN.

Lão đã qua...

(Tiếp theo trang 17)

...Hơn một tháng trời rờn rã, Huyền đã không quên gian nan vất vả, thức khuya dậy sớm để giúp đỡ cộng đồng bà con người Việt, tối đến có hôm chị còn livestream trên facebook để thông báo tình hình dịch bệnh và dặn dò cách phòng chống cũng như giải đáp các thắc mắc cho bà con. Cứ chiều tối hoặc có khi đã khuya Huyền vẫn không quên vào nhóm chat thông báo khi thì tin lành: có người Việt được ra viện, khi thì tin dữ: người Việt lại có ca nhiễm mới. Chính Huyền đã lan tỏa những điều tốt đẹp đến cộng đồng và được nhiều chị em đồng lòng hưởng ứng, dốc sức cùng Huyền lo toan mọi việc.

Bên cạnh tấm gương của luật sư Nguyễn Thị Thu Huyền còn có nhiều chị em phụ nữ có tấm lòng nhân ái như: chị Phương Tân Á, chị Ngọc Hà Nội, chị Tý Trương, chị Lan Black, chị Hồng, chị Minh, chị Ny Phan, chị Nhung và nhiều người khác, đã ủng hộ nhiều thực phẩm, nhu yếu phẩm cho các bệnh nhân và những người có nguy cơ cao... Thật trân quý những tấm lòng của người xa xứ!

Khi các ca lây nhiễm trong cộng đồng ngày càng nhiều dẫn đến tâm lý lo sợ, ngại tiếp xúc vì không biết ai là F0 thì việc mọi người đi mua bán ở chợ chính là nguy cơ dẫn đến nguồn lây lan bệnh nhanh nhất. Nhìn thấy vấn đề đó, Huyền đã đưa ý tưởng làm chợ tạm của mình ra bàn bạc với chị em trong nhóm chat và thế là trang web "Chợ Việt" ở Viêng Chăn đã được hình thành và nhanh chóng triển khai. Trong "Chợ Việt", mọi người được đăng bán đủ các mặt hàng Việt Nam từ những món ăn dân dã, đồ hải sản, hàng đặc sản, bánh trái, hoa quả đến mỹ phẩm làm đẹp v.v., ai thích gì thì đặt trước rồi cho địa chỉ, người bán sẽ giao hàng đến tận nhà vừa an toàn, tiện lợi lại hiệu quả. Chỉ chưa đầy 2 tuần "Chợ Việt" đã có 955 thành viên, hoạt động rất tốt.

Những nỗ lực của chính quyền

Hiện tại điều lo ngại nhất của Lào là người dân lao động của Lào từ Thái Lan đang ô ạt kéo về nước để tránh dịch tăng cao, lo nhất là người nhập cảnh trái phép khó quản lý vì biên giới Lào Thái Lan dài hàng nghìn km đường sông. Do vậy, chính phủ Lào vừa tăng cường tuần tra canh gác, vừa tuyên truyền giáo dục người dân hợp tác cùng chính phủ, để tránh xảy ra trường hợp như 2 công dân Thái Lan và một công dân Lào đã nhập cảnh trái phép bằng thuyền vượt sông Mê Kông vào tỉnh Sạ Vẳn Nạ Khệt rồi di chuyển lên thủ đô Viêng Chăn, gây lên làn sóng dịch kinh hoàng trong cả nước hơn một tháng nay. Và để đảm bảo dịch bệnh được ngăn chặn triệt để, chính phủ Lào vừa ra sắc lệnh tiếp tục giãn cách xã hội từ 0 giờ ngày mùng 5 tháng 6 đến 19 tháng 6 và tiếp tục đẩy mạnh việc tiêm vắc xin rộng rãi hơn để phòng tránh dịch.

Tôi, một công dân Việt Nam, một người con cháu của nước bạn Lào cảm thấy vô cùng hạnh phúc và biết ơn khi được sống và làm việc trong đất nước Lào thanh bình và bình đẳng. Ở đây, tất cả công dân Lào cũng như công dân nước ngoài sống ở Lào đều được cách ly và chữa bệnh mắc Covid hoàn toàn miễn phí. Ở Viêng Chăn, dù bạn là người nước ngoài sang lao động hợp pháp (hay bất hợp pháp) thì trong lúc dịch bệnh này đều có quyền bình đẳng không có chuyện phân biệt đối xử. Ai cũng được xét nghiệm sàng lọc Covid cũng như tiêm phòng vắc xin phòng chống Covid. Sự cố gắng, tận tụy của các bác sĩ đã điều trị khỏi cho 69/69 bệnh nhân người Việt mắc Covid ở Viêng Chăn là một món quà vô giá tặng cho những người bạn Việt, tặng cho chính phủ Việt Nam. Việc làm này đã góp phần củng cố thêm tình hữu nghị đặc biệt và tình cảm keo sơn gắn bó giữa hai nước Lào - Việt anh em.

Viêng Chăn, đêm 4/6/2021

N.T.H

5 VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN

SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

Thái Nguyên dần hiện đại hóa các tuyến giao thông và hạ tầng đô thị

Quang Khải

Tại kỳ họp (trực tuyến) chuyên đề khóa XIII, nhiệm kỳ 2016 - 2021 ngày 19/5, HĐND tỉnh đã thông qua 16 nghị quyết, trong đó có những nghị quyết quan trọng để Thái Nguyên từng bước hoàn thiện mạng lưới giao thông đường bộ, điều chỉnh, bổ sung phát triển đô thị, tạo điều kiện phát triển kinh tế - xã hội trong tương lai.

1. Công tác phát triển đô thị được coi là động lực, là hạt nhân để thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của mỗi vùng. Một trong những nội dung được quan tâm tại Kỳ họp này là Tờ trình thông qua nội dung điều chỉnh, bổ sung Chương trình phát triển đô thị tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2021 - 2025 và tầm nhìn đến năm 2040.

Theo đó, đến năm 2025 thị trấn Đình Cả, huyện Võ Nhai sẽ được nâng từ đô thị loại V lên đô thị loại IV, sớm hơn 10 năm so với kế hoạch. Ngoài ra các thị trấn như: thị trấn Hương Sơn, huyện Phú Bình; thị trấn Đu, huyện Phú Lương; thị trấn Chợ Chu, huyện Định Hóa; đô thị Hóa Thượng, huyện Đông Hỷ đã được định hướng là đô thị loại IV vào năm 2025. Cũng điều chỉnh tách đô thị La Hiên - Quang Sơn thành 2 đô thị loại V trực thuộc huyện là đô thị La Hiên, huyện Võ Nhai

Bộ mặt của đô thị thị trấn Đình Cả đang đổi mới từng ngày
Ảnh: Nguồn: Internet

VẤN ĐỀ CÙNG QUAN TÂM

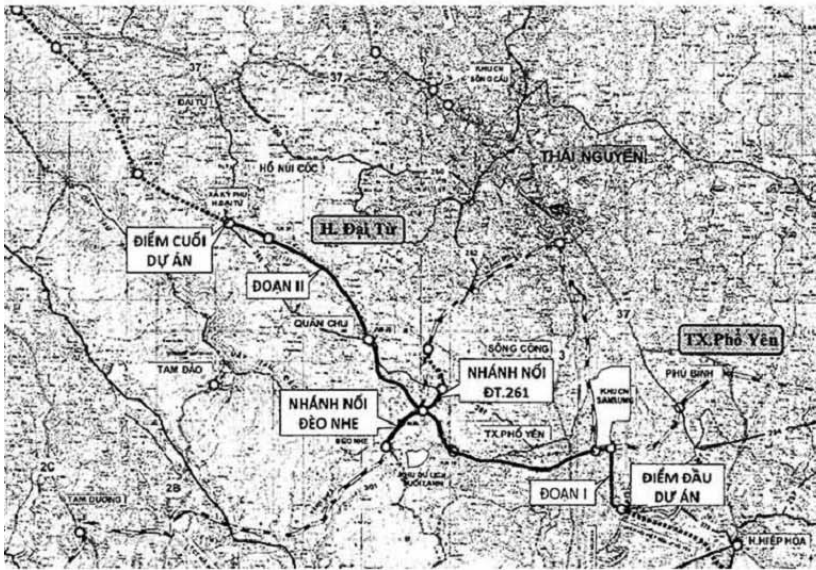
và đô thị Quang Sơn, huyện Đồng Hỷ... Sau điều chỉnh, tổng số đô thị trên địa bàn tỉnh là 19 đô thị, trong đó: loại I là 1 đô thị; loại II là 2 đô thị; loại IV là 6 đô thị và loại V là 10 đô thị (có 5 đô thị loại IV là trung tâm huyện lỵ).

Điều chỉnh, bổ sung Chương trình phát triển đô thị tỉnh Thái Nguyên đã được thông qua là cơ sở để xác định bổ sung các đô thị mới, lập quy hoạch xây dựng đô thị, lập đề án đánh giá và nâng loại đô thị, lập kế hoạch thực hiện khu vực phát triển đô thị và xây dựng kế hoạch huy động vốn phát triển đô thị. Việc làm này sẽ có tác động lớn tới sự phát triển của từng địa phương. Chất lượng cuộc sống của người dân cũng được nâng cao. Và đây chính là cơ sở

Vùng Thủ đô Hà Nội đi Khu di tích Lý Nam Đế xã Tiên Phong thị xã Phố Yên; Xây dựng hoàn trả đường Nguyễn Văn Cừ đoạn tránh Khu công nghiệp Sông Công II. Đặc biệt là Quyết định chủ trương đầu tư Dự án tuyến đường liên kết, kết nối các tỉnh Thái Nguyên, Bắc Giang và Vĩnh Phúc.

Theo đó, từ năm 2021 đến năm 2025 sẽ xây dựng các tuyến đường liên kết giữa các tỉnh Thái Nguyên, Bắc Giang và Vĩnh Phúc. Đây là dự án quan trọng với tổng mức đầu tư lớn, tới hơn 3.780 tỷ đồng, trong đó hơn 1.800 tỷ đồng được trung ương hỗ trợ các dự án trọng điểm, liên kết, kết nối các vùng; vốn ngân sách trung ương hỗ trợ do cấp tỉnh quản lý hơn 1.300 tỷ đồng và vốn ngân sách địa phương đối ứng là 666 tỷ đồng.

Dự án có tổng chiều dài toàn tuyến khoảng 42,47km gồm đoạn I tuyến kết nối với tỉnh Bắc

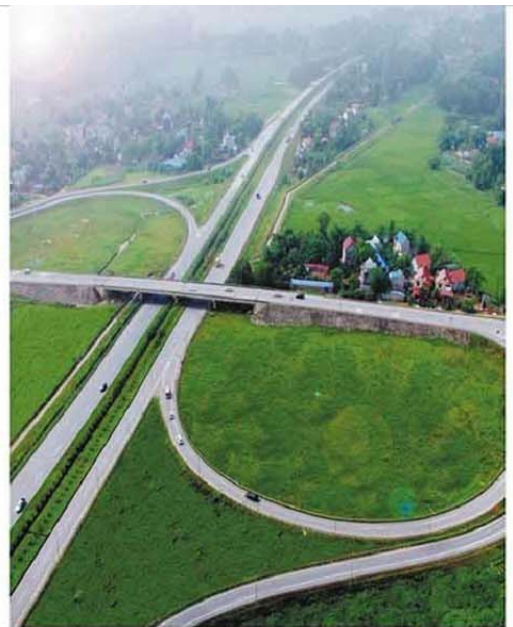

Sơ đồ tuyến đường liên kết giữa các tỉnh Thái Nguyên, Bắc Giang và Vĩnh Phúc

pháp lý cho các cơ quan, ban, ngành, địa phương liên quan xây dựng chương trình, kế hoạch phát triển đô thị và nông thôn, kết cấu hạ tầng đảm bảo liên kết, đồng bộ, phù hợp với quy hoạch và định hướng phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Thái Nguyên trong giai đoạn tiếp theo.

2. Để phát triển các tuyến giao thông đường bộ của tỉnh, HĐND tỉnh đã thông qua những nghị quyết về các chương trình, dự án quan trọng khác như: Quyết định điều chỉnh, bổ sung kế hoạch phát triển giao thông vận tải tỉnh Thái Nguyên giai đoạn sau năm 2020 đến khi quy hoạch tỉnh được phê duyệt; Đầu tư xây dựng tuyến đường vành đai 5

Giang và đoạn II tuyến kết nối với tỉnh Vĩnh Phúc. Đoạn I chiều dài 4,05 km, có điểm đầu nối với cầu Hòa Sơn (nối giữa huyện Hiệp Hòa, Bắc Giang với thị xã Phố Yên, Thái Nguyên), ở phía Thái Nguyên tại xã Đông Cao, thị xã Phố Yên và điểm cuối giao với đường vành đai 5, Vùng Thủ đô Hà Nội tại phường Đồng Tiến, thị xã Phố Yên. Đoạn II gồm tuyến chính và 2 tuyến nhánh có tổng chiều dài 38,42 km. Đoạn tuyến chính dài 32,5 km, điểm đầu tại nút giao Yên Bình, thuộc địa phận phường Tân Hương, thị xã Phố Yên, điểm cuối giao với đường ĐT 261 thuộc xã Kỳ Phú, huyện Đại Từ. Đoạn tuyến nhánh 1 có chiều dài khoảng 3 km, từ km 13+900 tuyến chính kết nối với tỉnh Vĩnh Phúc tại điểm giáp ranh giữa tỉnh Thái Nguyên và tỉnh Vĩnh Phúc; đoạn tuyến nhánh 2 có chiều dài 2,92 km, từ km 13+900 tuyến chính kết

Một đoạn đường cao tốc Quốc lộ 3 mới (Hà Nội - Thái Nguyên)

nối với đường ĐT 261 thuộc xã Minh Đức, thị xã Phố Yên...

Dự án hoàn thành sẽ kết nối các tỉnh Thái Nguyên, Bắc Giang, Vĩnh Phúc, Tuyên Quang thông qua 5 tuyến đường cao tốc: Hà Nội - Bắc Giang, Hà Nội - Thái Nguyên, Hà Nội - Lào Cai, đường vành đai 5, Tuyên Quang - Phú Thọ. Và kết nối trực tiếp cao tốc Hà Nội - Thái Nguyên vào Khu du lịch Hồ Núi Cốc, tạo quỹ đất cho phát triển công nghiệp, du lịch nghỉ dưỡng Tây Tam Đảo, là đường tránh cho thành phố Thái Nguyên.

Ngoài ra, từ năm 2021 đến năm 2024 sẽ xây dựng tuyến đường với chiều dài 1,71 km, bề rộng đường là 22,5m, đầu tuyến giao với đường vành đai 5 Vùng Thủ đô mở mới về phía Nam, cuối tuyến giao với đường quy hoạch Khu di tích chùa Hương Ấp. Tổng mức đầu tư dự án là 120 tỷ đồng, trong đó ngân sách tỉnh hỗ trợ: 35 tỷ đồng, ngân sách thị xã Phố Yên và các nguồn vốn hợp pháp khác: 85 tỷ đồng. Việc xây dựng tuyến đường quan trọng này góp phần vào việc đi lại thuận lợi cho người dân, phát huy giá trị các khu di tích, giáo dục truyền thống lịch sử, thu hút đầu tư, tranh thủ mọi nguồn lực, từ đó góp phần định hướng quy hoạch thị xã Phố Yên, xây dựng thị xã Phố Yên thành thành phố trực thuộc tỉnh trước năm 2025.

Từ năm 2021 đến năm 2023 cũng sẽ xây dựng hoàn trả đường Nguyễn Văn Cừ đoạn tránh Khu công nghiệp Sông Công II. Tuyến đường với chiều dài 1,6 km, tổng mức đầu tư là 21,082 tỷ đồng.

Việc điều chỉnh, bổ sung và triển khai các dự án về giao thông kể trên, để Thái Nguyên từng bước hoàn thiện hạ tầng giao thông theo hướng đồng bộ, hiện đại; đẩy mạnh thu hút đầu tư cho phát triển công nghiệp, đô thị, du lịch, dịch vụ, từ đó thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương và của tỉnh.

Nhanh lên Sim. Sáng bạch rồi. Bỏ nó giục lần nữa, giọng căng căng. Sim vút tọt đôi giày thể thao lên xe, vù vù vàng đồng cửa ô tô đánh rầm. Chiếc Santafe lao vào màn sương. Hơi lạnh xộc căng hốc mũi. Sim kéo tấm chăn len, ngã lưng ghế nhắm nghiền mắt. Bỏ nó liếc gương chiếu hậu, mặt cau cau.

Sim bực dọc nghĩ đến kế hoạch đổ bể. Chúng nó đây công chuẩn bị cho chuyến du hí ở khu du lịch Ba Khan, Hòa Bình. Chúng sẽ làm một an-bum ảnh cực phẩm tung lên cho cư dân mạng lác mắt. Nó được lủ bạn phân công tư vấn trang phục. Sim hãnh diện ngẫm. Dân Thủ đô mà để con bé “thố” này cầm đầu cách ăn mặc. Hồi mới về trường, chúng gọi Sim như thế. Mới một năm chứ mấy.

Sim he hé nhìn bố. Trong chiếc áo cúc vải màu chàm bố giống già bản thể chứ. Lại còn mũ nồi đen đội chom hóm che cái trán hói. Ai dà, y hệt tấm ảnh bà nội, bố in sẵn phòng ngày bà nằm xuống. Sống lưng bỗng lạnh buốt, nó ngồi thẳng nhìn chằm chằm phía trước.

Mặt trời hấy vàng nắng tươi non. Những cánh ruộng trơ gốc rạ có bọt xanh ngơ ngác. Xe vào cua chuẩn bị vượt đèo. Núi mở vòng tay ôm hai bố con nó. Tầng tầng đá đen cao lớn hiền lành. Loáng thoáng nhà sàn dựng khói trắng ảo huyền. Bỏ nó tắt điều hòa, hạ kính cửa cho xe leo dốc. Gió siết qua má nó lạnh rất. Mùi xói nếp ủa đến khiến nó phập phồng cánh mũi. Bỏ dừng xe nhảy xuống, nó cũng mở cửa ra theo. Trên đỉnh đèo, bà mẹ chít khăn len tím nhanh tay chế ống cơm lam nóng giãy, đưa cho nó khẩu xôi bọc trong miếng lụa tre trắng ngà. Nó bẻ một mẩu nhỏ, chấm vừng ăn. Miếng cơm ngọt thiu trong cổ. Bỏ nó mua một bó cất lên xe. Bà nội thích xôi lam lắm. Lần nào về bố cũng mua cho bà ăn cả tuần.

- Mai anh về quê, xem lửa cá ruộng thế nào. Bỏ nói với mẹ trong bữa ăn. Mối / cho con Sim về, nó quên bậc thang nhà mình rồi.

- Ừ đầu. Chiều mai con đi Hà Nội.

- Bận bẻ có bằng bà mình không? Du lịch có bằng hội làng mình không? Bỏ nghiêng giọng.

Nó chạy tọt vào buồng nằm nhoài ra khóc. Nhấn nhẹ kêu chán một lúc, lủ bạn vẫn đi Ba Khan dù thiếu nó phụ trách áo quần.

Miếng cơm lam khiến Sim phẫn chấn. Nó hỏi bố chuyện nuôi cá ruộng. Bỏ bảo, về cho đi bắt cá, làm nhân bánh chưng.

Xe bỗng dừng đột ngột. Bỏ ngó cổ hỏi một thanh niên đứng ven đường:

- Về Pác Nặm không?

- Ồ, chú Thảo. Cho cháu đi với.

- Lên xe mau.

- Đây là anh Hường, cháu nội ông Quýnh, học đại học ngoại giao. Bỏ nó giới thiệu cho hai anh em biết nhau. Còn đây là em Sim, học Chuyên Hà Nội.

Hường quay xuống nhìn nó. Sim lớn nhanh ghê, mới ngày nào chú nhí. Nó cũng nhìn thoáng Hường. Mũi cao, mắt hai mí, da trắng.

- Về quê dự hội làng hả Hường?

- Vâng, cháu lấy ít đồ chuẩn bị đi Nhật nữa.

- Tốt rồi. Hội làm ván lầy có (*) chia tay nhĩ?

- Chú cháu mình thì nhá.

Xe đỗ vào sân. Hường bẻ thùng mì tôm với bố cơm lam đặt chân cầu thang rồi vội quay ra.

Lày cỏ à

Truyện ngắn. Minh Hằng

- Lên nhà chơi đã.

- Dạ thôi, bà Mai không thích cháu đâu...

Bà nó đứng trên sân che tay ngang trán ngó ra rồi ngoắt vào buồng. Hai bố con chào mấy câu bà mới gần giọng:

- Sao thẳng Hường đi xe nhà mình?

- Nó về quê chuẩn bị đi Nhật nữa.

- Đi đâu kẹ con cháu nhà người ta.

- Thằng Hường cũng như con Sim, chúng biết gì chuyện các cụ mà giận lây nó thế mế ơi.

Mai xòa tay lên ngọn cỏ dầm sương. Cô nhìn dãy núi mờ mờ đường bẻ chẵn một góc trời, thì thoáng ngó đám lửa sóng sánh trắng. Quýnh đội chậu cá giống băng qua *pung* (**) ruộng như chiếc thước kẻ nối làng Pác sang làng Pía. Hai người lặng lẽ thả cá vào *vụng* nước giữa ruộng. Đôi tay Quýnh to, dài, gồ ghề, nhẹ đỡ lủ cá loi thôi thỉnh thoảng chạm tay Mai. Năm sào ruộng này Mai và Quýnh bảo nhau chăm chút từ đầu vụ. Họ dích chân theo hàng lúa, sờ nhẹ gốc lúa, nẩy lên từng cọng cỏ. Lá *yến bạch* non cắt trên rừng mang về ủ cho hoai mục mới đem tãi gốc. Giống chép gù nó ăn sạch, ở sạch. Quýnh vừa làm vừa rỉ rả với Mai. Ruột con cá trong vắt, thịt thơm đậm, không có tí mùi tanh nào đâu. Cá ấy mới xứng làm nhân bánh thả hương các cụ.

Bố Mai với bố mẹ Quýnh chạm chén rượu kết thông gia ngày hội làng năm ngoái. Thầy Tào xem sách báo: Hội làng năm sau ăn hội là đẹp. Cuối cuối

xuân, nhất định có con trai đầu lòng. Mai đó má nhìn Quýnh luống cuống giấu đôi tay to bẻ sau vạt áo chàm.

Quýnh học hết lớp 7 thì ở nhà đi cày. Mai cũng thế. Hai nhà nằm lút trong rừng vầu, nhìn thấy nhau qua hai *pung* ruộng như cặp má xanh liền kề. Cái áo sũng mồ hôi Quýnh lên nương về vắt trên sào nữa Mai đứng bên này còn nhìn thấy. Mùi cốm non tỏa từ vòng cổ gỗ Mai thì thụp giã dưới găm sàn chui vào mũi Quýnh. Anh bươn bả chạy sang, người dầm ánh trắng, đỡ cái sàng trên tay người yêu mà xoay như mứa.

Cá chép lưng gù đặc sản Pác Nặm chỉ uống nước ruộng người Tày, dâng thân mình trong chiếc bánh chưng cúng ngày hội làng. Làng Pía của Mai gói bánh chưng một lần, vào tháng Ba. Dưới gốc đào hoa như đám lửa, bà nội Mai chọn từng hạt gạo nếp tròn mẩy. Bà trải tấm lá dong mỏng như tấm lụa xanh, vục bát nếp thơm nước đổ lên, ngón tay thun lủn chai sần nhẹ nhàng dàn mặt gạo phẳng mịn. Bà quay sang nhón một con cá chép béo múp đặt chính giữa. Ấu cá ướp từ hôm qua bằng lá cây. Mùi lá thơm sực, ngày ngày thoảng lên. Mai nuốt nước bọt đánh ực, bà cười bảo: Cố chờ sáng mai, bà thả hương các cụ xong con tha hồ ăn.

SÁNG TÁC VĂN HỌC

Bên kia đám ruộng, lửa phùng phục liếm chiếc nồi đồng cổ thất gọn như lưng eo thiếu nữ. Hơi nước phì phì phủ mờ tấm vải kín miệng nồi. Mẹ Quỳnh đảo muối gỗ trong chậu bột sền sệt. Bà gọt chiếc bánh trong suốt từ đám hơi mờ mờ vắt lên sào nứa. Quỳnh bưng bát nước chấm đỏ ớt hồng ăn bánh rách. Mẹ xé cái bánh lành cho Quỳnh ăn, mắng yêu: Sắp lấy vợ mà như trẻ con.

Bố con Thảo băng ruộng sang làng Pác từ sớm. Ba mươi bộ quần áo chằm Thảo mua vải dệt tay, ba mươi cái vòng cổ Thảo thuê người kéo bạc trắng trang bị cho đội văn nghệ làng Pác và làng Pía. Các mẹ các chị tuổi trên dưới năm mươi, da hoa đào, răng đều, mắt long lánh. Họ bảo hai làng nằm gọn thế núi bình an, con người hiền dịu. Tâm hồn tỉnh tại thì mặt mũi tươi mát, cần gì son phấn. Con Sim mặc áo dài màu chàm, cổ đeo vòng bạc, da nó trắng bật, mịn căng. Thảo sung sướng nhìn con nhưng lại sậm mặt buồn buồn. Mẹ sáng nay bỏ cơm, nói không dự hội làng. Lại thế rồi mẹ ơi! Mày không biết chuyện nhà còn hời? Sáu mươi năm rồi, mẹ giữ chuyện cũ trong đầu lâu thế! Đến chết tao cũng không quên. Vậy mẹ về thành phố với con đi, mẹ cứ dời ở quê làm gì? Tao không đi đâu cả, mày không được nói chuyện đi đâu đấy nhá!!! Thảo kéo con Sim làm lùi ra khỏi nhà. Mẹ ném cái áo Thảo biểu mẹ ra cửa. Cái áo mặc vai cầu thang du đưa như người ngủ gục.

Tối qua Mẹ kêu đau người. Thảo mang thuốc bóp lưng cho mẹ. Cứ dịp hội làng là mẹ đau, sờ chỗ nào cũng đau. Ngồi bên bếp lửa mẹ ôm đầu rúm ró như chịu trận mưa roi.

- Con lấy bố, con yêu anh Quỳnh, hai nhà đã uống rượu giao kết.

- Rượu giao kết chưa phải rượu cưới. Mày muốn tao mất mặt với thiên hạ hay sao?

- Chúng con sẽ đi khỏi nơi này, bao nhiêu tội con xin chịu hết.

- Đồ bất hiếu. Tao không đánh mày chết thì tao ăn lá ngón tao chết.

Máu loang áo Mai như màu hoa nhuộm gốc sắn. Vút vút, làn roi căng nhọn đầy đặc. Quỳnh chạy qua *pung* ruộng ào đến đang tay ôm lấy Mai, giờ lưng hứng trọn những nhát roi tóe máu.

- Bác Minh ơi, cháu xin bác.

- Nó không nghe lời này, tao đánh nó chết.

Giọt nước mắt to tướng rớt trên tay ông Minh. Vút vút. Con ơi, bố chết cho con xem...

- Bác Minh ơi, đừng đánh Mai nữa, cháu sẽ để Mai tự do.

- Anh Quỳnh. Anh nói gì? Em thì chết. Em không lấy ai cả.

- Mai ơi!!! Hu hu...

Hội làng Pía mở trên cánh đồng rộng nhất, phẳng nhất, dưới chân núi Nân. Mấy *pung* ruộng có mọc thành tấm nệm dày chờ chân người đến hội. Mai và Quỳnh nhận việc trồng cây nêu. Hai cây tre bánh tẻ ráp nhau thật khéo, ngọn tre chạm mây phất phơ cái khuyển nửa, phủ tờ hồng điều mỏng tang. Quỳnh đưa cho Mai một *quá* còn ^(...) tua rua sắc sỡ: Mai mình ném nhé? Em sẽ ở chỗ *lây* cỏ. Trưởng bản Pác thách bố em.

Tình mơ, tiếng trống thúc đám sương bay khỏi mặt ruộng, trả chỗ cho trai làng khênh bàn ghế ra bày. Các mẹ chít khăn len đội mũm bánh chưng nhân cá hơi nóng phủ kín mặt bày cạnh mâm bánh khảo, bánh lá chít chuẩn bị cho phần lễ. Góc ruộng sát chân núi Nân, đám kéo co đẩy gậy đang điểm danh. Gần giữa sân là khoảnh chợ làng. Nhà nào có gì mang nẩy ra chợ. Gà trống thối, gác chín, su su, bánh cococ mò, *péng* tỏi, bánh ngải, xôi hoa rau ngót rừng... Mai bày mấy tấm vải thêu tay trên miệng đậu. Mất có nhúng sang chỗ *lây* cỏ.

Ông Minh ra hội sớm lắm, trước cả đám thanh niên khênh rượu. Ông ngồi choạng chân một đầu bàn, chỗ của người đầu chính. Chục can rượu loại mười lít xếp dưới chân bọc mùi men lá nồng nồng. Ông rót một chén uống thử. Khà, rượu năm nay mạnh hơn năm ngoái. Tay trưởng bản Pác khổ mà bỏ về nhà. Cho mày chết đuối ở đấy luôn.

- Em chào cao nhân.

Ông Minh giật mình nhìn lên. Phùng đứng trước mặt ông từ lúc nào.

- Năm nay chắc em lại thua bác thôi.

- Đầu đám, đầu đám, tôi già rồi không còn mình mẫn như lúc trẻ. Cậu sẽ thắng tôi. Ông nói dẻo mồm nhưng bụng nghĩ: Mày sao thắng được tao, thằng nhãi.

- Trận rượu năm ngoái em nhớ đời. Năm nay mà thua chắc em không sống nổi - Trưởng bản Pác nhún nhún - Nhưng nhớ em thắng bác thì sao?

- Cậu muốn gì được đấy.

- Thật nhá.

- Lời hứa người Tày như tảng đá nằm giữa sông Nặng.

Người dự hội ùn đến đám *lây* cỏ. Họ chuyển nhau cái chén hạt mít đầy sánh thứ nước cay nồng. Cái tiếng *lây* cỏ tài tình của ông Minh bản Pía và Phùng bản Pác bay rộng gấp nghìn *pung* ruộng giữa hai làng. Trọng tài đội mũ nồi đen, tay cầm bộ đĩa thả "xòa" lên mặt bàn. Ông Minh xán tay áo, co đuôi bàn tay phải cho dẻo khớp. Phùng tươi cười chào hỏi mọi người.

- Cuộc thi *lây* cỏ giữa ông Hoàng Văn Minh làng Pía và ông Ma Đình Phùng làng Pác bắt đầu - tiếng trọng tài đồng đặc.

- Mời bác - Phùng điệu đà chìa tay.

Ông Minh nhào người, xòe hai ngón tay, tuyên chiến: *Lây* cỏ, *xé* hồng *xé*. Phùng nhanh nhẹn thu người, xòe hai ngón tay: *Lây* cỏ, *loọc* *khodý* *loọc*. A ha, thua rồi. Trọng tài đặt một chiếc đĩa sang phía ông Minh, đặt một chén rượu sang phía Phùng. Lại như năm ngoái thôi, ván đầu đã thua rồi - ông Minh háp háp nhìn.

Lây cỏ, *chất* *lều* *chất*. *Lây* cỏ, *cầu* *phái* *xoàng*. *Lây* cỏ, *nhất* *tiềm* *nhất*. *Lây* cỏ, *sam* *tiềm* *sam*... tay hai người múa như thầy Tào bất quyết. Ngón tay rề cây của ông Minh thu vào kín đáo, đuôi ra nhanh nhẹn, không ai đoán được ông sẽ xòe mấy ngón. Tay

Phùng phất lên, hạ xuống thật nhanh như cầm dao chặt cây. Mặt Phùng tia tia vì chục chén rượu. Ông Minh cũng bị tám chén phạt rồi, hai tai đỏ rựng. Năm đôi đăng ký thì ngồi chờ từ sáng. Họ biết còn phải chờ lâu nhưng không ai sốt ruột, mắt dán vào tay vào mồm hai cao thủ *lây* cỏ vùng Pác Nậm.

- *Lây* cỏ, *chất* *tều* *chất*.

- *Lây* cỏ, *cầu* *phái* *xoàng*.

- *Lây* cỏ, *phất* *giàng* *pát*.

- *Lây* cỏ, *hồi* *mã*.

Tiếng hô âm u trầm bổng. Hai người cang cẳng cẳng, ngón tay như không có xương khớp. Mặt Phùng mở căng nhìn tay nhìn mồm ông Minh. Gần nửa tiếng Phùng chưa bị uống chén rượu phạt nào. Bố đĩa trên tay trọng tài gát sang bên Phùng cả đám. Người dự hội bỏ cây nêu, bỏ gậy chờ vor, bỏ mẹt rau quả lá ỏ đến vây kín bàn *lây* cỏ. Ông Minh mắt đỏ vằn, đám tóc trắng loam nhơm đĩnh bết. Phùng mắt tõe lửa mồm vẫn cười. Hai bàn tay hằn co thành hai năm đám. Lông mày sâu róm cụng cựa trên cái trán dài thượt.

- Bố, không uống rượu nữa. Thua hay thắng cũng không uống rượu. Chơi vui chứ không lấy chết - Mai giằng chén rượu trọng tài kề miệng ông Minh.

- Mặc... tao, đàn... bà... biết...gi, cút... ra... - ông Minh gạt tay con, người mềm nhũn, mồm nhếch đờ đẫn: *Lây*yyy *coo*, *nhí*...*tàu*...*nhí*. *Lây*yyy *coo*, *pét*tttt...*buồng*...*pét*ttt.

- Ông Minh thua rồi, uống rượu phạt đi. Đám đông nhảy nhót reo mùa quanh Phùng. Ông Minh ngất người, đổ ạch ra đất như cây chuối bị gió quật. Kệ. Đám người cây mồm ông đổ rượu vào. Phải nuốt hết bát rượu phạt, chết thì đổ vào quan tài. Bát rượu thiêng rót từ cái hũ chôn dưới chân miếu giữa làng. Mười tám loại lá do thầy Tào lên rừng hái lúc nửa đêm Ba mươi Tết làm men. Đúng năm giờ sáng mừng Một Tết mẹ rượu do chính tay thầy Tào đặt lên bếp nấu. Dích thân trưởng bản Pía rót bát rượu phạt người phạm lỗi. Trò chơi *lây* cỏ, dù chỉ vui trong đám hội, nhưng lệ làng đã ra, nhận thách đấu với người bản khác mà thua là có tội.

Quỳnh công ông Minh như ngon cái phoi nằng về đặt trên sân. Mai và Quỳnh thay nhau lên rừng hái thuốc giải rượu. Thứ lá sao khô quán thành sâu kền châm huyết chân. Thứ lá đun nước xông cho toát mồ hôi. Hốc mắt Mai sưng hoắm. Có bố ăn ngồi bên bố khấn thầm: Xin thần linh cứu bố con. Mẹ con mất từ khi con mới lọt lòng, xin ngài đừng bắt nốt bố con!!!

Ông Minh khõe lại vào mùa cá chép gù trường thành. Ông ra đầu sắn ngắm Quỳnh và Mai lừ rừ chuẩn bị thu hoạch cá. Nhìn đàn cá béo mẫm lạch xạch chạy vào húng nước góc ruộng. Quỳnh ước lượng: Phải được dăm tạ. Nhiều người đăng ký mua cá nhà mình, chắc đủ tiền mua giường cưới em ạ. Mai đỏ mặt cầu Quỳnh đau điếng.

Tối ấy, nhà Mai có khách. Trưởng bản Pía đặt hộp bánh, chai rượu lên bàn. Giọng tênh tênh:

- Em biết bác đã khỏe nên sang mừng. Nhân tiện nhắc lại giao kết hội làng.

- Tôi giao kết gì với cậu nhí?

- Lần trước em thua, bác bắt năm chỉ bạc trắng. Lần này em thắng, bác bảo em bắt gì cũng được mà.

- Vậy cậu muốn gì? Nhà tôi trâu bò không có, tiền của không có...

(Xem tiếp trang 41)

Thy Nguyễn

Nhật ký Covid

Thành phố sáng nay
như người đàn bà góa bụa
Môi phố cuồng thâm
Mắt nhà xám lạnh
Màng màu máu hiện nhòe dấu
Tôi khóc hay mưa khóc?
Gió tạt tôi hay ý nghĩ sinh tồn tôi?

Bên kia bờ Tây
Cái chết trải dài bất động
Đất người
Không nên, không hoa...
Triệu triệu linh hồn
không biết vì sao họ chết
Triệu triệu linh hồn
không có lý do để chết.

Sáng nay
Khu phố tôi
Chỗ người đàn ông và sấm chớp
vương vãi ước mơ.
Chiếc tay áo bác thợ cắt tóc
thông xuống ghế đu
ngạt mùi cơm áo.

Chợ eo óc
Lúc dắc bản mưa
Không ai muốn nhìn rõ ai cả
Mớ rau non
Bụi cải nồm
Con tôm, cái tép
Nhường chỗ mà ươn.

Không còn những cánh cửa
Mở rộng đón gió
Gội mưa bụi sinh
Nhà nhà im lặng
Người người im lặng.

Trời mỗi ngày mỗi hẹp
Tôi thừa ra sau bản tin thời sự
Tích tắc giây, tắt lịm tiếng chuông
Đầu đó thế giới
vừa thêm người lẫn vào cát bụi.

Có gì như nút thắt ngàn năm quên cõi.

Tôi lạc phố mình
Mất tôi nghiêng chặt
Tôi khóc hay mưa khóc
Gió tạt tôi
hay ý nghĩ sinh tồn tôi?

Không biết nữa
Giá có thể xé được
Nhật ký này.

Văn Công Hùng

Tháng Giêng Covid

Lại tháng Giêng
gió nghiêng như chợ tết
em mất biết thị thành chân giẫm ngõ quẽ
con cá quẫy trong thau bỗng hoa bồng trong lọ
những con đường thăm thẳm bụi xuân

tháng Giêng những mảnh tường nứt lóc
tiếng mái tơ óng ở góc vườn
lưng căng nứt mắt như vừa bị chói
vết bùn non ngơ ngác chân người

tháng Giêng nước Việt rau củ tràn trẻ ngập ngụa
người nông dân khóc tiễn giấc mơ mình
giấc mơ đóng học cho con, sửa căn nhà đột
giấc mơ tự mình đóng giọt mồ hôi

tháng Giêng khẩu trang tháng Giêng Covid
tháng Giêng những câu thơ tự đến tự đi
tháng Giêng mong một ngày được nâng
vết rêu ở kẽ nhà tươi như một bông hoa...

Chiều 27/2/2021

Quyên Gavoye

Bài thơ viết cho ngày mai

Bắt chợt một cơn phố
Nơi đây đêm qua
Từng đoàn xe nằm dòng vội vã
Sáng nay hứng mặt trời
Phố chìm vào yên lặng

Trên cành cây
Dưới vòm trời
Tôi nghe tiếng con chim hót
Tiếng hót lưu lo
Tiếng hót tự do
Như lần đầu tôi được nghe

Đừng sợ!
Cứ tận hưởng bầu trời
Cứ thong dong trong một cuộc dạo chơi
của một ngày yên bình bắt chợt

Đừng sợ!
Không phải là giam cầm
Không phải là chia cách
Tôi tự do
Chúng ta sẽ gặp lại

Đừng sợ!
Hãy tưởng tượng
Ta đang sống giữa mùa đông giá buốt
Ngủ đầu vào đất mẹ nghĩ ngơi.

Đừng sợ!
Mùa xuân sẽ quay về
Hạt sẽ nảy mầm xanh
Phố lên đèn và xe nằm dòng tấp nập
Chúng ta sẽ gặp lại nhau

Trên cành cây
Dưới vòm trời
Tôi nghe tiếng con chim hót
Tiếng hót lưu lo
Tiếng hót tự do
Tiếng của hi vọng
Tiếng hót vọng ra từ trái tim tôi

Hoa Diên Vỹ

Ước

Nhắm mắt vào lại ước những ngày xưa
Trẻ tung tăng chạy đùa vang ngõ nhỏ
Đám mồ hôi mặt vẫn tươi hơn hờ
Trốn đi chơi âm ỉ cả xóm làng.

Ước sáng ngày thức dậy chẳng hoang mang
Ca nhiễm mới bắt đầu quay đũa ngược
Bệnh nhân cũ khỏi thêm nhiều hơn trước
Cổ rõ na nhất định chịu thua mình.

Ước đi làm sẽ lại thật tươi xinh
Không khẩu trang giống ninja bên Nhật
Được tán chuyện bạn bè là vui nhất
Tối hên hò đánh võng quán cà phê.

Trà yên bình cho khắp nẻo thôn quê
Trà thành phố ngọt ngào đêm hoà nhạc
Trà trận bóng tiếng hò reo như thác
Trà em thơ vui cấp sách đến trường.

Và nụ cười sẽ vượt mọi trùng dương
Đem hy vọng sưởi ấm toàn nhân loại
Để hạnh phúc như cây đời xanh mãi
Khắp thế gian sức sống lại chan hoà.

Nguyễn Thanh Hải

Hoa loa kèn ngừng thổi
điệp khúc cách ly

Đã liếm điểm vài cơn mưa rồi em
như dự báo sẽ qua thôi những ngày đình điểm
hoa loa kèn thổi vào tháng Tư giai điệu trắng (*)
điệp khúc "ở đâu yên ổn", đơn sơ lại hùng hồn
trong khuôn khổ tháng Tư

Điều gì đã làm chúng mình cách ly
thôn xóm cách ly
nhà nhà cách ly
những điệp khúc cách ly
cung đường cách ly, tòa thánh cách ly,
tượng thần cách ly...
cả thế giới ngoài kia

Anh lại và vào đêm mất ngủ
trần trối nằm nghe tiếng loa kèn
thổi trong đám trắng màu hoa lễ
sớm mai lại sợ mọc thêm trên đài
những cơn sóng lý thương

Cầu nguyện và sống chậm như phù sa, em ạ
bầu bi yếu thương như cách mà quê hương mình
mỗi người trong cuộc chiến thăm lặng
hôm nay là một người lính
hãy ở đâu yên ổn như ông bà, cha mẹ từ ngàn đời
có bao giờ rời khỏi xóm làng đâu

Đã liếm điểm vài cơn mưa rồi em
ngửa mặt đi, hứng vài giọt khát cho đã thêm
rồi hãy thấy thương thì nhớ, nghĩ thì làm như tất cả
những dòng sông đều chảy, vì đó là cuộc sống
và hân rồi, hoa loa kèn sẽ ngừng thổi lên trời
điệp khúc cách ly.

(*) Ý thơ Trần Quang Quý

VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN 10
SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

Nguyễn Thủy Quỳnh

Những đồng lửa ở India

Trong mỗi đồng lửa có một con người
Trong mỗi vật tro có nhiều con người
Họ đến đây từ nhiều nơi, bằng nhiều chuyến xe,
trên nhiều con đường
Về cùng một chốn.

Bãi đất trống nào cũng có thể thành nhà ga Âm Dương
Những băng ca xếp hàng trên mặt đất chờ lượt.
Người khiêng hôm nay có thể là người nằm đó sớm mai
Những cuộc tiễn đưa không báo trước
Cúi đưa tiễn người đi sắp nhiều hơn những cánh rừng
Nước mắt tiễn người đi đã nhiều hơn nước sông Hằng.

Rồi khét cháy bập bênh trong nước
Rồi vùi dập dờ dang trong cát
Trùng trùng lớp lớp.

Ôi, India
Cuộc chết chóc này không có trong Mahabharata^(*)
Những đồng lửa từng giờ, từng giờ nhân lên, lan ra
Thiêu đốt tâm can tất cả chúng ta.

.....
(*) Một trong hai sử thi cổ vĩ đại nhất của Ấn Độ,
được coi là "Đại bách khoa toàn thư" về Ấn Độ cổ xưa.
Người Ấn Độ có câu ngạn ngữ: "Cái gì không thấy
được ở trong Mahabharata thì cũng không
thể nào thấy được ở Ấn Độ".

Bùi Việt Phương

Gửi một dịu hiền

Sớm mai khi anh cần đến điều hòa và điện thoại
Em đã khoác lên mình bộ đồ bảo hộ
Có sức nóng nào như tâm dịch Bắc Giang.

Giọt mồ hôi của em thành điểm tựa
Sự sống vượt lên giành từng phút từng giờ
Phía bên kia kẻ thù giấu mặt
Em ở đây bình thân trong ánh mắt
Ánh mắt làm nên phần sáng của cuộc đời
Đẩy dịch bệnh vào đường cùng bóng tối.

Người như em ngày thường ít nói
Trước khi làm bác sĩ,
từng là người học văn
Sách cũ chiều qua xếp vội
Áo đẹp mua lâu rồi vẫn mới
Bận rộn quanh năm với sinh mệnh con người.

Ngày mai tên em vẫn rất dịu hiền
Cuộc chiến sẽ càng quyết liệt
Có thể bước chân trở về mệt mỏi
Có thể gặp lại nhau ghen ngạo không thể nói
Nhưng phía sau lưng em khi ấy đã là bình yên

Em thấy không
Mãi miết bên em như một niềm tin
Sống Thương ngoài xa kia vẫn cháy...

Vân Khánh

Cách ly

em biết nói gì với anh lúc này
nỗi âu lo là có thực
mỗi phút mỗi giây đi qua
đem theo tiếng thở dài
thêm một F
thêm một nỗi buồn rũ xuống.

Cách ly cách ly
là điều em không muốn
anh dỗ em đừng khóc
đôi mắt dong nổi hoang mang mỗi một
thương nhau hơn bao giờ.

những người dần bà
thôi không than van
nói với nhau về F
bằng ánh mắt cảm thông
và em cũng thế,
trách cứ để làm gì?

anh à
em vừa cắm một bình hoa dằm sương đêm
để bên ô cửa sổ
tin rằng bão tố sẽ qua nhanh
F không còn được nhắc trong bữa cơm chiều.

Đừng cách ly
thế giới đầy tiếng cười trẻ con khúc khích...

Trần Giáp

Tin nhắn từ tâm dịch

"Đồ bố nhận ra con"
Trong bộ đồ bảo hộ
Trông con như phi hành gia đang lái phi thuyền
Bố nhận ra con qua đôi mắt rất hiền
Nhận ra bàn tay con,
Lúc ấu thơ
Lướt phím đàn khe khẽ
Giờ đây, đôi bàn tay bé bé
Hết giờ làm tháo găng, nhợt nhạt nhàn nhèo.

Con đã được nghỉ chưa?
"Giờ cả đoàn mới đang ăn tối ợ".
21h rồi!
"Mẫu xét nghiệm còn nhiều, 2 giờ sáng sẽ tạm xong".

"Bố lo cho con phải không?
Àhi hi!
Ngoài giờ làm chúng con cười khanh khách.
Chuyển tay nhau chai nước chanh leo vắt
Gắn vài dòng nguệch ngoạc yêu thương:
Tặng các bạn Thái Nguyên
Bắc Giang yêu các bạn thật nhiều".

"Hộp cơm chiều bọn con đánh hết veo
Con rất khỏe, các bạn con rất khỏe
Bố đừng lo gì
Bọn con
Là những chiến binh".

Nguyễn Văn Song

Giờ học văn mùa Covid

Ổ cửa webcam hiện ra
Tôi gặp lại những khuôn mặt đã mấy tuần không gặp
Có phải vì thế mà những nụ cười tăng hết cỡ khuôn hình
Tiếng nói vọng hết chiều âm lượng
Và mắt nào cũng loang loáng sương đêm

Tôi lúng túng chia sẻ màn hình
Bài học hiện ra những câu thơ của Hàn Mặc Tử
Vĩ Dạ tươi non bên bờ sông Hương
Trần ngập những khuôn hình trong lớp học mùa Covid

Tôi nghe vọng từ bên kia những ngập ngừng câu hỏi
Những cồn cào thanh xuân trong bốn bức tường
Những thốn thức từ câu thơ Hàn hoà cùng bản tin buổi sáng
Đều lấp lánh con thuyền có kịp bến sông trăng.

Giờ học kết thúc
Những bàn tay vẫy
Hẹn hò thêm ...
Và hỏi: Đến bao giờ....

Có thể hết tháng này và nhiều hơn thế
Dẫu thế nào Vĩ Dạ vẫn non tươi.

Tính đến ngày 6/6, Thái Nguyên mới chỉ ghi nhận 3 trường hợp dương tính với vi rút SARS-CoV-2, đáng bộ và chính quyền và nhân dân toàn tỉnh vẫn đang nỗ lực để phòng, chống, kiểm soát tốt dịch bệnh. Mặc dù vậy, ảnh hưởng của nó thì đã len lỏi đến mọi mặt của đời sống. Nhiều người lâm vào cảnh mất kế sinh nhai, thu nhập bấp bênh lại gánh chịu thêm việc nhiều mặt hàng, nhu yếu phẩm tăng giá nên phải gồng mình vì "cơm, áo, gạo, tiền".

Anh Nguyễn Đình Tuấn, chủ nhà hàng Ven Hồ đã tạm đóng cửa do ảnh hưởng của Covid nên buộc phải quay lại bán cầm chừng, vừa để trang trải cuộc sống, vừa để trả tiền thuê mặt bằng

Lao đao mùa dịch

Phú Thái

Do ảnh hưởng của Covid nên các gian hàng ở chợ Thái, nhất là hàng thời trang, đồ gia dụng thời gian này đều vắng khách

Dù áp dụng nghiêm ngặt các biện pháp phòng chống dịch bệnh nhưng những cửa hàng ăn uống đều rơi vào tình trạng ế ẩm

Nghịch lý tăng giá

Theo Báo cáo của Cục Thống kê tỉnh, so với tháng 12/2020, chỉ số tiêu dùng tháng 4/2021 tăng 1,58%. Hầu hết các nhóm hàng hóa và dịch vụ đều có chỉ số giá tăng. Cụ thể 9/11 nhóm hàng hóa có chỉ số giá tăng, trong đó: nhóm giao thông là nhóm có chỉ số tăng mạnh nhất (+5,69%); tiếp đến là nhóm đồ uống và thuốc lá (+3,03%); nhóm hàng ăn và dịch vụ ăn uống (+2,46%); còn lại 6/11 nhóm có chỉ số tăng nhẹ trong khoảng 0,06% đến 0,29%. Chỉ có 2/11 nhóm có chỉ số giảm là nhóm thiết bị và đồ dùng gia đình (-0,16%) và nhóm bưu chính viễn thông (-0,36%). Trong tháng 5, mặc dù chưa có số liệu cụ thể, nhưng do nhu cầu, biến động của thị trường thế giới, ảnh

hưởng của dịch Covid nên hầu hết chỉ số giá của các nhóm tiêu dùng đều tiếp tục có xu hướng tăng.

Những ngày này, dạo quanh khu chợ Thái không còn cảnh nhộn nhịp, sầm uất như trước. Tình trạng ế ẩm bao trùm nhiều gian hàng. Nơi có nhiều khách hàng hơn một chút là các gian hàng thực phẩm tươi sống, rau củ và hoa quả. Bà Nguyễn Thị Nga, chủ một sạp hàng thịt lợn, đồng thời gia đình bà cũng nuôi lợn thịt để bán cho biết: "Từ khi dịch COVID-19 xuất hiện trở lại, Thái Nguyên có ca mắc bệnh thì lượng khách hàng giảm hẳn, điều này ảnh hưởng cực kỳ lớn đến việc kinh doanh của chúng tôi. Vừa rồi, giá rau củ quả không có nhiều biến động nhưng giá thịt gia súc, gia cầm tăng lên đáng kể. Giá lợn hơi khoảng trên 70.000 đồng/kg. Giá thịt thành phẩm tùy từng loại dao động

từ 60.000 - 165.000 đồng/kg".

Lý giải về việc tăng giá, theo bà Nga nguyên nhân là do đầu mối tại một số tỉnh lân cận và huyện Phú Bình có bệnh nhân dương tính với Covid nên tắc nghẽn trong khâu vận chuyển. Lại thêm giá cả thức ăn chăn nuôi liên tục tăng mạnh từ khoảng tháng 9 năm ngoái nên người chăn nuôi cũng phải tăng giá lên để không thua lỗ. Như thức ăn cho lợn, tùy mỗi loại cám, hằng cám khác nhau mà giá tăng khác nhau, sau 7 lần tăng thì giá cám bình quân hiện nay là 12.000 - 13.000 đồng/kg, tăng từ 2.700 - 2.800 đồng/kg, tương đương mức tăng 25%.

VẤN ĐỀ CÙNG QUAN TÂM

Bà Nga thờ dài: "Giá cả thực phẩm cao lại thêm dịch bệnh nên nhu cầu của người dân giảm xuống đáng kể. Vì thế rất có thể giá thịt sẽ giảm sâu. Giá thức ăn chăn nuôi thì chưa hề thấy có dấu hiệu giảm nên gia đình tôi đã buộc phải giảm quy mô chăn nuôi khoảng 300 con lợn/lứa xuống còn một nửa, bởi cứ đà này thì người chăn nuôi chắc chắn sẽ thua lỗ".

Theo tìm hiểu, không chỉ giá thức ăn chăn nuôi tăng cao mà giá thức ăn dành cho chăn nuôi các loại gia súc, gia cầm khác cũng tăng cao. Mấy tháng trước, giá 1 bao cám (25kg) dành cho vịt thịt là 220.000 đồng, sau nhiều lần tăng thì hiện nay là 295.000 đồng, tăng 75.000 đồng/bao, như vậy là tăng hơn 25% so với trước; cám dành cho cá tăng từ 285.000 đồng/bao 25kg lên 330.000 đồng/bao, tăng 1.800 đồng/kg...

Thực phẩm tươi sống là vậy, còn không ít những mặt hàng nhu yếu phẩm khác cũng "nổi đuôi" nhau tăng. Nguyên nhân chính là do giá nguyên liệu và chi phí đầu vào tăng nên nhiều nhà cung cấp trong nước cũng như cung cấp hàng nhập khẩu đều đề nghị tăng giá. Theo khảo sát của chúng tôi tại các chợ trong toàn tỉnh, hàng loạt mặt hàng đã tăng giá khiến người tiêu dùng lo lắng, tìm cách hạn chế chi tiêu.

Chị Nguyễn Thị Huyền, ở phường Tân Long, TP. Thái Nguyên cho biết: "Tháng trước, tôi mua chai dầu ăn chỉ 26.500 đồng/lít, cũng chai đó nay hỏi ra thì biết đã tăng lên hơn 30.000 đồng; đường cát có giá 15.000 đồng/kg, giờ cũng tăng lên 17.000 đồng/kg. Do giá gạo tăng nên mặt hàng như bún tươi, phở khô tăng lên 2.000 - 3.000 đồng/kg. Mì gói, sữa chua, sữa tươi... cũng điều chỉnh mức tăng 1.000 - 2.000 đồng/lốc. Tăng đáng kể nhất có lẽ là các loại sữa, thuốc bổ cho trẻ em, có loại tăng đến 20 - 40 ngàn. Gia đình tôi đành phải cắt giảm chi tiêu để vượt qua mùa dịch".

Trong mùa dịch, giá xăng dầu cũng có nhiều biến động theo thị trường thế giới. Có tăng, có giảm nhưng chiều tăng thì nhiều mà giảm thì ít. Hiện tại, so với cuối tháng 4, giá xăng dầu đều tăng E5 RON 92 giá 18.426 đồng/lít (17.988 đồng/lít cuối tháng 4); giá xăng RON 95-III giá 19.531 đồng/lít (19.161 đồng/lít cuối tháng 4); giá dầu diesel 0.05S giá 14.774 đồng/lít (14.328 đồng/lít cuối tháng 4). Các doanh nghiệp vận tải, cảnh lái xe là những người chịu ảnh hưởng rõ rệt của việc tăng giá xăng dầu.

Anh Nguyễn Văn Thanh, tài xế một hãng taxi trên địa bàn thành phố ngậm ngùi: Trước khi có COVID-19, tầm thời gian này là lúc chúng tôi thu nhập khá cao. Giờ chỉ lác đác vài khách đi gần, khách đường dài gần như không có nên chỉ chạy cầm chừng những mong đủ lệnh để nộp về công ty đã may mắn lắm rồi. Giá xăng tăng nhiều mà giảm ít nên trừ tiền xăng và 50% nộp về công ty thì thường xuyên bị âm vào tiền túi. Xe tôi là xe hợp tác với hãng, mua trả góp, là

nguồn sống của cả gia đình. Nay không có thu nhập, áp lực kinh tế phải chi trả cho ngân hàng, cho hãng quá lớn. Nhiều anh em không trụ được đã bỏ nghề kiếm việc khác mưu sinh, bản thân tôi chắc cũng chẳng bám nghề được bao lâu nữa.

Các nhu yếu phẩm thiết yếu là vậy, ngành xây dựng cũng đang lao đao vì giá vật liệu xây dựng tăng như "lên đồng" trong thời gian vừa qua. Nhiều nhà thầu quy mô vừa hoặc nhỏ rơi vào cảnh đang có lãi bỗng thành lỗ, thậm chí đứng trước nguy cơ phá sản và những người "trót" xây nhà thời gian này cũng đang "méo mặt" vì giá vật liệu xây dựng tăng.

Tăng mạnh nhất là các loại thép, tính từ đầu năm đến nay tăng đến 40%. Giá thép xây dựng tăng từ 14.000 đồng/kg lên 19.500 đồng/kg. Các loại vật liệu xây dựng khác cũng "tê nước theo mưa" đồng loạt tăng giá theo. Một số loại xi măng tăng từ 40 - 50.000 đồng/tấn; cát tăng 40.000 đồng/ khối; gạch ốp các loại tăng 5.000 đồng/ m²; gạch xây dựng tăng từ 2.600 đồng/ viên lên 3.700 - 4.000 đồng/ viên... bước vào mùa dịch các vật liệu này không hề có xu hướng giảm mà liên tục tăng.

Anh P.H.T, giám đốc một công ty xây dựng trên địa bàn thành phố Thái Nguyên buồn rầu cho biết: "Công ty tôi đang xây dựng 3 công trình nhà ở, nhưng giá vật liệu xây dựng liên tục tăng thế này khiến chúng tôi thật sự khủng hoảng. Đơn cử như một công trình ký hợp đồng với chủ nhà đầu tháng 4 vừa qua, khi đó giá thép dao động từ 18,4 - 18,75 triệu đồng/tấn. Mười ngày sau, giá thép nhảy vọt lên 19,4 - 19,5 triệu đồng/tấn. Đàm phán với chủ nhà không xong, công

Các cửa hàng dịch vụ, buôn bán nhỏ lẻ vắng khách nên nhiều người cho thuê lại nhà, hoặc sang nhượng lại cửa hàng

Giá vật liệu xây dựng tăng lên một cách chóng mặt, vẫn chưa có chiều hướng giảm khiến nhiều công trình nhà ở phải tạm dừng thi công

ty chấp nhận phải xử lý phần chi phí do giá thép "đội" lên. Hai công trình còn lại cũng rơi vào tình trạng tương tự. Mùa dịch, may mắn lắm mới tìm được khách hàng để anh em công nhân có công ăn việc làm, vậy mà lại rơi vào tình cảnh trớ trêu như thế này. Đành chấp nhận thua lỗ nặng!".

Chủ thầu đã vậy, khách xây nhà cũng chẳng khá hơn. Anh N.V.A đứng trước căn nhà dự tính xây 2 tầng nhưng mới chỉ xây được một ít phần thô ngậm ngùi chia sẻ: "Chúng tôi bắt đầu khởi công từ 3 tháng trước, đáng lẽ ra lúc này chúng tôi chuẩn bị được vào nhà mới rồi. Nhưng giá vật liệu xây dựng, nhất là thép liên tục tăng, bên xây dựng là họ hàng nên không có hợp đồng. Từ lúc khởi công đến giờ, cập nhật giá liên tục, đội lên gần 400 triệu đồng rồi, giờ chưa xoay để xây tiếp được. Đành phải chờ 1-2 tháng nữa, có thể dịch bệnh kéo giá xuống thì làm tiếp. Còn tiếp tục tăng thì có khi hết năm không xây xong, mà có xây xong thì cũng thành con nợ".

Éo ẩm vì dịch

Tác động của Covid đối với các tiểu thương, hộ kinh doanh nhỏ lẻ, tầng lớp lao động bình dân có thể thấy rõ nhất.

Chị Giang, bán nguyên liệu, phụ kiện may mặc ở chợ Thái cho biết: Dịch khiến chị "trầy trật", khách mua lèo tèo, cứ tình trạng này e rằng còn trụ không nổi. Hàng tháng gian hàng của chị hết 3 triệu cho tiền mặt bằng, vệ sinh, điện, bảo vệ và một số chi phí khác. Những gian hàng khác chả khác lắm hơn là bao, thậm chí còn nom nớp hơn nhiều bởi chi phí cho cửa hàng nhiều hơn, tiền thuê nhân viên và tiền thuê...".

Không chỉ ở chợ Thái mà các tiểu thương, hộ kinh doanh nhỏ lẻ toàn tỉnh đều chịu ảnh hưởng không nhỏ từ dịch COVID-19 khiến việc kinh doanh bị trì trệ. Tham khảo một số tuyến đường trung tâm: Hoàng Văn Thụ, Lương Ngọc Quyến... nhiều cửa hàng mở cửa rất muộn, tạm thời đóng cửa thậm chí treo biển nhượng lại mặt bằng.

Chị T. chủ một cửa hàng thời trang "bình dân" trên đường Quang Trung bộc bạch: "Cửa hàng nhập mẫu mã từ Trung Quốc khá nhiều nên khi xảy ra dịch, thị trường Trung Quốc không cung cấp được nguồn hàng. Cửa hàng buộc phải nhập hàng từ một số nguồn khác hoặc bí lắm thì lấy mẫu cũ trong kho ra để "chứa chầy" nhưng không ăn thua vì chúng không bắt mắt lắm nên tiêu thụ rất chậm. Hơn nữa, xu thế mua hàng online cho an toàn cũng đang được nhiều người tiêu dùng hưởng đến dịp này. Mở cửa hàng, không có khách nên mở livestream quảng cáo, marketing các kiểu mà sức bán vẫn ỉ ạch, lợi nhuận gần như không".

Ngay cả ở khu chợ đặc biệt mà người ta hay gọi là "chợ người" ở khu vực ngã tư Đồng Quang, TP. Thái Nguyên vốn dĩ luôn náo nhiệt thì giờ cũng yên ắng hẳn. Khuôn mặt đen nhẻm, mồ hôi lã chã vì chờ khách dưới nắng nóng, ông Thuận, người hoạt động ở đây đã 6 năm nay buồn rầu cho biết: "Ngày nào, tôi cũng cố mở ở đây từ 6h sáng đến 8h tối. May lắm thì có được 1 - 2 khách kiếm được khoảng trăm ngàn trang trải cuộc sống. Dịch đã nên chả ai buồn thuê người khâu vá, làm việc chân tay. Lại thỉnh thoảng phải "xin xỏ" đội an ninh trật tự nữa. Nhưng biết làm sao được, thời buổi này người lao động chân tay như chúng tôi kiếm đâu ra việc, cố để tồn tại thôi!".

(Xem tiếp trang 21)

Trước tình hình dịch COVID-19 đang diễn biến phức tạp, nhiều trung tâm, câu lạc bộ thể dục, thể thao tạm thời đóng cửa, các khu công cộng cấm tập trung đông người. Tuy nhiên, mỗi người đã tự tìm một phương pháp, cách thức tập cho mình để quá trình tập luyện không bị gián đoạn, giữ cơ thể khỏe mạnh, tăng cường miễn dịch phòng ngừa COVID-19. Việc luyện tập thể dục không chỉ cần thiết trong giai đoạn dịch bệnh mà còn cần phải trở thành thói quen mỗi ngày, ở bất cứ nơi đâu.

Thuê PT hướng dẫn tại nhà là giải pháp an toàn mà một số người lựa chọn

Thể dục thời Covid

Ngọc Luận

Từ cách làm mới của các phòng tập

Đợt bùng phát dịch Covid lần này, mặc dù UBND tỉnh Thái Nguyên chưa có thông báo dừng hoạt động đối với các phòng Gym - Fitness - Yoga trên địa bàn TP. Thái Nguyên, nhưng do tình hình diễn biến dịch bệnh căng thẳng và để góp phần chung tay phòng, chống dịch, một số phòng tập vẫn tạm dừng hoạt động. Tuy nhiên, "cái khó ló cái khôn", các Trung tâm đã nghĩ ra một số cách làm giúp hội viên vẫn được tập luyện trong mùa dịch như: triển khai nhiều lớp tập nhóm online và hướng dẫn các bài tập tại nhà thông qua series livestream của huấn luyện viên trên trang, nhóm (mạng xã hội) của Trung tâm. Một số phòng tập còn triển khai các gói huấn luyện viên cá nhân (PT) đến tận nhà hướng dẫn cho hội viên có nhu cầu, từ 3 đến 5 buổi/tuần.

Điều kiện về không gian, máy móc và dụng cụ tập luyện tại nhà không đầy đủ như tập tại phòng, các huấn luyện viên đã khắc phục bằng cách thiết kế lại giáo án, điều chỉnh chế độ dinh dưỡng cho phù hợp. Có huấn luyện viên còn cẩn thận

mang theo các dụng cụ hỗ trợ tập luyện từ phòng tập đến để việc luyện tập đạt hiệu quả cao nhất. Anh Huy Hoàng - PT tại Trung tâm Comeback Gym chia sẻ: Trước đây, mỗi ngày anh phải hướng dẫn người tập liên tục từ 5 giờ sáng đến 20 giờ, mỗi

ca 1 người, kéo dài 1 giờ đồng hồ. Từ khi dịch bùng phát, phòng tập tạm đóng cửa anh chuyển sang hướng dẫn tại nhà các học viên. Tuy nhiên, do chi phí thuê PT tại nhà khá tốn kém, nên lượng khách hàng đăng ký gói tập PT tại nhà không nhiều, giờ mỗi ngày anh Hoàng chỉ còn từ

Thể thao trong khu cách ly tập trung

VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN 14
11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

VẤN ĐỀ CÙNG QUAN TÂM

Xung quanh Hồ điều hòa Xương Rồng tập nập người đạp xe thể dục

Máy chạy bộ, xe đạp là hai mặt hàng bán chạy nhất mùa Covid

2 đến 3 ca. Sở dĩ khách hàng thường đăng ký tập luyện cùng với Hoàng vì anh có con nhỏ, lịch trình đi chuyển ít nên về mặt phòng dịch là yên tâm.

Không tạm dừng hoạt động để phòng dịch, một số Trung tâm Fitness vẫn duy trì mở cửa nhưng đề ra các biện pháp phòng dịch cho hội viên như: huấn luyện viên phải đăng ký giờ tập và đảm bảo mỗi giờ chỉ có 1 thầy 1 trò, khai báo y tế hàng ngày, do thân nhiệt, sát khuẩn tay trước và sau khi vào phòng tập, thường xuyên nhắc nhở khách giữ khoảng cách trong lúc tập. Do dịch Covid, lượng người đến phòng tập cũng ít nên việc giữ khoảng cách an toàn luôn được đảm bảo. Các thiết bị máy móc của cũng thường xuyên được phun khử khuẩn, vệ sinh.

Công nghệ thông tin cũng là một trong những lựa chọn và được phát huy tối đa trong mùa dịch. Câu lạc bộ Yoga nơi chị Thái Giang, phường Hoàng Văn Thụ, TP. Thái Nguyên tham gia cũng tạm nghỉ và chuyển sang hướng dẫn tập trực tuyến trên phần mềm zoom. Đến giờ cố định, các học viên sẽ tham gia phòng học trực tuyến bằng ID do giáo viên cung cấp. Việc tập yoga tại nhà thiếu bạn tập, thiếu không gian, nhạc, ánh sáng... nên thường mất tập trung, không có động lực và rất dễ từ bỏ. Tuy nhiên, chị Giang tự tạo động lực tập luyện cho mình bằng cách chụp lại những tư thế đẹp nhất đăng lên facebook để mọi người cùng xem và cổ vũ cho việc duy trì tự luyện tập của mình.

Bên cạnh đó, nhiều người không có điều kiện về thời gian và tiền bạc, họ theo dõi các kênh trên Youtube để luyện tập theo các bài Tabata, HIIT, Cardio của các huấn luyện viên nổi tiếng trên mạng như Hana Giang Anh, Tung Nguyen Fitness, Ha Bi... Mỗi bài tập chỉ từ 10 đến 30 phút nhưng có thể đốt cháy 600 đến 700 calories. Bạn vẫn có thể tập mọi lúc, mọi nơi mà không tốn kém.

Đến việc luyện tập thể thao trong khu cách ly tập trung

Tại khu vực cách ly tập trung yêu cầu mọi người phải giữ khoảng cách an toàn, người nào ở yên phòng người đấy, các tầng cách ly với nhau, được thực hiện vô cùng nghiêm ngặt. Việc "chỉ có

ăn uống và nghỉ ngơi" khiến mọi người dễ tăng cân và mệt mỏi. Vì vậy, việc luyện tập thể dục thể thao vẫn được các y bác sĩ và mọi người trong khu cách ly chú trọng. "Không được ra khỏi phòng thì tập chống đẩy, bật cao, các động tác đơn giản trong phòng. Lúc được ra khỏi phòng để hít thở không khí thì tập leo cầu thang bộ tại tầng của mình... Nói chung, phải tranh thủ mọi tình huống để rèn luyện nâng cao sức khỏe, chống lại sự xâm nhập của virus" - anh Trần Đạt, người vừa trở về từ khu cách ly tập trung tại Trường Cao đẳng Công nghiệp Thái Nguyên cho biết.

Còn các y bác sĩ, lực lượng an ninh đang làm nhiệm vụ tại đây thì chọn môn đá cầu, mọi người đứng cách xa nhau 2m, vừa đảm bảo cự ly an toàn vừa tăng cường sức dẻo dai cho cơ thể.

Khi phải vào đây, mọi người càng ý thức hơn việc giữ khoảng cách an toàn với người xung quanh, sức khỏe được đặt lên hàng đầu, ai cũng mong muốn mình sẽ khỏe mạnh: người dân mong mình mạnh khỏe, sớm hoàn thành thời gian cách ly theo quy định; các y bác sĩ, lực lượng an ninh mong mình mạnh khỏe để phục vụ nhân dân cho tốt. Tất cả đều tự nâng cao ý thức để bảo vệ mình, bảo vệ cộng đồng, cùng vượt qua dịch COVID-19.

Cấm tập trung đông người - người dân chuyển đổi hình thức tập luyện

Theo quy định của UBND tỉnh về việc cấm tụ tập đông người nơi công cộng, các khu vực như: quảng trường Võ Nguyên Giáp, quảng trường Khu dân cư Hồ Xương Rồng, sân các nhà văn hóa... trước đây thường rất nhiều người dân tập trung đánh bóng chuyền, cầu lông, nhảy dân vũ... thì nay đều vắng bóng. Tại các khu vực trên, thường xuyên có lực lượng dân phòng trực và có các bảng nhắc nhở người dân đeo khẩu trang, thực hiện nguyên tắc 5K đúng theo quy định. Bà

Trần Thị Hoa, tổ 5 phường Quang Trung cho biết: Trước đây, ngày nào cũng thể các buổi sáng và chiều mát, các bà trong tổ lại tụ tập chơi bóng chuyền hơi. Nhưng từ khi dịch Covid quay trở lại và diễn biến phức tạp, đồng thời thực hiện hướng dẫn của UBND phường, các ông, bà không tập trung tại sân nhà văn hóa nữa mà chuyển sang đi bộ, chạy bộ quanh nhà, đảm bảo khoảng cách an toàn với người xung quanh. Một số người cẩn thận hơn thì ở nhà tự tập vậy tay, lắc vòng, nhảy dây...

Quảng trường Khu dân cư Hồ điều hòa Xương Rồng hiện nay đã được chăng dây để ngăn không cho người dân vào tập thể dục, nhưng đường quanh hồ thì tập nập người đạp xe. Từ các ông bà già, đến các bạn thanh niên, các cháu thiếu nhi, có khi cả gia đình cùng nhau đạp xe với các loại xe đạp thể thao chuyên dụng, xe đạp mini của các cháu, đều được đưa ra để tập luyện. Tuy đông người tập nhưng vẫn đảm bảo giữ khoảng cách an toàn, vừa thoáng mát lại được ngắm phong cảnh hai bên đường, thư giãn đầu óc.

Mua dụng cụ tập tại nhà cũng là giải pháp tối ưu của nhiều người, vừa được luyện tập vừa an toàn. Anh Đỗ Minh - Công ty PT Fitness, chuyên set up phòng gym và cung cấp máy thể thao tại nhà cho biết: Thời gian này lượng khách đặt mua máy chạy bộ, xe đạp thể dục, giàn tạ đa năng... tăng 50% so với trước khi có dịch Covid. Theo anh chia sẻ, giá mua 1 cái máy chạy bộ đa năng chỉ bằng hoặc rẻ hơn 1 cái xe đạp thể thao, nhưng cả gia đình đều sử dụng được, vừa tiện lợi lại kinh tế.

Điểm qua phong trào thể dục thời Covid, để thấy ý thức của người dân nói chung trong việc giữ gìn, nâng cao sức khỏe để phòng, chống dịch đã ngày càng được chú trọng. Hy vọng rằng, với tinh thần đó cộng với ý thức phòng dịch của mỗi cá nhân thực hiện theo hướng dẫn của ngành y tế, mỗi người sẽ tìm ra biện pháp thích hợp để bảo vệ mình và gia đình trong điều kiện dịch bệnh hiện nay.

Lào đã qua đỉnh dịch - mong những ngày bình yên

Nguyễn Thị Hiền

Phun khử khuẩn phòng chống Covid ở Lào

Tính đến ngày 4/6/2021, tình hình dịch bệnh COVID-19 ở Lào đã giảm mạnh. Tổng số ca mắc COVID-19 được ghi nhận tại đây là 1.952, đã chữa khỏi 1.680 ca, đang điều trị 261 ca, tử vong 3. Số ca nhiễm của người Việt tại Lào hiện tại là 72, đã chữa khỏi 69 ca, đang điều trị 2 ca và có 1 ca tử vong.

Bàng hoàng trước tin dữ

Với tôi, một người con Việt Nam đang sinh sống và làm việc ở Lào không bao giờ quên được sáng 9/5 ấy.

Hôm đó, như mọi ngày, tỉnh dậy là tôi vào mạng. Tôi đã sững sờ khi nhận được rất nhiều tin nhắn và ảnh gửi từ lúc quá nửa đêm thông báo chị Lâm Thị Tuyết (người Thái Nguyên, Việt Nam), nhân viên quán Karaoke Victor ở Na Xay đã tử vong vào lúc 0h30. Đến hơn 8 giờ sáng cùng ngày, tôi lại nhận được 2 bức ảnh hóa thiêu thi hài của chị. Tôi liền đăng tin kèm 2 ảnh đó lên trang facebook cá nhân của mình. Lập tức mạng xã hội ở Lào "rung chuyển", vì đây là ca đầu tiên tử vong vì Covid ở nước này. Hàng trăm comment gửi đến chia buồn và có tới 175 lượt chia sẻ, nhiều người còn đề nguồn dẫn: Hiền Đặng Lào.

Sự ra đi của chị Tuyết là cú sốc cho tất cả những ai đang sống ở Lào và những người từng quen biết chị. Ai cũng thấy bàng hoàng và xót thương khi chị phải lìa xa cõi tạm nơi đất khách quê người vì SARS-CoV-2, khi không có một người thân nào bên cạnh. Bản thân tôi dù không hề quen biết chị cũng cảm thấy rất đau buồn và căng tiếc thương hơn khi biết chị từng là lớp trưởng K22 Ngừ văn, trường Đại học Sư phạm Việt Bắc. Tôi nhớ mấy ngày trước khi chị mất, trong "nhóm chat kín" của chúng tôi thường xuyên nhắc tới chị vì bệnh chị trầm trọng hơn, phải đóng bím nằm tại chỗ và rất sợ nghe điện thoại. Chị Tuyết vốn có bệnh nền: tiểu đường và viêm gan B nên thể trạng rất yếu, oxy trong máu thấp, không có oxy là không thở được. Chị nói rằng mỗi lần uống thuốc, mồ hôi chị túa ra, từ sốt rất cao thân nhiệt tụt luôn xuống như rơi vào không gian không trọng lượng, nên chị rất sợ uống thuốc. Chị cảm thấy các đầu xương khớp sưng như gut, cơ khớp người đau. Chị bị đau đầu, phù nề hết da đầu và chỉ chài nhẹ đầu cũng buốt lên tận óc. Cơ thể buồn bực, mệt mỏi. Chị nói sợ nhất là lúc sốt, mồ hôi toát ra quần áo và chân như vừa xối nước. Chị đã rất sợ và tuyệt vọng. Có lúc chị không chịu ăn, không chịu uống thuốc thậm chí còn dứt cả oxy và dây truyền khiến các bác

sĩ phải vội vàng cấp cứu. Đến đêm 8/5 (lúc 20 giờ), chị được chuyển xuống phòng điều trị tích cực, trước khi đi chị còn được một bạn F0 người Việt cùng phòng đút cho ăn ít cháo. Vậy mà đến quá nửa đêm mọi người đã nhận được tin dữ.

Sự ra đi của chị Tuyết vì COVID-19 đã trực tiếp tác động khá nhiều đến nhận thức của người dân Lào nói chung, người nước ngoài sống ở Lào nói riêng về sự nguy hiểm đặc biệt của dịch bệnh này. Các bệnh nhân dương tính với Covid có ý thức hơn, hợp tác cùng các bác sĩ chữa trị tốt hơn. Các F1, F2 cũng nghiêm chỉnh tự giác cách ly để tránh làm lây nhiễm dịch bệnh.

Tính đến thời điểm hiện tại, các ca lây nhiễm của người Việt hầu hết là ở thủ đô Viêng Chăn, chỉ có 2 ca ở tỉnh Bô Kẹo. Ở Viêng Chăn có mấy địa điểm chính làm lây lan và phát tán dịch bệnh. Đầu tiên là quán Karaoke Victor ở Na Xay, nơi có cô Ti na - bệnh nhân 59 và mấy người bạn của cô vượt biên trái phép từ Thái Lan sang, đến hát ở đó. Điểm thứ 2 là khu nhà trọ 2 tầng phía sau Thap Luong, có tới 40 người Việt trọ ở đó và hầu hết họ đã bị lây nhiễm từ người Lào bị Covid ở cùng dãy trọ. Bệnh nhân người Việt có đủ mọi lứa tuổi, bé nhất là em bé 8 tháng tuổi, cao nhất là cụ bà 90 tuổi nhưng thương nhất là một bà mẹ trẻ vừa sinh mổ được 7 ngày đã phải để con lại nhà trọ cho bố cháu để vào viện điều trị trong tình trạng viêm phổi nặng.

Và những câu chuyện làm ấm lòng mọi người

Tính đến 4/6, tại thủ đô Viêng Chăn, bệnh nhân người Việt mắc Covid cuối cùng đã được ra viện và được đưa đến cách ly một tuần tại khách sạn 5 sao ở thủ đô Viêng Chăn, hoàn toàn miễn phí ăn - ở. Hiện tại chỉ còn 2 ca người Việt mắc Covid ở tỉnh Bô Kẹo mà thôi.

Để có được niềm vui chiến thắng bệnh dịch Covid của nước bạn Lào nói chung, và của cộng đồng người Việt ở Lào nói riêng, trước hết là nhờ có sự trợ giúp đắc lực của các chuyên gia bác sĩ được Bộ Y tế Việt Nam cử sang mà Tiến sĩ, Bác sĩ Vương Ánh Dương làm trưởng đoàn. Các bác sĩ trong đoàn đã hết sức tận tụy không kể thời gian sớm hay tối, xuống từng cơ sở tiếp xúc trực tiếp với người bệnh, khám, chẩn đoán và đưa ra phác đồ điều trị cho từng bệnh nhân cụ thể, đặc biệt là các bệnh nhân nặng.

Cơ quan chức năng Lào hỗ trợ việc phun khử khuẩn phòng chống Covid tại Trường Song ngữ Lào Việt Nam Nguyễn Du (Viêng Chăn)

Lòng nhiệt huyết và sự tận tâm ấy đã được các bác sĩ Lào noi gương và học tập, các bác sĩ Việt Nam đã góp phần không nhỏ trong việc cứu sống được nhiều bệnh nhân mắc Covid ở Lào. Ngoài ra, Đại sứ Quán Việt Nam tại Lào, Ban công tác cộng đồng của thành hội người Việt Nam ở Lào cũng thường xuyên quan tâm đến các trường hợp nặng và nhờ ý tế hai bên can thiệp, hỗ trợ. Thượng tọa Thích Minh Quang ở chùa Phật Tích là Trưởng ban Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào cũng nhận quyền góp và đi đến từng nơi khó khăn cứu trợ cho người Việt cũng như người Lào. Và một điều đặc biệt cần nêu gương là sự kết hợp đặc lực và hiệu quả trong việc phát hiện và truy vết F1 và F2 của các thành viên hội Việt Lào và Hội Phụ nữ Việt Nam ở Lào. Tiêu biểu ở đây là anh Nguyễn Quốc Đạt và luật sư Nguyễn Thị Thu Huyền.

Nguyễn Quốc Đạt là Quản trị viên của 2 trang mạng facebook có số lượng thành viên tham gia rất lớn, là Hội Việt Lào có 79.000 thành viên và Tạp chí Lào Việt có 58.000 thành viên. Công việc của Đạt là phối hợp, dịch lại các thông báo hàng ngày của CDC. Anh là đại diện diễn đàn của người Việt Nam ở Lào. "Hội Việt Lào" đã

tích cực truy vết các trường hợp bị nhiễm Covid là người Việt Nam và chuyển thông tin kịp thời cho một số cửa khẩu nằm tình hình dịch tế tại Lào. Còn luật sư Nguyễn Thị Thu Huyền, tốt nghiệp Đại học Luật tại Lào, hiện là PGD bệnh viện tư Hà Nội - Viêng Chăn phụ trách về nhân sự, tiền lương và pháp chế của bệnh viện. Trong lần sóng dịch bệnh lần thứ 2 ở Lào, Huyền trong Ban thư kí của Ban phòng chống bệnh lây nhiễm cộng đồng (lao, Covid,...) ở Thủ đô Viêng Chăn. Do vậy, chị là người nắm khá rõ thông tin dịch bệnh diễn ra hàng ngày tại đây và nhất là nắm rõ những trường hợp F0 là người Việt Nam. Chị đã phiên dịch giúp các bác sĩ Lào, đã đấu tranh để các F0 người Việt thành thật khai báo và tích cực truy vết các F1, F2 người Việt. Từ đó giúp các bác sĩ Lào khoanh vùng, phong tỏa và cách ly những F1 và F2 người Việt.

Thân thương hai tiếng đồng bào

Hàng ngày, chị Huyền liên tục cập nhật thông tin và tổng kết các ca nhiễm mới. Với vai trò là Chủ tịch Hội Phụ nữ Việt Nam tại thủ đô Viêng Chăn, chị đã lập ra một nhóm chat gồm vài trăm thành viên người Việt (chủ yếu là phụ nữ) để thông báo, kêu gọi, khích lệ chị em cùng chung tay chống dịch. Nhớ lại những ngày đầu bệnh nhân F0 không Nam nhập viện, nhiều bệnh nhân bỏ bữa vì không ăn được, chỗ ở cách ly thì sơ sài, thiếu thốn. Huyền đã đứng

ra kêu gọi các mạnh thường quân và các nhà hảo tâm đóng quỹ. Ai ủng hộ tiền thì gửi thẳng vào tài khoản của Huyền, ai ủng hộ bằng vật chất thì mang đến bệnh viện Hà Nội - Viêng Chăn giao cho Huyền hoặc cho địa chỉ để Huyền cử người đến lấy. Mới đầu, chị trích ngay tiền quỹ vừa thu được cũng một số chị em đi mua sắm những đồ dùng cần thiết như: quạt, ấm đun nước, chiếu, chăn, gối, đầu gối đầu, xà phòng, giấy vệ sinh, đường, chanh, cam, xoài, mít, chè đỏ đen,... Khi đi tiếp tế, biết bệnh nhân F0 thêm rau, thêm cơm Việt, một số chị em đã đi chợ mua thịt, cá, gà, rau về xào, nấu, kho,... và thường xuyên chia nhau mang đến cải thiện bữa ăn cho bệnh nhân ở các bệnh viện Đồn Cối (Sét thả thì lại), Hữu Nghị, Huổi Hồng (bệnh viện dã chiến).... Huyền và chị em còn mua cả đồ chơi cho các bệnh nhân nhỏ tuổi. Chị Tý Trương nấu súp yến sào đem đến bồi bổ cho các bé đang được điều trị ở bệnh viện và các bé đang ở khu cách ly. Do vậy, các F0 rất cảm động và thấy ấm lòng trước những nghĩa cử cao đẹp ấy, họ cảm thấy yên tâm, động viên nhau cùng cố gắng ăn uống và tích cực điều trị để nhanh được ra viện. Ngoài ra, Huyền còn theo dõi và liên tục đề nghị Ban điều trị kịp thời cử bác sĩ người Lào đến xử trí cho các bệnh nhân nặng của Việt Nam. Xin riêng cho mấy bệnh nhân nặng người Việt được chuyển đến bệnh viện Đồn Cối có cơ sở vật chất tốt hơn, có điều kiện điều trị tốt hơn. Đề nghị sắp xếp cho các F0 người Việt ở cùng phòng để họ giúp đỡ lẫn nhau, động viên nhau và tiện cả cho việc tiếp tế. Có cụ già người Việt 90 tuổi vào viện không biết tiếng Lào thì được xếp ở cùng với người Lào biết tiếng Việt. Có ông bố bị dương tính nhập viện sau cùng được Huyền xin về bệnh viện Hữu Nghị để cùng vợ chăm sóc hai con nhỏ: một bé 3 tuổi và một bé 8 tháng tuổi.

Hàng ngày Huyền còn cập nhật các nơi tiềm ẩn xin cũng như xét nghiệm sàng lọc Covid trong thủ đô Viêng Chăn để bà con biết mà chủ động đi tiềm cũng như đi xét nghiệm. Khi các ca nhiễm người Việt tăng cao thì Huyền báo cho bà con người Việt đến xét nghiệm riêng ở từng điểm để tránh lây nhiễm. Đến khi kí túc xá sinh viên Việt Nam có ca dương tính, lập tức Huyền đề nghị cho sinh viên Việt Nam cách ly 14 ngày tại kí túc xá và hàng ngày cho người tiếp tế đồ ăn 3 bữa đến tận nơi cùng các nhu yếu phẩm cần thiết...

(Xem tiếp trang 5)

Nhân viên y tế đang tiến hành phun khử khuẩn tại một trường học của Lào

17 VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN
SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

Bà Phêng văn BUTHAVÔNG, Giám đốc Công ty Bất động sản MA DU LUỒI tặng các thiết bị y tế và đồ ăn nhanh cho trường ĐHQG Lào và Bệnh viện Hữu nghị góp phần vào việc phòng chống Covid.

Golf - môn học đáng được thử nghiệm và kỳ vọng, nếu các trường có chính sách và hướng đi phù hợp! (Ảnh minh họa. Nguồn: Internet).

Dạy và học “thể thao cao cấp”

Thái Văn

Câu chuyện đang thu hút sự quan tâm với nhiều ý kiến trái chiều của cộng đồng xã hội thời gian qua, liên quan đến việc Đại học Quốc gia Hà Nội ra thông báo sẽ đưa môn golf vào giảng dạy cho sinh viên bắt đầu từ năm học 2021 - 2022.

Nhận định đây là một bước đi mới, phù hợp với chủ trương của Chính phủ về việc tạo điều kiện cho các sân golf phát triển; đồng thời dễ thu hút du lịch golf, tạo cơ chế chính sách mở đường cho ngành công nghiệp golf Việt Nam phát triển. Lý do để dạy và học bộ môn này, được lý giải khá “bắt tai”: “Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, học golf giúp sinh viên tiếp cận bộ môn thể thao hiện đại, nhiều lợi ích với “văn hóa golf” rất đặc biệt; “việc tiếp cận môn thể thao cao cấp này ngay khi ngồi

trên ghế nhà trường sẽ giúp sinh viên tự tin hơn. Nếu như các môn thể thao khác thì đấu cùn có sự ganh đua lẫn nhau, thì môn golf chủ yếu tính điểm so với bản thân, sẽ xây dựng cho người học sự vượt lên chính mình”.

Trên các diễn đàn mạng xã hội, ít nhiều có ý kiến bày tỏ sự lạc quan và đồng thuận khi cho rằng: “Giáo dục thể chất là toàn diện, đưa được nhiều môn thể thao vào dạy trong trường đại học là tốt. Bởi nếu có sinh viên thích bóng đá, bóng chuyền, bơi lội, thì chắc cũng sẽ có người thích đánh golf”; “biết đâu trong những sinh viên theo học môn golf, có thể phát hiện ra những hạt nhân năng khiếu, có thể đầu tư đào tạo, thành vận động viên quốc gia”; hay “môn golf cũng sẽ là phương tiện hữu ích cho tương lai, giúp sinh viên có thể

giao tiếp và mở rộng các mối quan hệ xã hội”...

Tuy nhiên, lượng ý kiến “phản đối” đang áp đảo “đồng tình”. Nhiều người có chung quan điểm, xem golf là một môn học xa vời. Chưa biết nó hay ho, lợi ích đến đâu, chỉ nghe tên đã thấy hiện lên chất quý tộc và đắt đỏ. Chơi golf không đòi hỏi sức khỏe, sức bền như môn khác, song nó lại rất tốn kém cả thời gian và tiền bạc. Trong khi đa phần sinh viên được gia đình trợ cấp, lo chuyện ăn ở, học tập đã khó khăn, thì tiền đâu để mua sắm trang phục, giày, gậy tập golf với chi phí cả chục triệu (rẻ nhất), thậm chí hàng trăm triệu đồng? Tính chất của bộ môn này phù hợp cho

VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN **18**
SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

CHUYỆN NGƯỜI CHUYỆN TA

Trang phục, giày, gậy tập golf có chi phí cả chục triệu (rẻ nhất), thậm chí hàng trăm triệu đồng. (Ảnh minh họa. Nguồn: Internet).

Học golf vẫn là bài toán về kinh tế khá khó nhằn đối với sinh viên. (Ảnh minh họa. Nguồn: Internet).

một số đối tượng thuộc hàng khá giả hơn, sợ rằng nó sẽ tạo nên khoảng cách giàu nghèo ngay trong trường học. Sinh viên của chúng ta, nhìn chung còn thiếu nhiều kỹ năng sống cần thiết như bơi lội, thoát hiểm, an toàn giao thông, thậm chí là lười vận động... Giáo dục thể chất vẫn cần/nên, nhất là tăng cường năng cao sức khỏe sinh viên.

Ở góc độ chuyên môn, có ý kiến phản tích rằng, người mới làm quen với golf chỉ cần một bộ gậy mini 5 cây, dựa trên ba khu vực cơ bản của một đường golf gồm khu phát bóng (tee box), đập bóng (fairway) và gat bóng (green). Cơ cấu gậy này áp dụng cho cả tập lẫn chơi sân lớn được, sẽ giúp giảm đáng kể vốn đầu tư dụng cụ. Mặt khác, việc tập golf cũng có thể được thực hiện kiểu "bình dân", với một gậy và thảm tập mini gắn bóng nhựa (tầm 600 nghìn đồng) là có thể luyện đánh bóng. Ngoài ra còn có loại lều tập cơ động phân khúc bình dân giá chưa đến một triệu đồng. Nếu tập ở các sân golf, mức phí sẽ tính theo giờ hoặc số lượng bóng (50 hoặc 100 quả), với giá dao động trong tầm 120 - 200 nghìn đồng.

Nói là bình dân, nhưng "học" thì phải "hành" mới có chất lượng. Mà "hành" ở thảm mini thì như kiểu vui là chính, còn ở sân golf chuyên nghiệp (với chi phí nêu trên), đâu chỉ một vài lần là có thể giỏi. Thế nên đó vẫn là bài toán về kinh tế khá khó nhằn đối với sinh viên.

Đồng ý là, nhà trường xếp đây là môn học sinh viên có thể lựa chọn tương tự như các môn bóng đá, bơi lội, cầu lông, bóng bàn... nhưng cụ thể mức học phí thế nào, sẽ tính như tín chỉ bình thường khác hay có phát sinh các loại phí bổ sung nào không? Nhà trường có thể sắm sửa trang thiết bị, bố trí không gian tập luyện nhằm phục vụ môn học, nhưng đó cũng chỉ là giải pháp ngắn hạn. Việc xây dựng sân

golf cho học sinh, hiện tại có vẻ bất khả thi khi trường còn chưa có sân chơi cho học sinh đứng nghĩa. Dạy và học trong điều kiện "eo hẹp" như thế, thì cũng chỉ là kiểu "cưỡi ngựa xem hoa".

Đánh giá về sự "thành - bại" ngay lúc này, e là chủ quan và vội vã. Song nhìn từ thực tiễn của một số trường đại học ở phía Nam và nhiều trường đại học tư thục khác khi đưa môn thể thao golf vào giảng dạy, thấy rằng những quan ngại của mọi người không phải là cảm tính. Thực tế cho thấy, Trường Đại học Quốc tế Hồng Bàng (TP.HCM), tính từ thời điểm công bố sẽ dạy môn golf trong chương trình đào tạo (2017), đến nay đã qua 3 năm vẫn không có thí sinh ứng tuyển. Thậm chí, nhà trường còn đưa golf vào danh mục môn tự chọn trong chương trình giáo dục thể chất cho sinh viên hai năm đầu, dự kiến tổng cộng 10 buổi, nhưng cũng không có người đăng kí. Hai máy tập golf giá lập cho việc đào tạo theo tầm nhìn ban đầu, hiện để bám đầy bụi (theo VnExpress).

Nhưng nói đi thì cũng phải nói lại. Việc "khả

thi" hay "bất khả thi", còn tùy thuộc rất lớn vào cách thức thực hiện của nhà trường. Muốn thu hút thí phải có lực hấp dẫn. Liệu nhà trường có chấp nhận giải bài toán kinh tế mà bước đầu mình chịu thiệt? Đó là, không chỉ đầu tư toàn bộ trang thiết bị, tập luyện cho sinh viên, trường nên có các quỹ học bổng về golf, liên kết các học viện tài trợ, đào tạo cho sinh viên có khả năng. Tính toán mức học phí phù hợp, sao cho có thể tương đương với các môn thể thao khác để sinh viên không gặp trở ngại về kinh tế. Thêm nữa, nhà trường hoàn toàn có thể vận động các nhà tài trợ cung cấp gậy, sân tập để sinh viên có điều kiện luyện tập...

Sở thực tế và chủ trương, rõ ràng thấy sự "lệch pha". Song nhìn ở góc độ tích cực thì, việc được học một môn thể thao đẳng cấp như golf cũng tạo cơ hội để sinh viên khám phá không chỉ về luật golf, sân golf, mà còn là văn hóa ứng xử... Môn học đáng được thử nghiệm và kỳ vọng, nếu các trường có chính sách và hướng đi phù hợp!■

Từ năm 2021, Đại học Quốc gia Hà Nội sẽ đưa môn golf vào dạy thử nghiệm. Ảnh: VNU.

Khi ta đang đi trên đường giữa đêm tối mịt mùng, chợt nhìn thấy ánh đèn le lói phía xa, một cảm giác nhẹ nhõm bởi sự cô đơn, sợ hãi được xua tan. Khi đi xa về đến gần nhà, nhìn thấy ánh đèn đang sáng trong ngôi nhà nhỏ, có một điều gì ấm áp bình yên dâng lên trong lòng. Ngồi trong bóng tối một mình, những kỷ ức buồn hay ủa về làm ta day dứt không yên. Bật ngọn đèn lên, tâm hồn ta như đổi khác. Ánh sáng như tiếp thêm nghị lực, giúp ta vững tin hơn để nghĩ về những điều tốt đẹp. Tôi nghĩ về ánh sáng những ngọn đèn. Xung quanh nó có những kỷ niệm vui buồn, những chuyển động dưới ánh sáng ấy cũng có rất nhiều cung bậc.

Tôi nhớ về thời thơ ấu của mình. Ánh sáng đỏ quạch của ngọn đèn "hoa kỳ" chỉ đủ sáng xung quanh một chiếc bàn. Nhà nào cũng phải có ba bốn

Đêm đêm tôi học bài dưới ngọn đèn dầu. Ngày đó tôi còn thơ ngây, chỉ biết học biết chơi, làm sao nhận ra xung quanh cái ánh sáng đỏ quạch ấy có bao sự nhọc nhằn, có bao niềm hạnh phúc và khát vọng.

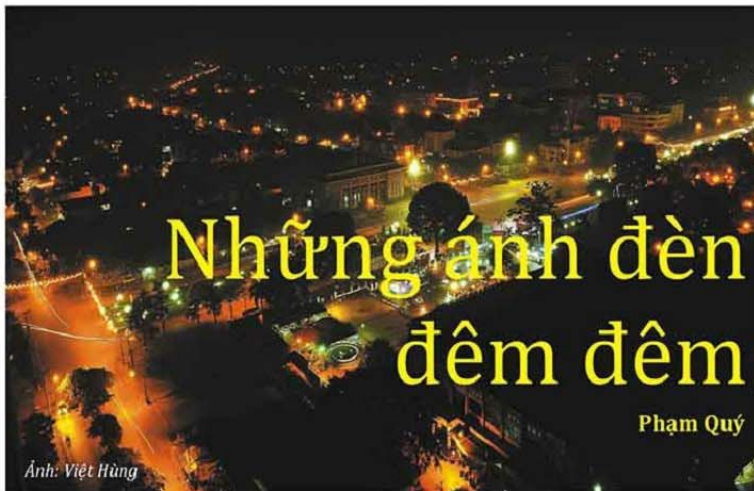
Giờ nhiều đêm không ngủ được, nhìn đồng hồ đã hai giờ, trời mùa đông rét như kim châm vào da thịt. Tôi quàng chặt chiếc chăn lên người ra vén bức rèm cửa sổ nhìn ra bên ngoài, rồi giật mình khi thấy nhiều ánh đèn trên cánh đồng kia. Rất nhiều người giờ này đang bó những mớ rau trên ruộng để đi bán sớm. Ánh đèn trong đêm ấy, như một thứ ánh sáng đang làm ấm áp và bình yên mái nhà của họ. Tôi biết, những đôi bàn tay dù đã đi găng vẫn phải lúc lúc đổ nước phích mang theo ra ngấm để không bị cứng. Thoạt nhìn thấy ánh đèn, cảm giác như lòng thêm tế mẫn. Nhưng lặng lẽ

xong, hai giờ đêm mới về ngủ tiếp. Đêm, đi trên con đường xếp tràn lan hàng hóa chờ đi về muộn ngủ, và những dáng người hí húi bán mua mà lòng tôi mung lung về muôn vẻ, muôn màu của cuộc sống này.

Loảng một cái đã mấy chục năm, một tối tôi về quê, từ xa đã thấy ánh điện hắt lên sáng khắp cánh đồng. Càng về gần càng nhìn rõ bóng điện treo hàng hàng, lối lối có đến hàng trăm chiếc trên một ruộng trồng hoa. Cái cảm giác ấm cúng, bình yên xen sự rạo rức, sùng sồ. Những cây hoa bây giờ cũng cần ánh sáng để lớn lên. Dầu mới nhú khỏi một đất chút thôi, nó đã có cả một công viên ánh sáng làm ấm những thân cành. Đi trong thành phố nhấp nháy bao loại đèn màu, tôi có cảm giác của người hưởng thụ, thậm chí đôi chút xót xa cho vài chỗ lãng phí ánh đèn không đáng có. Đi bên những ruộng hoa lại khác, những bóng điện rực sáng kia như những đôi mắt thức của người trồng. Mấy chục đêm ròng như thế, trong khi ngôi nhà họ chỉ dấp dấp những bóng tiết kiệm đủ sáng. Liệu những bóng hoa kia có nở đều, có đúng thời điểm, có ổn định giá hay lúc bán lại mất giá như cho. Người trồng hoa như đánh bạc với thiên nhiên. Có thể ngủ yên nghĩ về giấc mơ năm sau. Có thể mất thức chong chong khi những ngọn đèn trên ruộng hoa đã tắt. Dù vẫn cảm nhận được bao nỗi chờ mong, phấp phỏng bên ánh sáng những ngọn đèn, nhưng lòng tôi vui vì ánh sáng ấy đang làm sáng lên những cuộc đời người dân quê tôi.

Giờ tóc đã hóa rậm, chẳng ham hồ những điều xa vời nữa mới tự thưởng cho mình. Vài năm dành dụm đi đó đây một lần. Tôi đã đi chợ đêm ở Cần Thơ, chợ đêm Phú Quốc, chợ đêm Vũng Tàu... Những bóng điện cũng hàng hàng lối lối sáng rực một con đường. Nghe tiếng chợ đêm thấy lạ thì đi, hóa ra chủ yếu vẫn là ẩm thực. Đi dọc chợ, mùi mỡ, mùi gia vị, mùi các món đặc trưng bay ngào ngạt. Tôi quan sát thấy rất nhiều người chẳng phải đại gia lắm tiền nhiều của. Họ vẫn mang dáng dấp một người lao động, túi tiền chắc cũng chẳng rung rinh gì, giờ rủ nhau vào thưởng thức những đặc sản miền biển mà phải dò hỏi từng cái tên của món. Tôi thấy vui vì họ đang biết chăm lo đời sống tinh thần và cả vật chất bằng đồng tiền chính đáng họ làm ra. Mừng cho những con người ấy, rồi lại ước ao cho bao người đang cần cù trên cánh đồng quê tôi. Còn rất nhiều người cả một đời chưa được bước chân ra khỏi mảnh đất quê mình. Ngay cả những con người đang đơn đả mò mò chào dưới ánh đèn rực sáng chợ đêm đây, họ đang ở một nơi nhiều người mong đến. Nhưng rồi có thể chính họ cũng đang ước ao được đặt chân đến nhiều miền đất mới lạ khác. Núi non, sông biển đất nước mình nhiều nơi đẹp lắm. Món ăn ẩm thực các vùng miền nhiều nơi ngon lắm. Tôi tin rồi sẽ có một ngày, những con người cần cù của mọi miền đất nước sẽ được cảm nhận, được hưởng thụ những món quà của thiên nhiên ban tặng chung cho tất cả.

Vậy là sự mưu sinh cũng muốn cung bậc, nhện nhện, lặng thầm và cả những buồn vui. Thì ra, trong giấc ngủ yên bình của bao mái nhà, vẫn có bao đôi mắt thức dưới những ánh đèn đêm. Họ đang cần cù, đêm ngày vượt khó để thấp sáng những niềm tin*

cái, hình thù đủ kiểu. Có loại bằng sắt thấp nhỏ, có loại bằng thủy tinh trông lênh khênh. Đèn treo lại thêm cái tán chụp bên trên để hắt ánh sáng xuống. Đèn bão là loại hiện đại hơn, có chụp kín trên dưới để chống gió. Nhà nào cũng có vài chai dầu hỏa dự trữ để thắp đèn dầu. Chiếc bóng đèn bằng thủy tinh để vỡ cũng luôn phải dự trữ.

Tôi là đứa có phần hậu đậu, hay làm vỡ bóng đèn. Bỏ bóng ra châm lửa, vô ý lẫn từ bàn xuống đất là xong một cái. Cứ nghe tiếng choang trên nhà, mẹ tôi dưới bếp lại kêu lên: "Thằng hậu đậu, nó lại phá rồi. Xem nhặt kỹ mảnh đi không thì đâm vào chân rồi vắt thân đi vay nhé! Còn cái cuối cùng mày đập nát rồi". Ngày ấy ở làng quê vay nhau nhiều thứ lắm. Vay gạo, muối, dầu đốt, vay cả cái bóng đèn. Đến phiên, mẹ tôi đi chợ, khi về lĩnh kính đủ thứ trong đôi quang gánh. Nào một tá bóng đèn "xấu xấu một xâu 12 chiếc", vài chai dầu tây, vài túi muối. Nhà nào cũng có xâu bóng đèn treo trên vách, vài lít dầu nữa là yên tâm về phần ánh sáng. Bà tôi là người chú tâm đến điều này nhất. Bà bảo "sống dầu đèn, chết kèn trống". Xem ra cái ánh sáng hằng đêm trong mỗi căn nhà cũng quan trọng vô cùng. Bữa cơm tối quây quần bên ngọn đèn dầu. Mẹ tôi sàng sảy gạo bên ngọn đèn dầu.

trong bóng đêm đứng nhìn, tôi lại thấy lòng an yên hơn bởi trong sự nhọc nhằn kia có ánh sáng của lòng hướng thiện, hy sinh. Những con người ấy đang tìm sự bình yên bằng chính đôi tay của mình. Họ không quản nhọc nhằn vì tương lai của con em họ và của chính mình.

Nhà tôi gần chợ đầu mối Túc Duyên. Có một ánh đèn không sáng rực một vùng. Chưa bao giờ nó có tên chợ đêm, nhưng bao năm nay vẫn bán mua hối hả. Dọc từ ngã tư cạnh chợ trung tâm kéo dài xuống đường Bến Oánh khoảng nửa cây số, đêm đêm luôn có những chuyển động không ngừng. Từ chợ đầu mối này các loại rau quả, thịt cá bắt đầu tỏa đi khắp các chợ huyện xa ngay trong đêm. Ở đây không có đèn màu, không giăng trùng trùng bóng điện. Chỉ có ánh sáng của những ngọn đèn đường. Cá tôm, rau quả từ vùng lân cận và vùng xuôi đưa lên từ lúc nửa đêm. Thời gian tập kết hàng cứ lặng lẽ, không ồn ào mà hết sức khẩn trương, nhen nấp. Khoảng từ hai mươi ba giờ đêm, các bao, thùng, túi đầy chật rau quả từng ô xếp dọc vỉa hè dài mấy trăm mét. Từ hai giờ sáng, máy chực chiếc xe tải từ khắp ngã lần lượt nối nhau xếp hàng. Lúc này sự ồn ào mới bắt đầu. Những người làm rau quê tôi bên kia sông Cầu có khi bán rau

Sáng sớm, trời đã ngán ngắt nắng. Người đi trên phố vẫn diễm nhiên như thể sự chịu đựng nắng nóng là bản năng phải thế. Và tôi, như cũng đang gõ lên trong cái không khí ngột ngạt những ngày đầu hạ ấy.

Thức dậy sớm hơn, quyết định không chạy xe đến cơ quan như mọi ngày, nhờ vậy mới bất ngờ nhận ra hàng cây bằng lăng trên cung đường mười phút tàn bộ đã nở rộ, tím ngắt đến nao lòng. Ô hay, vậy những ngày hoa bằng lăng duyên dáng nở là bao giờ? Không biết nữa. Ý niệm về thời gian hàng ngày đã bị những thứ "văn minh nút bấm" (hoặc ngón cái) kéo tuột đi và đắm chìm trong nó với những báo cáo, kế hoạch, viết lách, kiểm tiền,...

Đã nhiều lúc nghĩ rằng như thế là mình đang "sống", đang không phí hoài tuổi trẻ, và hạnh diện vì điều đó. Nhưng, rất lâu rồi tôi không nhìn ra bộ mặt lãng mạn của thành phố cổ xưa nhỏ bé này, rằng trong lòng nó có một trời bằng lăng tím đến ngán ngạn, và hẳn sẽ còn nhiều thứ đáng yêu khác nữa trong những góc hẹp phố phường. Ai đó từng nói sống chậm cũng là một giá trị. Nhưng rồi trong bộn bề, tôi (và nhiều người khác) đã không thể sống chậm, không thể tách mình khỏi vòng quay của những ồn ào, đua tranh, cơm áo... Trong nhịp quay không ngừng nghỉ ấy, ở một quán cà phê đầy cây xanh trong con hẻm nhỏ, cô nhân viên lập lại câu hỏi "chị còn đợi ai nữa phải không?", khi thấy tôi đến quán một mình. Nét mặt em bỗng ngáy ra, sau đó là một nụ cười bí ẩn khi nghe tôi rón rảng: bắt chút nhạc lên đi em, chị không đợi ai, chỉ muốn uống cà phê và nghe nhạc trong không gian hoài cổ và mát mẻ này!

Những ngày vội vã, đôi mắt đau mỏi vì đã phải "dấn" trước màn hình máy tính nhiều giờ liền, ánh sáng cũng trở nên nhức nhối. Hôm qua, rồi nhiều ngày, nhiều tháng, nhiều năm trước đó, tôi đã tin

rằng người bận rộn có niềm vui của người họ, bận rộn một thời gian để tự do về sau. Tôi tin và lao vào những bận rộn ấy không mệt mỏi. Nhưng rồi, ngay đến cả chiếc đồng hồ luôn chạy một chiều thì hẳn nó cũng sẽ yếu dần khi cạn nguồn pin, và nếu không thay vào đó một cục pin mới, nó sẽ ngừng quay. Con người cũng quay nhiều trạng thái hơn chiếc đồng hồ vô tri, vì thế ngày vội vã cũng đến hồi kéo chúng ta chậm lại.

Những ngày vội vã, chiếc biển báo "đường rẽ phải khi đèn đỏ" gắn trên cột đèn ở các ngã ba ngã tư cũng đủ để kiến tạo niềm vui. Lý trí mâu thuẫn, rằng đâu nhất thiết phải rẽ, ba mươi giây có đáng là bao? Nhưng nhiều khi chậm trễ ba mươi giây là mất cơ hội, mất chữ tín. Chẳng phải ở thời chiến, chỉ hơn nhau một vòng xe thôi mà lần ranh sinh tử cũng rõ ràng được đó sao? Con người thật lạ, dường như khi bận bịu, lý lẽ của trái tim và khối óc như hai thái cực không bao giờ tìm được sự đồng điệu.

Những ngày vội vã là những lời mời qua lại, những cuộc vui để nói những điều người khác

muốn nghe còn bản thân thì lập trình một nụ cười, một ánh mắt nền nã và dửng dưng. Mọi sự quan tâm đều thoáng qua chỉ để thấy an lòng nhau. Người ta nói cười rôm rả bên những chén trà ngon, hàng tá thứ chuyện vụn vặt đàn bà và những mối bận tâm về ý nghĩ của người khác. Những cái nắm tay, những cái ôm ấp áp trong cuộc vui say, nhiều ngày sau gặp lại đã không thể nhớ ai là ai nữa...

Nắng chiều vẫn ngán ngắt. Quán cà phê quen thuộc trong con ngõ nhỏ tĩnh lặng cứ miên man những khúc ca đời, chỉ để phục vụ một vị khách - là tôi. Bỏ lại những ngày vội vã, đóng sập cánh cửa ồn ào lại, thấy mình cô đơn và bé nhỏ. Nhắm mắt lại để cảm nhận xem "ngoài phố mùa đông, đôi môi em là đốm lửa hồng" đẹp thế nào, tự nghĩ cho mình một mùi "cốm sữa via hè" thơm ra sao... Có cần thêm một ai để cùng uống cà phê và nghe nhạc không nhỉ? Hời thế rồi bật cười thành tiếng và quyết định là "không".

Qua những ngày vội vã, cần chậm lại, đến lúc thay cho mình một "cục pin" mới, vậy thôi...*

Lao đao...

(Tiếp theo trang 13)

...Có những trường hợp là công nhân đang lao động bình thường, thu nhập ổn định cũng vô tình trở thành nạn nhân của Covid. Là một trong 201 trường hợp F1 liên quan đến trường hợp dương tính với SARS-CoV-2 đã từng đến làm việc tại 3 công ty nằm trong KCN Diêm Thụy (huyện Phú Bình), anh K. (Công ty TNHH Hadanbi Vina) hiện đang đi phải cách ly tập trung. Anh cùng các F1 khác đều đã có kết quả xét nghiệm âm tính lần 1, đang chờ kết quả xét nghiệm lần 2. Với nỗi niềm lo lắng, anh chia sẻ: "Lo vì có thể sẽ bị lây nhiễm bệnh chỉ là một phần, bởi dù sao xét nghiệm cũng đã cho kết quả âm tính. Điều tôi lo và cảm thấy buồn hơn cả là rất có thể sẽ mất đi công việc tại công ty, nó đã gắn bó với tôi hơn 3 năm nay và mang lại nguồn thu nhập ổn định. Công ty đã đi vào hoạt động trở lại, họ sẽ phải tuyển ngay thêm người để đảm bảo sản xuất nên cơ hội việc

làm của tôi ở đây sẽ chẳng còn. Nhiều bạn bè, đồng nghiệp của tôi thuộc diện F2, F3 cũng buộc phải trở về nhà cách ly, họ rồi cũng sẽ mất việc như tôi. Dịch đã thế này mà thất nghiệp thì thật khó sống!".

Ngay sau khi dịch bệnh bùng phát trở lại trong nước, thực hiện quyết liệt các biện pháp phòng, chống dịch, ngày 2/5/2021, UBND tỉnh có văn bản hỏa tốc số 1840/UBND-KGVX về việc tăng cường các biện pháp phòng, chống dịch COVID-19. Đây là một việc làm hết sức cần thiết, nhận được sự hưởng ứng đồng tình của nhân dân. Tuy có những người sẽ phải chịu ảnh hưởng, bị giảm thu nhập, nhưng tất cả đều vì lợi ích chung của cộng đồng nên họ vẫn nghiêm chỉnh chấp hành.

Cửa hàng bánh cuốn phục vụ ăn sáng ở khu vực chân cầu Bến Tre được chị Hương đã đóng cửa ngay sau đó. Cửa hàng là nguồn thu nhập chính của gia đình, nay chị Hương đành xoay xở kiếm sống bằng việc làm bánh trôi, bánh chay đem ra chợ bán để mưu sinh. Nhân viên của chi

là bà Sáu đã 62 tuổi ở Bắc Kạn có hoàn cảnh khó khăn trước đây được chi thuê với mức lương 4 triệu đồng/ tháng, giờ chị cũng phải cho nghỉ làm.

Tình trạng của anh Nguyễn Đình Tuấn, chủ nhà hàng Ven Hồ (tổ 2, phường Tân Thịnh) thì thực sự bi đát. Anh thuê mặt bằng hơn 400m2 theo hợp đồng 5 năm, mỗi tháng trả 12 triệu để mở nhà hàng chủ yếu phục vụ sinh viên, người lao động bình dân. Gần 3 năm trước, anh vay tiền ngân hàng để mở rộng kinh doanh, nâng cấp cơ sở cho quán. Ấy vậy mà, chỉ yên ổn chưa được chưa đầy 1 năm thì Covid xuất hiện nên thua lỗ liên tục. Hiện giờ cửa hàng đã phải đóng cửa để phòng chống dịch bệnh. Hai vợ chồng anh hiện giờ cầm cự bằng cách quay lộn để bán nhưng cũng chẳng ăn thua, thường xuyên vẫn phải "ăn lộn quay tròn bừa".

Anh Tuấn giải bày: Cửa hàng đóng cửa, cứ mở mắt ra là khoảng 1 triệu "không cánh mà bay" đó là tiền trả lãi ngân hàng, tiền thuê mặt bằng... sắp đến đợt đóng tiền mặt

bằng, xoay xở vay mượn mãi không đủ. Thanh lý hợp đồng thuê mặt bằng sớm thì phải đền bù đến 20% giá trị hợp đồng, số tiền đó lại không hề nhỏ. Dịch bệnh cứ kéo dài thêm lâu nữa thì chẳng biết bầu vùi vào đâu nữa. Chỉ mong có phép màu xảy ra để cửa hàng lại được như 2 năm trước kia...

Thế mới thấy ảnh hưởng của dịch bệnh COVID-19 thật ghê gớm, nó không khác gì "vết dầu loang" len lỏi khắp mọi ngõ ngách của đời sống, xã hội. Đầu đang gặp nhiều khó khăn, chất chứa bao nỗi niềm nhưng những người chúng tôi đã gặp vẫn có một quyết tâm để vượt qua. Xin trích lời của anh Tuấn, nhà hàng Ven Hồ thay cho lời kết: "Tôi tin các cấp lãnh đạo, chính quyền sẽ tiếp tục có những chính sách quyết liệt cũng như điều chỉnh phù hợp để phòng chống dịch, đồng thời đảm bảo quyền lợi cho nhân dân. Mong rằng, trong thời gian tới, dịch bệnh Covid sẽ bị đẩy lùi. Cuộc sống sẽ trở lại bình thường trong một ngày không xa".*

A.T

Chung cư cao tầng những vấn đề còn bất cập dưới góc nhìn kiến trúc

KTS. Trần Hải Hưng

Tecco Elite City Thái Nguyên (Thịnh Đán)

Nhu cầu tăng nhanh trong quá trình phát triển đô thị

Trong 5 năm trở lại đây, chung cư cao tầng tại Thái Nguyên bùng nổ với nhiều dự án lớn và tạo ra cơn sốt, nổi bật nhất là trong những năm 2016 - 2018. Và chúng ta có thể kể đến đầu tiên là cụm Chung cư Tiến Bộ; Tecco Phú Liên gần hải được nhiều thành công trong việc tiêu thụ sản phẩm; TNG Village Minh Cầu; Thái Nguyên Tower; Tecco Elite City Thái Nguyên với 6 tòa tháp 32 tầng (Thịnh Đán); Chung cư MAM (Cầu Bến Tượng) đang trong quá trình hoàn thiện và bán ra thị trường; Tổ hợp nhà ở, khách sạn và TTTM Thái Nguyên (Số 1 Hoàng Văn Thụ); Trung tâm thương mại và nhà ở CT-02 khu Hồ Xương Rồng; Chung cư khu APEC; Kosy City Beat Thái Nguyên..., trong bước dự án... Những tòa nhà cao tầng này đã tạo bộ mặt mới phát triển theo chiều cao cho đô thị Thái Nguyên vừa đáp ứng nhu cầu đa dạng về nhà ở, vừa tạo cảnh quan kiến trúc, điểm nhấn cho đô thị hiện đại ở một mức độ nhất định.

Những bất cập

Do sự phát triển nhanh làm cho các điều

kiện cần chưa đáp ứng được hết, tạo ra nhiều lỗ hổng trong việc quản lý, đánh giá dự án và định hướng phát triển dự án trên quy hoạch đô thị tổng thể. Việc quy hoạch các khu chung cư cao tầng, với mật độ dân số cao đang đặt ra nhiều áp lực lên hạ tầng kỹ thuật và xã hội tại khu vực. Thực tế cho thấy, nhiều khu chung cư được quy hoạch tại khu vực trung tâm thành phố được bố trí quỹ đất diện tích công cộng, bãi đỗ xe quá ít. Hệ thống hạ tầng cũ ko đáp ứng được nhất là giao thông tiện cận và giao thông xung quanh dự án khi có sự đột biến về dân số.

Điển hình về các dự án chung cư ở lõi đô thị như Dự án Trung tâm thương mại Prime Thái Nguyên (địa chỉ số 1, đường Hoàng Văn Thụ, gần đảo tròn trung tâm Thành phố), đoạn giao nhau giữa đường Cách mạng Tháng Tám, đường Hoàng Văn Thụ và đường Bắc Kạn (trên địa bàn phường Phan Đình Phùng) được xem là những vị trí "đất vàng" bậc nhất của thành phố Thái Nguyên. Khởi công từ năm 2009, thế nhưng đến nay Trung tâm thương mại này mới chỉ xây dựng được phần móng, tầng hầm và hiện đang "đắp chiếu". Ngày 11/1/2019, Công ty MHD 10 và chủ đầu tư là Công ty TNHH

Prime Thái Nguyên đã ký hợp đồng tổng thầu thiết kế và thi công công trình tổ hợp nhà ở, khách sạn và Trung tâm thương mại Thái Nguyên. Dự án được xây dựng trên diện tích 6.000m², gồm 2 tòa tháp là tháp chung cư cao 25 tầng và tháp văn phòng khách sạn cao 18 tầng, trong đó có nhiều tiện ích như nhà hàng, phòng tập Gym, siêu thị, rạp chiếu phim.... Đây là tín hiệu đáng mừng, tuy nhiên khi thay đổi công năng sử dụng từ Trung tâm thương mại và dịch vụ khách sạn thành Tổ hợp nhà ở, khách sạn và Trung tâm thương mại thì không ổn chút nào. Với cơ sở hạ tầng hiện có (khu vực lõi thành phố ổn định và không mở rộng được nữa) cùng mật độ giao thông như hiện nay, khu vực đảo tròn tập trung khá đông các phương tiện giao thông qua lại, là nơi kết nối các trục đường chính cũng như các khu chức năng chính của thành phố, vào các giờ cao điểm hoặc dịp lễ, tết hiện đã thường xuyên xảy ra hiện

tượng tắc nghệ. Với việc thay đổi chức năng từ khu Trung tâm thương mại thành khu tổ hợp trong đó có nhà ở (cao khoảng 15 tầng với 150 - 200 căn hộ, ước chừng 600 cư dân). Nếu chỉ ước tính 1/3 số hộ ở đây sẽ có ô tô (khoảng 50 chiếc), cùng với khoảng 200 xe máy của các cư dân khác, vào giờ cao điểm "đổ ra" đảo tròn trung tâm kết hợp với lượng xe thường xuyên lưu thông như hiện nay thì sẽ ra sao? Vì vậy, các cơ quan chức năng phê duyệt dự án cần nghiên cứu kỹ hơn nữa về vấn đề này, nếu không sẽ là bài toán khó trong tương lai không xa. Một số dự án đã đi vào sử dụng như Tecco Phú Liễn, Chung cư Tiến Bộ với hệ thống giao thông hiện có, giờ cao điểm cũng đã thường xuyên có hiện tượng tắc đường.

Sự bất cập trong việc chưa cập nhật

quản lý theo kịp được với thực tế. Từ kỹ thuật tòa nhà như điện, nước, phòng cháy chữa cháy, rác thải, bãi đỗ xe..., khiến các công trình chung cư xuống cấp rất nhanh, hệ thống phòng cháy chữa cháy chưa đồng bộ tiềm ẩn nhiều nguy cơ mất an toàn cao, lượng xe nhiều gây ra tình trạng ã xe lộn xộn gây ách tắc và mất mỹ quan đô thị. Mặt ngoài nhà cao tầng cũng là điểm rất cần quan tâm bởi đây là phần quan trọng của bộ mặt đô thị, nó "đập" vào mắt chúng ta ở nhiều góc độ nên cần có cái nhìn tổng quan hơn để bộ mặt ấy được đẹp đúng nghĩa. Hiện chúng ta đang bỏ ngỏ quản lý từ vật liệu xây dựng đến màu sơn, hệ thống kỹ thuật trưng bày ra bên ngoài, đây là những yếu tố làm mất đi vẻ đẹp của bộ mặt đô thị, chưa kể còn có tác động xấu đến môi trường xung quanh. Màu sơn của các tòa nhà cao tầng cũng không đồng nhất gây ra sự lộn nhon trong bức tranh đô thị.

Không chỉ áp lực lên vấn đề giao thông, hạ

tầng xã hội, mà cả công tác quản lý hành chính tại các khu vực có chung cư cao tầng. Do cư dân ở các khu chung cư đa phần là các gia đình trẻ, nên tỷ lệ học sinh các cấp trên địa bàn tăng cao. Đòi hỏi nhu cầu hệ thống giáo dục từ các trường mầm non, tiểu học đến THCS đi kèm đáp ứng đủ nhu cầu của cư dân trên địa bàn. Vì tận dụng tối đa mật độ sử dụng đất lên các chung cư này cũng "quên luôn" việc bố trí các không gian cây xanh, không gian phụ trợ tiện ích cho người dân sinh sống. Đó là sự phát triển tụt lùi trong việc xây dựng chất lượng cuộc sống trong không gian đô thị hiện đại.

Giải pháp định hướng

Theo cá nhân tôi, giải pháp đầu tiên đối với mỗi dự án chung cư cao tầng đó là việc đánh giá dự án, hạ tầng hiện có và hạ tầng xung quanh khu đất xây dựng dự án xem có đáp ứng được với quy mô công trình dự kiến hay không? Nếu không đáp ứng được cương quyết không cho triển khai dự án. Nếu khắc phục được bằng cách làm đường, mở rộng đường, nâng cấp hạ tầng thì có thể vẫn cho triển khai nhưng yêu cầu phải thực hiện việc triển khai hạ tầng đáp ứng trước xong mới cho triển khai dự án. Đề xuất giới thiệu những vị trí có đủ điều kiện tốt cho việc phát triển chung cư cao tầng, tạo những quỹ đất sạch cho các dự án này hơn là việc "băm" chia lô hết toàn bộ các dự án khu dân cư mới, khu đô thị mới. Các cấp quản lý cập nhật liên tục các luật, nghị định, chế tài về nhà cao tầng, chung cư cao tầng, và nhất là kỹ thuật nhà cao tầng.... Quản lý từ mật độ xây dựng, chiều cao công trình, vật liệu, kỹ thuật an toàn..., một cách chuyên nghiệp. Phối hợp với các sở ban ngành có liên quan kết hợp cùng quản lý sao cho đồng bộ và theo đúng quy chuẩn. Ngoài ra việc học tập nước ngoài và những tỉnh thành đã phát triển chung cư cao tầng và đã có những bài học xương máu để tránh đi vào vết xe đổ, hệ lụy cho đô thị. Các cơ quan đơn vị địa phương cũng cần có sự đầu tư để theo kịp với việc phát triển theo chiều cao như: xe cứu hỏa đáp ứng với số tầng cao mà các dự án triển khai trên địa bàn, hoặc vấn đề quản lý an ninh trật tự.... Đầu tư các công trình công cộng đáp ứng đầy đủ nhu cầu dân sinh. Quản lý tòa nhà và quản lý con người một cách văn minh, xây dựng lối sống theo thời đại mới.

Phát triển, sinh sống trong các khu chung cư cao tầng là xu thế tất yếu của đô thị hiện đại. Tuy nhiên, để hình thành các khu chung cư tiện ích, văn minh, cần sự trách nhiệm hơn cả từ phía các cơ quan quản lý nhà nước, chủ đầu tư và ý thức của chính cư dân. Trong vấn đề thẩm định, quản lý quy hoạch, cần chú trọng hơn đến yếu tố hạ tầng kỹ thuật, thẩm mỹ của công trình. Bên cạnh đó, có cơ chế ràng buộc với chủ đầu tư trong việc đáp ứng, hoàn thiện các hạng mục công trình, xây dựng các tiện ích công cộng như cam kết. Cư dân chung cư cũng cần có trách nhiệm hơn trong vấn đề thành lập ban quản trị, từ đó xây dựng được bộ phận cốt cán trong việc trưng cầu, giải quyết các kiến nghị của cư dân và vận hành các tòa chung cư cao tầng.

Ảnh: Q.K

Triệu Thị Mai

Lượn Then là một trong những khúc hát đặc sắc thể hiện khát vọng về tình yêu đôi lứa của thanh niên nam nữ Tày và kiểu hát này phổ biến nhất là ở Cao Bằng, Bắc Kạn. Các cuộc lượn Then được tổ chức trong nhà hoặc ngoài trời. Không chỉ độc đáo nó còn thể hiện trí tuệ, sự tài hoa của dân tộc Tày.

1. Hát trong nhà thường diễn ra khi có con trai, con gái làng khác đến nghỉ trọ. Sau bữa cơm tối, nam nữ thanh niên trong làng rủ nhau đến nhà có khách nghỉ trọ, xin được hát lượn. Họ chủ động cất tiếng hát. Những câu hát đầu tiên thường là hát mời, hát chào theo thể lục bát, có thể bằng tiếng phổ thông, hoặc tiếng Tày:

Anh ơi! anh ơi!
Người đồn khách lạ vào làng
Em đây xin bắc cầu vàng sang chơi
Nếu không biết hát, hoặc không muốn hát, khách có thể hát lời từ chối, cũng bằng những câu lượn như thế này:

Em ơi! em ơi!
Anh đây xin chối em về
Hát ra chẳng có lợi gì đôi bên

Anh ơi! chớ hát chứ khuyên
Đầu làng chú bác nhà bên mắt nằm...

Sau khi hát Then khoảng dăm bảy câu bằng tiếng phổ thông hoặc tiếng Tày, người hát chuyển sang phần lượn bằng tiếng Tày. Người hát lượn mời hát chừng ba mươi phút hoặc có thể lâu hơn. Nếu khách không đáp lời bằng lời hát, chỉ từ chối bằng lời nói, thì cuộc hát lượn không thành. Nếu khách đáp lại, cuộc lượn sẽ bắt đầu.

Anh ơi! anh ơi!
Em đây xin nói thực thà...

Năm mơ em thấy hiện ra hình chàng
Qua sông em muốn vào làng
Nhưng còn ngần ngại chưa sang được đò
Việc này anh chớ đừng lo
Khi nào nước đủ tha hồ thành thơi
Mưa to anh cứ đào củ khơi
Phần em em đã sẵn đây rồi
Quyết chung một nguyện quyết khơi một dòng
Bao giờ núi đá thành đồng
Thì em xin kết tấc lòng nhớ thương...

Từ khúc lượn chào trở đi, chủ và khách đối đáp theo bài bản. Và khi đã hát, phải hát cho tới sáng. Cũng có thể do một trong hai bên kém tài, lượn không cân xứng đành phải bỏ cuộc, chịu thua.

Cuộc lượn không thể thiếu hồi lượn kết. Nội dung là gửi lời chào tới mọi người trong nhà trong bản, lời nhắn nhủ làm quen, gắn kết tình thân.

Anh ơi! Anh ơi!
Hôm nay gặp bạn thân sinh
Gửi lời xin to thực tình giờ đây
Một là chào mẹ chào thầy
Hai là chào khách đồng tây trong nhà
Ba là chào bạn phương xa
Bốn là thưa với ông bà bậc trên
Năm là dâng tới tổ tiên
Sáu là chào cả hai bên họ hàng
Bảy lời mừng đến xóm làng...
Mười lời đáp lại thì ta chào tình.

Và bao giờ cũng vậy, lượn chia tay là phần lâm ly và đa diết nhất. Tình cảm bịn rịn, nhớ nhung thấm đẫm trong từng câu hát:

Chia tay anh như bỏ thất lư
Nước mắt tràn rơi đều chan chứa
Ước gì cùng sánh bước lên đường
Xa nhau thực bỗng chốc khó nghĩ
Bữa ăn nhìn đôi lứa nhớ mình
Cầm bát tưởng như hình tồn tại...
Ai dãi bày nỗi nhớ thiết tha
Nuốt cơm ăn như là nuốt rác
Nhớ anh thương xa xót con tim...
Bữa ăn thì có vị chất như sung
Khuyến đến chàng hãy nhớ bóng hình.

Sau lượn chia tay, đôi bên hát khúc lượn gọi hồn gọi vía. Theo quan niệm khi hát khúc này, hồn vía theo câu hát tản đi khắp nơi. Do đó, cuộc lượn kết thúc phải gọi hồn gọi vía về nhập vào thân đây đủ.

Sau những cuộc lượn gặp nhau, về nhà lòng với người mà bản thân thương nhớ. Nỗi thương nhớ đó được tác giả dân gian miêu tả như sau:

Ngày buồn lên đỉnh núi mà trông
Nhớ đến nghĩa ngày trước hai ta
Nước mắt tuôn hai má ròng ròng
Bởi yêu anh mà đi chẳng được

NGHỆ THUẬT

Ngoài xuống mà nhờ gió chuyển lời
Biết anh còn nhớ em hay không?
Nước bể chảy lên non mới bỏ
Lửa có cháy nước suối mới lia
Kết nhau để thành bia thiên hạ
Nhấn lời theo gió hãy thương
Gửi lời đến khác mừng hãy ngắm.

2. Lượn then có thể hát ở ngoài trời khi thanh niên nam nữ gặp nhau chẳng hạn:
Mắt trông thấy bóng qua đường
Thấy người khách lạ lòng thương muốn chào

Anh ơi! Anh ơi! Mấy khi ta được gặp nhau
Gặp nhau ta hãy chào nhau
Phòng khi đi lại mai sau được chào
Nam nữ thanh niên Tây, nhất là đối với những người hay hát lượn khi đi đường, hay lên nương ra đồng cấy cày dễ gặp bạn là muốn làm quen. Vì như trên đường đi hoặc thông dong chân trâu, chân bò bắt gặp cô gái, chàng trai, có thể cất tiếng lượn chào đối câu. Nếu qua vài câu lượn chào đối phương không lại đáp lời thì cuộc lượn không thành, nếu đối phương dừng lại đáp lời thì cuộc lượn bắt đầu. Hát lượn như vậy thường không hát theo bài bản như trong sách mà người hát thường ứng khẩu, nội dung chủ yếu là phần lượn kết và sau đó là lượn chia tay. Cuộc hát ngắn hay dài là thuộc vào thời gian và sự nhiệt tình của đôi bên.

Những cuộc lượn hát ngoài trời thường mang tính chất, chào hỏi, làm quen, giao tiếp... Nội dung cuộc lượn chủ yếu là ứng khẩu sao cho hợp khung cảnh sau đó cùng vài câu lượn kết và sau cùng là lượn chia tay.

Sau đây là mấy khúc lượn chào của nam nữ đi đường tình cờ gặp nhau. Bên nam đã có vợ mới cưới, bên nữ đã có người đến đàm hỏi lấy lá số đi xem. Cuộc Lượn diễn ra như sau:

Nam:

Bạn tình ơi!
Sáng nay anh ra cửa chẳng ngờ
Ra cửa gặp hoa sung trắng xóa
Ra cửa gặp hoa đào nở hồng
Anh xin thực lòng chào trước
Chẳng biết rồi có được em ưng
Hay để anh về không trống rỗng

Nữ:

Anh ơi!
Sáng nay em ra cửa không ngờ
Chẳng hay tay duyên số hay sao
Giờ được gặp thanh cao bạn mến
Mỗi người ở cách chốn khác phương
Giờ đây về hai ta gặp mặt.

Nam nữ thanh niên gặp mặt nhau chốc lát trên đường và dừng chân lại hát đối câu tỏ tình, nếu đôi bên cảm được giọng hát của nhau họ tiếp tục hát những câu có ý dò hỏi:

Nữ lượn:

Anh ơi! Hoa Vạn nữ ven ao càn ngần
Thấy hoa chẳng thấy gốc em buồn
Thấy phượng chẳng thấy loan em chán
Ước sao được bắc cầu sang đó

Để được nghe lời gió của chàng

Nam đáp:

Thiên hạ người bắc cầu mây còn được
Lo hai ta bắc cầu gãy đôi
Ước sao được thành nơi đi lại!

Bên nữ phản đoán xem chàng trai đã có vợ hay chưa nên lượn đáp như sau:

Câu này có đáng gì đâu
Câu mới bắc bỏ không bao giờ
Câu thiên lý có ai người chán nh?

Ý câu hát anh đã có vợ, vợ mới cưới anh đâu có thể không màng? Bị cô gái nắm được thóp chàng trai chống chế như sau:

Lời này nói thật bạn nàng
Ngày trước người già nghĩ không thông
Lấy gần để sớm hôm đi lại
Nhưng lòng anh chẳng chút ước ao.
Vợ anh khâu áo thì lộn tả
Anh đã đuổi về nhà ngoại ngay
Hôm nay anh mới có đơn lữ làng.

Chàng trai cố vin vào lý do khách quan do cha mẹ ép duyên nên người vợ mà chàng lấy không vừa ý vừa lòng, nên đã đuổi vợ về bên ngoại giờ chàng chỉ còn lại một mình cô đơn và muốn kết cùng cô gái. Nhưng cô gái đâu dễ mắc lừa. Cô khéo léo chối từ rằng lá số của cô cha mẹ đã đưa cho bên chồng chưa cưới của cô nên không thể kết duyên với chàng được:

Duyên anh hỡi!
Mệnh em mẹ đã được trao người
Để đâu họ trả về cho ta
Người già đã ăn gà mỗ quặp

Ngày nay em mới lo chẳng ước!
Nhưng chàng trai vẫn quả quyết bằng những lời khéo léo:

Duyên bạn hỡi!
Về nhà anh bán ruộng cùng mẹ
Về nhà anh bán ngựa cùng yên
Đem về chuộc lấy nàng bằng được!

Thấy chàng trai kiên quyết kết duyên cô gái chẳng vừa liền đáp:

Đáng gì bán ruộng cùng mẹ

Đáng gì bán ngựa cùng yên

Về chuộc lấy cô nàng chẳng xứng

Thiên hạ người chẳng ưng bỏ rồi

Đâu còn hợp với người sĩ nh?

Chàng trai lại nhỏ nhẹ khuyên:

Anh khuyên nàng hãy ngắm cho mình

Đâu số chẳng hợp cũng đành

Người già rằng: Kết đôi là chính

Chẳng hay nàng có định lòng không?

Trước những câu hát chân thật quả quyết như vậy, lòng cô gái cũng xiêu xiêu, nàng đáp:

Duyên bạn hỡi!

Miễn ta lấy được nhau là tốt

Hai ta sẽ nhóm lửa một nước!

Tuy lời hát thì thề non hẹn biển vậy thôi chứ các cuộc hát ngoài trời đôi bên đều dừng ở một thời điểm hợp lý bằng những khúc hát chia tay. Chia tay là những lời lưu luyến thương nhớ và ước hẹn kết đôi...

Sau đây là khúc lượn chia tay:

Anh ơi! Anh ơi!

Đau lòng tình nghĩa chia tay

Chim chóc gọi tự bấy buồn sao

Đến giờ em phải rời chàng

Về nhà đến bữa lại buồn khổ nhai

Chim buồn đang cánh bay cao

Em buồn xa vắng nhớ chàng khôn nguôi.

Anh ơi! Anh ơi!

Các cuộc hát ngoài trời thường kết thúc nhanh nhưng có cuộc cũng kéo dài cả chiều khi đôi bên cảm được tấm lòng của nhau. Từ cuộc Lượn tình cờ mà da diết đó cũng lắm đôi nam nữ thành duyên.

Lượn Then cũng như các làn điệu dân ca khác được các thế hệ người Tây lưu giữ từ qua việc truyền khẩu và không ngừng được sáng tạo ra những lời ca thêm phong phú, nghệ thuật phản ánh được tâm tư nguyện vọng của con người trong cuộc sống. Đây thực sự là những áng thi ca đẹp do các nghệ nhân sáng tạo ra và sống mãi với thời gian*

Hát Then luôn có mặt trong sinh hoạt đời sống người Tây. Ảnh: Q.K

BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC CƠ TU
BUÔN TR'NOONH - QUẢNG NAM
QUA ỒNG KÍNH
CỦA NSNA VIỆT HÙNG

Ngày hội

Hội họp cộng đồng

Nghề dệt thổ cẩm truyền thống

Hạnh phúc giản đơn

Già làng

Đêm hội làng

Nghệ sĩ làm quảng cáo: Mua danh ba vạn

Hoài Hương

Ai cũng hiểu nghệ sĩ nổi tiếng có danh hiệu do Nhà nước trao tặng như NSND hoặc NSUT, hay các danh hiệu do cộng đồng yêu quý mà "gán" cho như: hotboy, hotgirl, Idol, nam thần, nữ thần, sao, crush..., họ "sở hữu" cũng như có tiềm năng một số lượng fandom - người hâm mộ khổng lồ, có người lên đến số hàng triệu. Ảnh hưởng của họ trong cộng đồng có sức lan tỏa rất lớn.

Và trong xu thế "cái gì cũng mua bán được", nên các ông bà chủ của các thương hiệu, sản phẩm không thể bỏ qua "thị trường" tên tuổi showbiz Việt này. Chính vì thế mà việc dùng hình ảnh nghệ sĩ nổi tiếng trong showbiz Việt để quảng cáo sản phẩm đã là chuyện bình thường từ lâu nay.

Nhưng từ cái "bình thường", khi bị lạm dụng, bắt chước những giới hạn, thì đã dần dẫn đến "không bình thường", nhiều phản cảm, thậm chí còn đi xa hơn, đánh tráo chất lượng, lừa dối khách hàng, vô tình hay hữu ý lách luật để trục lợi, gây rất nhiều hình ảnh xấu đến giới nghệ sĩ và giới showbiz Việt.

Tại sao nghệ sĩ Việt toàn mắc bệnh nan y hay khó nói?

Không khó chứng minh, khi ngày nào trên các kênh truyền hình từ VTV đến các kênh địa phương, truyền hình số..., trong các khung giờ vàng, rất nhiều quảng cáo mà hình ảnh "bệnh nhân" là các nghệ sĩ danh tiếng, các sao, thần tượng, cả hoa hậu cũng góp vào. Người không bị ung thư, tiểu đường, tim mạch huyết áp, đau cột sống, thì cũng bị trĩ nặng, yếu sinh lý, vùng kín có mùi hôi, da dẻ ngứa ngáy...

Thật dễ khóc dở cười khi một "mỹ nam" trong giới điện ảnh - thời trang nhìn bề ngoài rất phong độ nhưng vào vai một người chồng yếu sinh lý phải hỗ trợ bằng thực phẩm chức năng. Hay một cô hoa hậu Việt Nam đẹp ngời ngời, nhưng phải "thủ" một chai nước rửa vùng kín trước khi gặp bạn tình. Hay hai NSND - NSUT gặp nhau thì lẻo xẻo chào nhau bằng mồm "ngựa ngựa", tay gãi lía lịa khắp người. Rồi một cô ca sĩ Idol thì ham ăn đến "trời nổi thũng rế" và phải nhờ một loại trà tiêu đầu mỡ...

Nhìn lại các nghệ sĩ hay các sao nước ngoài, họ biết chọn nhãn hàng, sản phẩm để luôn giữ hình ảnh đẹp trong mắt công chúng, chứ có thấy họ bệnh gì mà chỉ thấy họ lộng lẫy hơn, khi chất hơn khi khoác trên người những bộ thời trang, hay trang sức, mỹ phẩm của các thương hiệu danh tiếng.

Phải chăng nhiều năm nay các nghệ sĩ Việt không biết "giá trị" hình ảnh của mình? Không biết gìn giữ hình ảnh của mình? Nên chấp nhận làm cho hình ảnh của nghệ sĩ showbiz Việt xuống cấp bằng những quảng cáo "xấu xí", bệnh hoạn?

Lòng tham đánh đổi phẩm giá?

Trên các kênh truyền thông, các nghệ sĩ đã bắt chước hình ảnh long lanh của mình mà nhận các vai

Nghệ sĩ danh tiếng trong showbiz làm đại diện thương hiệu quảng cáo sản phẩm đã là chuyện bình thường trong kinh doanh. Nhưng vài năm gần đây xuất hiện ngày càng nhiều các nghệ sĩ quảng cáo cho đủ loại sản phẩm, từ thượng vàng đến hạ cám, bắt chước chất lượng, bắt chước làm xấu hình ảnh - hình tượng, chỉ cần thu lợi. Việc này xem ra đang thịnh, dẫn đến sự lộn xộn trong thị trường quảng cáo ở Việt Nam.

Diễn viên C.T quảng cáo cho một nhãn hàng tăng, giảm cân có chứa chất cấm

diễn quảng cáo "xấu xí", bệnh hoạn. Nhưng đó chưa phải là giới hạn nghệ sĩ làm xấu hình ảnh của mình, khi họ "bán" mình cho các sản phẩm để trực tiếp tạo các clip quảng cáo trên các trang mạng xã hội như Facebook, YouTube, Tik Tok...

Bởi tiền cát - xê cho các clip quảng cáo này rất cao. Được biết, một show trực tiếp livestream của một người mẫu nhận từ 30 - 50 triệu đồng, với các sao có nhiều fandom và người theo dõi trang cá nhân, có thể nhận 100 - 120 triệu đồng/lần livestream, còn trung bình khi quảng cáo trên trang cá nhân của các sao thường được trả theo đầu việc (hình ảnh, video, livestream, tham gia sự kiện, quyền sử dụng hình ảnh, độc quyền hình ảnh...), thì nhận từ 10 - 30 triệu đồng.

Và vì lợi nhuận khá cao, mà công sức để "diễn" thì quá dễ, nên đã có nhiều trường hợp nghệ sĩ PR cho những sản phẩm kém chất lượng, không rõ nguồn gốc, xuất xứ làm ảnh hưởng đến người tiêu

dùng. Như gần đây nhất truyền thông đã "bóc phốt" một nữ nghệ sĩ khá nổi tiếng làng hài đã dùng tờ bệnh án giả để PR cho một sản phẩm được cho là tiêu tan u xơ, u nang...

Ngược lại vài năm trước, năm 2017, hàng loạt diễn viên, người mẫu nổi tiếng của showbiz Việt liên quan đến vụ "11 tỷ đồng mỹ phẩm giả" từ một công ty phân phối do một nữ doanh nhân làm chủ. Các nghệ sĩ đã bị cư dân mạng lên án vì tiếp tay cho hàng gian, lừa đảo, lợi dụng lòng tin của người hâm mộ.

Năm 2019, thị trường chăm sóc sắc đẹp cũng nổi sóng khi xuất hiện một loại được phẩm được cả hoa hậu và hàng chục diễn viên phim điện ảnh - truyền hình trong các phim đình đám của VTV quảng cáo như "tiền được" giúp trắng da..., sản

1 bán danh ba đồng

phẩm được bán ào ào, cho đến khi có khách hàng bị dị ứng nặng, cơ quan chức năng thẩm định điều tra thì lộ ra sản phẩm không được cấp phép.

Do kém kiến thức, không hiểu biết về sản phẩm mình quảng cáo, không rõ chất lượng sản phẩm ra sao, mà các nghệ sĩ vô tình trở thành vô trách nhiệm với người tiêu dùng sản phẩm mình quảng cáo? Hay thực chất các nghệ sĩ không biết chất lượng sản phẩm, vì bản thân họ không sử dụng, nhưng lợi nhuận đã che mờ phẩm giá, họ sẵn sàng thiếu trách nhiệm với cộng đồng?

Và Luật quảng cáo còn nhiều lỗ hổng?

Ngay cả khi cơ quan điều tra kết luận sản phẩm không được cấp phép, hay sản phẩm kém chất lượng thì chỉ có doanh nghiệp bị phạt, còn các nghệ sĩ quảng cáo cho sản phẩm kém chất lượng hay có dấu hiệu hàng gian hàng lậu thì chỉ có việc lên trang mạng cá nhân gỡ phần quảng cáo và qua loa xin lỗi khách hàng, chẳng ai bị bất kỳ một hình thức phạt nào "áp" theo Luật.

Ở nước ngoài, có những quy định về quảng cáo rất chặt chẽ. Gần như các nghệ sĩ đều có công ty quản lý, và bản thân họ phải luôn giữ gìn hình ảnh cá nhân mọi lúc mọi nơi, không để hình ảnh bị ảnh hưởng vì những clip PR sản phẩm mang tính "nhảy cảm" hay cấm kỵ trong cộng đồng. Họ nghiêm túc và có ý thức "đạo đức trong quảng cáo", những sản phẩm họ quảng cáo, thì họ cũng luôn sử dụng sản phẩm đó, không dùng sản phẩm thuộc thương hiệu đối thủ.

Trong khi ở Việt Nam, thì nghệ sĩ "vơ bèo vọt tép", ai thuê PR sản phẩm gì cũng nhận, bất kể các sản phẩm là đối thủ của nhau. Như có diễn viên hài được mệnh danh "thánh livestream" lên mạng cá nhân buôn bán đủ thứ mặt hàng, có diễn viên ăn theo danh tiếng phim hot nhất VTV năm 2019 mà được các thương hiệu chú ý kéo theo nhiều hợp đồng quảng cáo và dẫn đến là PR cho hàng chục nhãn hàng ở khắp nơi.

Nghệ sĩ vốn là người của công chúng, nghệ sĩ nổi tiếng thì sức lan tỏa và ảnh hưởng trong cộng đồng rất rộng, số fandom cực kỳ lớn. Chính vì thế họ dễ trở thành "con mồi" cho các doanh nghiệp lợi dụng trục lợi, và bản thân họ cũng khó cưỡng với những hợp đồng đầy hoa hồng, nên cũng nhanh chóng trở thành người

"đồng lõa" tiếp tay cho hàng kém chất lượng, lừa đảo người tiêu dùng.

Cần xử lý nghiêm khắc

Khoản 9 Điều 8 Luật Quảng cáo nghiêm cấm hành vi quảng cáo không đúng hoặc gây nhầm lẫn về khả năng kinh doanh, khả năng cung cấp sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ của tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ; về số lượng, chất lượng, giá, công dụng, kiểu dáng, bao bì, nhãn hiệu, xuất xứ, chủng loại, phương thức phục vụ, thời hạn bảo hành của sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ đã đăng ký hoặc đã được công bố.

Theo quy định tại điểm a khoản 5 Điều 45 Luật Cạnh tranh 2018, hành vi đưa thông tin gian dối hoặc gây nhầm lẫn cho khách hàng về doanh nghiệp hoặc hàng hóa, dịch vụ, khuyến mại, điều kiện giao dịch liên quan đến hàng hóa, dịch vụ mà doanh nghiệp cung cấp nhằm thu hút khách hàng của doanh nghiệp khác bị xem là hành vi lôi kéo khách hàng bất chính thuộc vào nhóm các hành vi cạnh tranh không lành mạnh.

Nhưng không chỉ chiếu theo các Luật này, nên xem việc các doanh nghiệp thuê nghệ sĩ quảng cáo các sản phẩm kém chất lượng để trục lợi là một hình thức lừa đảo, cần xử phạt theo Luật hình sự chứ

không nên chiếu theo Luật quảng cáo dẫn tới xử phạt không nghiêm.

Chưa có một quy định nào đối với doanh nghiệp thuê nghệ sĩ quảng cáo, quy định cụ thể nghệ sĩ thì không được quảng cáo cho những sản phẩm nào mang tính hạ thấp giá trị hình ảnh, làm hình ảnh nghệ sĩ xấu xí.

Cũng như chưa có cơ quan văn hóa nào xem việc nghệ sĩ quảng cáo sản phẩm kém chất lượng hay sản phẩm có tính hạ thấp giá trị hình ảnh nghệ sĩ thuộc về "đạo đức văn hóa" của nghệ sĩ để có những quy định chế tài được và không được quảng cáo sản phẩm gì...

Việc nghệ sĩ lợi dụng danh tiếng và ảnh hưởng của mình, quảng cáo sản phẩm kém chất lượng, thu lợi bất chính cũng nên có những chế tài thật nghiêm minh. Các cơ quan có trách nhiệm quản lý nghệ sĩ cũng nên xem xét vấn đề nghệ sĩ quảng cáo để đề ra những quy định cụ thể, ai vi phạm thì chiếu theo đó phạt.

Ngoài ra cần phải hoàn thiện luật pháp, trong đó quy định chế tài phạt người nổi tiếng tham gia vào các quảng cáo sản phẩm sai sự thật trên mạng xã hội.

Nghị định 38/2021/NĐ-CP của Chính phủ về việc quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực văn hóa và quảng cáo (thay thế Nghị định 158/2013/NĐ-CP) có hiệu lực từ ngày 01/6/2021:

Điều 34. Vi phạm quy định về hành vi cấm trong hoạt động quảng cáo

5. Phạt tiền từ 60.000.000 đồng đến 80.000.000 đồng đối với hành vi quảng cáo không đúng hoặc gây nhầm lẫn về khả năng kinh doanh, khả năng cung cấp sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ của tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ; về số lượng, chất lượng, giá, công dụng, kiểu dáng, bao bì, nhãn hiệu, xuất xứ, chủng loại,

phương thức phục vụ, thời hạn bảo hành của sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ đã đăng ký hoặc đã được công bố, trừ trường hợp quy định tại khoản 4 Điều 51, điểm b khoản 4 Điều 52, khoản 1 Điều 60, điểm c khoản 1 Điều 61 Nghị định này.

Điều 51. Vi phạm quy định về hành vi cấm trong hoạt động quảng cáo

5. Phạt tiền từ 50.000.000 đồng đến 70.000.000 đồng đối với một trong các hành vi sau đây:

a) Quảng cáo sai sự thật, không đúng quy cách, chất lượng, công dụng, nhãn hiệu, kiểu dáng, chủng loại, bao bì, xuất xứ, chỉ dẫn địa lý, phương thức phục vụ, thời hạn sử dụng, thời hạn bảo quản, bảo hành của hàng hóa,

dịch vụ, trừ trường hợp quy định tại điểm d khoản 3 Điều 68, điểm c khoản 3 Điều 69, điểm a khoản 2 Điều 72, điểm b khoản 1 Điều 75 và khoản 1 Điều 78 Nghị định này;

b) Quảng cáo lừa dối, gây nhầm lẫn cho công chúng, người tiêu dùng, khách hàng về tổ chức, cá nhân, sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ được quảng cáo với tổ chức, cá nhân, sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ khác hoặc lừa dối, gây nhầm lẫn về tính năng, tác dụng của sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ được quảng cáo, trừ trường hợp quy định tại khoản 4 Điều 68, điểm a khoản 3 Điều 69 và khoản 4 Điều 70 Nghị định này;

c) Quảng cáo gây thiệt hại cho người sản xuất, kinh doanh và người tiếp nhận quảng cáo;

Vài nét về tác giả:

Tô Ngọc Hiến tên khai sinh là Bùi Thượng Hiến, sinh ngày 16 tháng 8 năm 1942, mất ngày 1 tháng 3 năm 1998 tại thị xã Cẩm Phả, Quảng Ninh. Quê quán xã Xuân Kiền, huyện Xuân Thủy, tỉnh Nam Định. Học hết phổ thông làm thợ mỏ, viết văn. Sau khi tốt nghiệp Trường Viết văn Nguyễn Du, làm phóng viên Báo Quảng Ninh. Ủy viên Ban Chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam (Khóa III).

Tác phẩm và giải thưởng:

Người kiếm tu (truyện ngắn - 1974), Mùa hoa sim cuối cùng (truyện ngắn - 1978), Mùa than trời

(truyện ngắn - 1982), Hãy cho tôi sống lại (tiểu thuyết - 1988), Trên bến bờ riêng khuất (truyện vừa - 1992), Đứa con của hồng thủy (truyện vừa - 1996)...

Tô Ngọc Hiến đã đoạt Giải Nhất cuộc thi truyện ngắn Tuần báo Văn nghệ (Hội Nhà Văn Việt Nam) (1971 - 1972) với truyện ngắn Người kiếm tu. Giải thưởng văn học Tổng Công đoàn - Hội nhà văn Việt Nam (Giải chính thức và Giải khuyến khích) với tập Người kiếm tu và Mùa than trời.

Người kiếm tu

Tác giả: Nhà văn Tô Ngọc Hiến

Chiếc xe Gấu "105B" chờ công nhân trên công trường Hữu Ngạn về thị xã Cẩm Phả đã cồng kềnh những người. Tôi vừa bước lên xe thì một bàn tay túm lấy cổ áo tôi lôi tuột xuống:

- Anh này ăn cắp dầu... mời anh xuống đây!
Tôi còn đang co kéo và định chuyển chai dầu cho người khác, trên xe đã kêu ầm lên:
- Ông ăn cắp dầu, mời ông xuống!
- Cho xe chạy thôi ông tài ơi!
- Ông ăn cắp dầu, xin mời ông ở lại lập biên bản cái đã!

- Định "hăm" anh em trên xe bao nhiêu độ nữa mới cho anh em về đây, mấy bố tài nhà ta?
Anh lái xe rõ ga và phun ra một đám khói đặc xít. Người định bắt giữ tôi lại về tội ăn cắp dầu đã chạy lên buồng lái, ngăn lại:

- Không được... không được chạy! Để giải quyết xong mới được chạy!

Những người ở trên xe nhao nhao lên: Người đồng tình với anh này. Người kêu xe chạy. Người nhảy xuống xem giải quyết ra sao? Vừa lúc ấy, ông Tạc - ông đội phó đội xe của tôi - bước tới.

- Báo cáo với đồng chí đội phó, anh này ăn cắp một chai dầu định lùi lên xe... tôi đang đề nghị "ách" xe lại thì có người phản đối!

Tạc nheo mắt lại. Lướt qua người tôi một lát, rồi bảo anh chàng kia:

- Thời chiến này, anh nào mà chửi thủ một chai dầu về nhà sơ tán thấp hờ ông "hăm" ời.

Một người ở trên xe phụ họa theo. Đội phó Tạc hát cái cầm dây râu về phía anh tài xế:

- Cho xe chạy... ông tài!
Chiếc xe Gấu nhún ga, sang số và phun đầy khói vào một đám bụi mù...

Sáng hôm sau lên công trường, tôi vừa mới ra nhận xe của mình thì Đùng - đội trưởng đội xe của tôi - đã giữ tôi lại. Và chỉ cho tôi xem một vết dầu đánh rõ xuống như một vết rằn bò, từ chỗ xe tôi đỗ đến chỗ máy xúc "A1-3". Thì ra trong lúc lấy

một ít dầu vào chai bía của mình tôi đã vội vội vàng vàng vụng cái bút sông xả dầu không chặt. Lúc giao nhận xe cho ca sau, tôi nói là mới đổ dầu, nên cậu Phả lái ca này cũng không kiểm tra gì đến dầu mỡ nữa. Xe chạy cái nút sông bị lỏng, dầu văng ra ngoài, mãi sau ông Đùng trông thấy báo, cậu ta mới biết.

Mặt tôi đỏ bừng lên:
- Đây là do thằng Phả nó chạy ẩu để dầu văng ra ngoài, chứ tôi...

Đội trưởng Đùng nhìn thẳng vào mặt tôi:
- Đành rằng thằng Phả nó chạy như vậy là cũng khuyết điểm... Nhưng thử hỏi cậu có khuyết điểm không? Đây là cái bút sông xả dầu, chứ đây là bu-lông ở bộ phận lái, thì hôm qua cậu đã đưa thằng Phả nó đi ngủ với giun rồi! Làm cái anh lái xe, chỉ cần lỏng lẻo một tí là đưa cả mình lẫn xe xuống vực lúc nào không biết!

Tôi cho là ông Đùng suy diễn để trở mặt. Chứ làm cái thằng lái xe, thằng nào lại để một con bu-lông ở bộ tay lái lỏng lẻo được!

Ày... Sự đời mấy ai học đến chữ ngờ. Có anh đi ngủ cũng còn soi lại gầm giường xem trộm có nắp ở trong đó không? Nhưng lúc ra ngoài đi giải, thằng trộm nó lại lẩn vào lúc nào không hay! Có thằng cha mất một cái ốc xe đạp cũng kêu toáng lên, nhưng lại quên mất một cái ốc trong chiếc xe ô tô của mình!

Thấy chúng tôi to tiếng, đội phó Tạc tưởng ông Đùng đang "xác" tôi về cái chuyện lấy dầu hôm qua, nên bước lại gần và vỗ bôm bốp vào vai tôi.

- Thằng này mày ăn vụng mà không biết chửi mep... Hôm qua không có tao, có phải nó lại làm khó dễ mày không?

Rồi quay sang Đùng, Tạc nheo mắt lại, rung rung cái cầm dây râu:

- Rau nào sâu ỷ thôi! Làm cái thằng xe, đêm nằm vợ nó hãy còn kêu ầm lên về mùi dầu, thì cũng chỉ biết xả xẻo lấy ít dầu...

Nói rồi, Tạc đẩy vào vai tôi:

- Ra mà nhận xe đi... ông tưởng trời!

Khi tôi đã lên xe, Tạc hãy còn nheo mắt và hất cái cầm dây râu lên, nháy tôi một cái không hiểu có ý gì. Từ đây, tôi có một cảm tình đặc biệt với ông ta, như một người chịu ơn mà chưa trả được! Còn ông Đùng, xem ra mỗi ngày một xét nét từng bước đi của tôi. Một hôm tôi chạy vô ý văng cái nắp đổ dầu ra ngoài, ông Đùng cũng nhặt được. Máy xúc mất điện, tôi ngủ quên trong buồng lái, ông Đùng ở đầu đến lôi tôi dậy... Một buổi trưa, mưa tầm tã, tôi ngồi nói chuyện với mấy cô chạy máy ép trong gầm chiếc xe của mình, ông Đùng đi qua, để một ngón tay ngang mõm và bảo cô kia, không hiểu đùa hay thật:

- Này, trong giờ sản xuất mà bỏ máy ra nói chuyện với tài xế của tôi là không được đâu đấy nhé!

Làm cô này sượng mặt phải bỏ đi ngay.

Nhưng cái làm tôi ức nhất là một hôm tôi đánh xe về nhà máy để thay một cái bơm cao áp, rồi lại đánh xe lên công trường, gặp một cô cán bộ kỹ thuật trung cấp rất xinh, tôi đã có cảm tình từ lâu. Trông thấy cái đầu phi-đê của cô ta lấp ló ở đằng trước ca-bin, tôi đã vội phanh xe lại và thò đầu ra ngoài cửa:

- Lan Anh ơi! Đi đâu đấy?

Lan Anh quay lại, nghiêng cái đầu phi-đê ngược mắt lên nhìn tôi, nói rất điệu nghệ:

- Em đi Tả Ngạn để kiểm tra cái máy xúc Eca-ghe 3 bị gãy láp... anh có lên trên đấy, cho em đi nhờ với!

Mặc dầu công trường Hữu Ngạn của tôi ở bên này, tôi cũng đẩy cánh cửa ca-bin, đón cô ta lên. Nhưng vừa mới đi được một quãng gặp ngay ông Đùng ở đầu nhô ra như một hòn núi, chắn ngang đường. Tôi

TRUYỆN NGẮN ĐẶC SẮC

định phóng xe tạt qua làm như không biết. Nhưng không kịp, đành phải phanh xe lại.

- Này! - Ông Đùng nhảy lên nắm lấy cái tay mở cửa - Bữa nay cậu đánh xe lên máy xúc "E650", còn máy xúc "A1-3" nọ "ách" lại để sửa chữa rồi!

Chia cặp lông mày của mình về phía cô gái, ông ta hỏi:

- Có đi đâu?

- Dạ... Cháu lên công trường Tả Ngạn ạ.

- Thế mời cô xuống. Xe này là xe chở than chứ không phải xe chở người! Bao giờ cậu Chiến cậu ấy được lái xe chở người, xin mời cô đi - Đợi cho cô bạn gái

một cậu lái xe chạy bật cả cửa hậu, để than vung ra ngoài mà vẫn không hay.

- Đây! - ông Đùng chọc một ngón tay vào cuốn sổ... Tôi đã ghi rõ ngày giờ, số xe, quãng đường... để xem lần này hẳn có cải được với tôi nữa không?

Trong một cuộc họp của anh em trong đội, ông đội trưởng đã chống cái ngón tay ấy xuống bàn, xô hẳn người về đằng trước, nhìn chúng tôi bằng con mắt dữ dội:

- Tôi đã trông thấy có cậu bỗng phanh độc xe lại chỉ vì một cô gái đội nón đi ở phía trước. Tôi đã bắt gặp có cậu phun khói ra như một đám cháy nhà để trừu một cô chạy máy ép... Là những người tài xế, chỉ vì muốn trừu một cô gái mà đang tự

rằng Tạc "tâm lý" với anh em, chứ không "cứng đơ" và hay "bốc ga" như ông Đùng. Nhưng có người lại bảo vì Tạc dốt về máy móc kỹ thuật nên hay xuê xoa, xuôi chiều với anh em. Riêng tôi, tôi nghĩ: "Cái ông Đùng cũng khác nào như con sâu róm, chỉ muốn rưng lông vào người khác".

Ít lâu sau, được tin tôi sắp lấy Lan Anh làm vợ, Đùng trèo lên ca-bin của tôi, nắm lấy cái vành vô-lăng:

- Cậu lấy con bé ấy thật à?

Mặt tôi vênh lên, có vẻ hãnh diện vì đã lấy được một cô cán bộ kỹ thuật trung cấp người Hà Nội, rất kháu. Nhưng Đùng lại bảo:

- Cậu với con bé ấy khác nào như cái đôi dưa lệch!

Tôi đỏ mặt lên:

- Ông cho tôi là cái thằng "mềng" à?

- Tớ không nghĩ thế - Đùng ngắt nứ một lúc rồi nói thẳng đuột - Nó là cái con bé làm đom hạng nặng!

- Sao ông biết?

- Con ruồi bay qua trước mặt cũng còn biết con đực con cái nữa là... Đàng này trèo lên ca bin máy xúc mà nó mặc quần lụa xát xi. Đạo nọ tớ có việc lên phòng cơ điện mở hộp một buổi về chung với nó một chuyến xe, ngồi bên cạnh nó. Thấy cái quần mình có mùi dầu, nó nhăn mặt lại và nhích ra xa... Hôm vừa qua tớ lại lên phòng cơ điện của nó để xin một cái phiếu cho thằng Tuấn "patinê", đánh xe về nhà mấy thay cái bom. Mình vừa mới ngồi xuống cái ghế, đứng dậy đi ra ngoài, nó đã lấy giẻ phủ đi ngay...

Thấy tôi im như đất, Đùng lại tiếp:

- Người ta bảo trên đời này có ba cái sự hệ trọng. Thứ nhất chọn nghề. Thứ hai làm nhà. Thứ ba lấy vợ. Cái chuyện vợ con nó là cái sự cả đời mình. Nếu không cẩn thận thì rồi hối lại không kịp... Mà tớ xem ra cậu say nò quá, nên mới tính cái nước sốt sột như vậy! Tớ cứ nghĩ cái câu các cụ dạy ngày xưa: "Lấy vợ thì cưới liền tay", bây giờ nó cũng chả đúng nữa đâu! Trước kia do cha mẹ đôi bên ép buộc. Bây giờ hai đảng tự do tìm hiểu... Trước kia khác, bây giờ khác chứ, phải không?

Lúc ấy tôi nghĩ: ông này lại dụng chạm thô bạo đến chuyện yêu đương của anh em. Chứ không nghĩ rằng ngay trong chuyện này tôi cũng có phần dễ dãi, vội vã. Chỉ cần mấy lần đưa đón, hò hẹn. Một vành nón nghiêng xuống. Một cặp mắt ngược lên. Và một giọng nói hết sức dịu dàng... là tôi đã phải lòng cô ta rồi!

Đưa Lan Anh lên công trường, đi qua đám các cô gái làm đường ở đây, Lan Anh nói thầm với tôi:

- Nóng bức thế này mà họ cũng chịu khổ bịt mồm bịt miệng được, anh nh!

Tôi bảo:

- Ở cái đất này, cốt sao khỏi bụi, chứ ai còn muốn bịt mồm bịt miệng làm gì!

Đi xem với Lan Anh, cô ta nhìn tôi có vẻ không bằng lòng:

- Đi xem mà anh cũng mặc quần áo "bảo hộ lao động". Ở đây, chứ ở Hà Nội, người ta cười cho đấy!

Rồi Lan Anh bấm cho tôi thấy một anh chàng đi bên cạnh chúng tôi, diện cái áo pôpolin cổ còn rất trắng, nhưng lại lót miếng lụa đỏ quanh cổ, còn cổ gái đi cặp kè với anh lại buộc cái khăn mùi xoa vào cổ tay...

xuống xe, ông Đùng lại tiếp - Gặp tôi, chứ gặp cán bộ an toàn hôm nay, thế nào họ cũng lập biên bản cả hai anh chị!

Làm chúng tôi đỏ hết cả mặt mũi lên.

Đối với những anh lái xe khác trong đội, ông Đùng cũng riết róng không kém.

Một hôm, tôi thấy ông ta dẫn anh Năm, bí thư chi bộ của đội lên tận chỗ máy xúc "E3" và giờ một quyển sổ trong túi mình ra, rồi phân nân với anh Năm về chuyện

nhien phanh độc xe lại, hoặc phì ra một lúc mấy lít dầu, thì hỏi là mình có biết thương cái xe của mình hay không?

Rồi ông Đùng đề nghị cả đội nghiêm khắc kiểm điểm cậu Tuấn là cậu đã đánh bẹp cả ba dờ sóc chỉ vì muốn vượt một chiếc xe Gấu. Lúc anh Năm ở đầu đến lời ông Đùng ra ngoài, không hiểu có công việc gì, ông Tạc ở lại chủ trì cuộc họp đã cho qua "vấn đề" một cách nhẹ nhàng, chóng vánh...

Nhiều người có cảm tình với Tạc ở chỗ đó. Cho

- Ai lại buộc khăn mùi xoa như buộc chỉ có tay thế kia, hở anh?

Lan Anh cười, để lộ hai nướm đồng tiền rất sâu và hàm răng thưa của mình. Tôi nói đùa Lan Anh rằng cô phải cái răng hơi thưa một tý. Và khen cái cô chạy máy ép ở công trường tôi có hàm răng nhỏ và đều. Lan Anh đã giận tôi đến một tuần lễ vì chuyện đó.

Lúc ấy, nghe bè bạn trong cánh lái xe của mình kháo nhau: "Thằng Chiến đẹp trai, có tài "tán" được con bé đấy... Chỉ sợ lại không giữ được thôi!". Thế là ít lâu sau tôi sắp sửa lo tổ chức, sớm ngày nào hay ngày ấy. Sau này tôi mới ngẫm ra những điều ông Đùng nói với mình.

Từ khi chúng tôi ra ở riêng, đụng vào cái gì cũng thấy có quẹo thiếu thốn. Tôi đi làm ca ba về, thấy vợ tôi buộc cái khăn mùi xoa rất đẹp lên đầu, xấn cái quần lụa cũ lên khỏi gót chân mà vẫn không dám xông vào lấy một gánh than với đám vợ con công nhân ở đây. Tôi ngứa mắt, lại phải giặt lấy cái xẻng trong tay cô ta, xông vào lấy được mấy gánh than, rồi mới về tắm rửa đi ngủ... Từ đấy một tay tôi phải lo liệu chạy vay những thứ đồ ăn thức đựng trong nhà. Còn vợ tôi chỉ theo thừa khâu vá và làm các món ăn là sành. Biết hoàn cảnh nhà tôi, đến kỳ tôi đánh xe về nhà mấy trung tu, bỗng dưng đội phó Tạc gọi tôi lại:

- Nhà cậu đun than hay đun củi?

Tôi bảo trước đây chúng tôi đun than, nhưng từ dạo than gặp khó khăn thì xoay sang đun củi. Tạc bần vùi tôi ngày mai đánh xe về nhà mấy trung tu thì hôm nay lúc chạy nốt chuyến than cuối cùng, giữ lại một ít ở thùng xe, lúc đánh về nhà máy, ghé qua nhà mình, đổ luôn xuống. Nhà tôi và nhà ông ta ít ra cũng đun được hàng tháng. Thấy tôi còn ỷ này, Tạc neho mắt lại hỏi:

- Cậu sợ à?

Rồi Tạc nói để tôi yên tâm:

- Mình làm cái chân lái xe ở mỏ, suốt đời đi chở than cho thiên hạ mà lại không chở được một ít về cho nhà mình hay sao?

Chuyến than ấy, nhà tôi đun ngót ba tháng giờ mới hết. Biết rằng xe tôi đã trung tu xong, chỉ còn chờ đi thử là đánh lên công trường. Tạc lại nói với tôi:

- Khi nào đi thử, cậu đánh xe lên cây số bảy cho mình chờ nhờ cái nhà sơ tán mình mới dỡ về dưới phố. Chứ cứ để trên đấy lâu ngày rồi mưa gió mỗi một nó cũng xả xẻo đi.

Thật ra hôm ấy tôi đã phải đánh đi hai chuyến mới hết được số gỗ lạt, tre pheo ở cái nhà sơ tán của Tạc về dưới phố.

Dạo ấy, một số xe chở than, phải chạy đi chở linh tinh. Xe tôi lúc chở chèo lên công trường, lúc chờ để đổ xây một cái lò thoát nước, lúc chở gạch đi làm nhà... Nhờ lúc ông Đùng đi họp, Tạc đã điều xe tôi đi chở một chuyến cá mòi cho một hợp tác xã ngư nghiệp dưới bến Do. Mua được một lúc hơn hai chục kí-lô cá tươi đem về phân phối cho anh em trong đội. Ông Đùng đi họp về, trông thấy, kêu ầm lên:

- Không hiểu các cậu nghĩ thế nào mà lại tính cái chuyện như vậy?

Tạc cười neho hết cả mắt mũi lại:

- Mấy khi được một châu cá tươi về cái thiện cho anh em trong đội một bữa, hở thù trưởng? Nhưng ông Đùng gạt ngay đi:

- Chuyện đó... Đã có anh đời sống phải lo. Xe của mình là cái xe chở than, chứ không phải đi chở cá!

Tạc sờ lên cái cằm đầy râu của mình, tím mặt lại và quay đi. Vừa đi vừa vật sọt râu như có ý bức mình về cái sự ông Đùng vuốt mặt không nề mũi... Lúc ấy tôi vừa đánh xe lui đi, ông Đùng đã gọi tôi lại:

- Chiến!

Rồi nhảy ngay lên ca-bin. Một lúc sau ông Đùng mới nói:

- Cái thằng Tạc là cái thằng việc nhà thì nhác, việc chủ bác thì siêng, thấy cái lợi trước mắt mà quên cái hại sau lưng... Làm cái thằng đội phó, dứa nào cũng làm ăn như nó thì rồi sẽ xuống hố lúc nào không biết! Nó là cái thằng bảo thủ mà lại ma-lanh khôn vặt, nên không thể mỗi lúc mà bảo cho nó sáng mắt ra! Còn mày... mày, tao cứ nói thật mà không sợ mày giận tao: đi với bụi mày mặc áo cà sa, đi với ma mày mặc áo giấy... Từ rày mày bỏ cái lối theo voi ăn bã mía ấy đi, không có đám đuôi vào, lại trách tao là cái thằng đã từng dạy mày học lái cái xe mà không biết bảo mày đi vào con đường tốt!

Vì không hiểu ông Đùng, nên tôi đã hiểu ý ông ra một phần. Từ đấy, tôi bắt đầu nghĩ đến chuyện làm ăn riêng lẻ, chứ cứ "canh ty" mãi với Tạc, tôi chỉ là cỗ ra gánh vác cho ông ta mà lại còn giờ đâu ra để chịu báng. Thế rồi, tôi kêu sút lưng không lái được, xin một cái phiếu ốm, nghỉ hai ngày ăn 90% lương để lên làng "động" lùng mua một chai mật ong, cho thằng cháu bé nhà tôi. Nhưng không lùng được. Sáng hôm sau đi làm, vừa mới trông thấy tôi, Tạc đã neho mắt và hất cái cằm đầy râu lên.

- Thế nào? Hôm qua có lùng mua được mật ong không, hở ông bạn trẻ?

Tôi còn đứng ngay rầu ra không nói được câu gì, Tạc đã vỗ đóm đập vào vai tôi:

- Cậu có mua được mật ong ở đây, cái dân làng "động" nó cũng cho cậu uống nước lã pha đường, chứ đừng hòng mật ong chính hiệu - Rồi Tạc ghé vào tai tôi, nói nhỏ - Cậu muốn mua được mật ong chính cống, phải ra Cái Răng.

Tôi bảo làm gì đi được Cái Răng để mua một chai mật ong. Tạc đã đẩy vào vai tôi một cái.

- Cậu nghĩ cặn lắm... Này nhá: Sắp tới xe cậu thế nào mà chẳng ra Cái Răng mua ít gạch về lợp nhà ăn cho tập thể. Từ có một người quen ở đây. Thế nào nó cũng lùng mua cho cậu được một chai mật ong chính cống! Từ có cái chuông lợn cũng đột nát từ tung cả rồi, mà mình xin một chuyến xe ra đây lấy mấy cái gạch, chẳng bỏ. Nhân tiện chuyến này cậu đi... vất lên cho tớ mấy cặp gạch, tớ đã ga rằng tí với mấy tay hợp tác xã ngoài đây rồi!

Tôi còn đang ngắc ngứ như mắc phải cái xương trong cổ, Tạc đã vỗ đánh "bốp" một cái vào vai, làm tôi bàng hoàng cả người:

- Thế nào? Hở ông bạn - sút lưng!

Chuyến gạch lần ấy, tôi đã không đi lùng mua mật ong mà cũng không chở gì cho Tạc mấy cặp gạch ở Cái Răng về nữa...

Nhưng bạn sau, trong một chuyến chở choàng về nhà máy sửa chữa, tôi đã chở thêm một ít than kịp-lê, nói dối là chở về cho nhà máy, thì gặp ngay ông Đùng.

Ông Đùng xem lái cái phiếu chở hàng của tôi, rồi chọc một ngón tay vào, và dựng cặp lông mày lên:

- Trong phiếu không có ghi chở than kịp-lê, cậu đổ than xuống đi!

Biết tính ông, nên tôi đành phải đổ than xuống mà không nản nèo gì cả. Đợi cho tôi đổ xong, ông Đùng mới gọi tôi ra một chỗ bảo:

- Lần sau mà mày còn làm ăn thế này, tao lập biên bản, chứ không để cho mày đi đâu! Chỗ anh em tao hỏi thật: Nhà mày túng cái đốt lăm không? Hay con vợ mày nó sợ bán quần áo mà không dám đi gánh lấy một gánh than về đun, thì bảo tao!

Tôi có vẻ lúng túng ra mặt. Nhưng vẫn chối. Ông Đùng định quay đi, nhưng nghĩ thế nào lại sắp sửa quay lại:

- Thôi được, để tối nay đi họp về, tao tạt vào nhà mày xem vợ chồng chúng mày ăn ở ra sao?

Nhưng tối hôm ấy, tôi lại tìm đến nhà Tạc và dặn vợ tôi nếu ông Đùng đến thì bảo không biết tôi đi đâu. Sáng hôm sau

TRUYỆN NGẮN ĐẶC SẮC

lên công trường ông Đùng hỏi, tôi tìm lý do nói để ông khỏi mất lòng. Cảm giác như có người đang đuổi theo mình, nên tôi cứ tìm mọi cách để lẩn trốn...

Từ đây, ông Đùng không cho xe tôi đi chở những thứ linh tinh nữa. Một hôm, gặp hai bố con ông ta đi vác tre ở tận lố-cốt về để làm một cái giàn giũp, tôi nói một câu để lấy lòng:

- Sao anh không lấy một chuyến xe cho đỡ vất vả?

- Xe mình chở than, chở đất nhưng cũng phải giữ nó trong sạch.

- Anh là đội trưởng... làm gì mà chả xin được một chuyến xe?

- Mình làm cái anh "to đầu" mà lại đi đầu như vậy thì rồi bán cả đội xe này đi à?

Tôi càng gớm ông Đùng. Nền đến kỳ xe về nhà máy trung tu, tôi mới để lại ít than ở thùng xe, định bụng ghé qua nhà là đổ luôn xuống, bất đồ đúng ngay phải đội phó Tạc, không hiểu ông ta xuống nhà máy làm gì?

"Hắn mà biết mình đi 'ăn mánh' thế này, thế nào hắn cũng làm khó dễ cho mình đấy!"

Nghĩ thế, tôi vội vã sang số và nhấn thêm ga, ghé qua mặt Tạc để bắt lên, thì không may cho tôi... tôi đã đâm ngay phải một chiếc mô-tô đang đi đằng trước mà không kịp xin đường...

Trong cuộc họp xét kỷ luật tôi, có người bảo: cho tôi ra làm đường. Lại có người bảo: cho tôi đi nhặt than để tôi biết thân. Cuối cùng phải lấy biểu quyết. Tôi thấy rất nhiều người giơ tay. Nhưng tôi chỉ để ý đến Tạc: Tạc nheo mắt lại và đưa tay chỉ cái cạm dây rầu của mình nhìn mọi người. Thấy số đông tán thành ý kiến đưa tôi ra làm đường ở công trường, Tạc cũng giơ tay lên, như một cái cây, gió chiều nào xoay chiều ấy... Lúc ấy, tôi mới biết lòng dạ con người. Ruột gan tôi còn đang quặn lại, anh Năm đã đặt một nắm tay xuống bàn hỏi:

- Anh Đùng có ý kiến gì không?

Bấy giờ đội trưởng Đùng mới đứng dậy. Cặp lông mày sụp hẳn xuống, ông nói một cách khó nhọc:

- Cậu Chiến mắc khuyết điểm mất bằng lái xe, tôi nghĩ cũng đã là nặng. Nhưng cậu Chiến không phải là cái anh lái xe bạt mạng. Tôi là đội trưởng, cậu ấy cũng đã từng đi phụ tôi... tôi biết. Cái hồi thăng địch nó còn đánh ta, chính cậu Chiến đã bị thương vì cứu cái xe của mình thoát khỏi một quả bom! Nay vì không kiểm chế được mình mà sinh ra khuyết điểm, nghĩ đến cái nhỏ mà quên mất cái to, nên cậu ấy đã làm hỏng cả mình lẫn cái xe của mình. Tôi đề nghị giữ cậu Chiến lại đội xe của ta để cậu ấy làm nhiệm vụ kiểm tu... Chứ còn đưa ra đường làm thì... tôi không tán thành đâu!

Anh Năm cũng thu một nắm tay của mình lại, nói:

- Tôi cũng đồng ý với anh Đùng! - Và anh Năm nói thêm - Vấn đề là ở chỗ có thấy được những cái lỗi lầm của mình để mà tu sửa lại hay không? Chứ còn đưa người này hoặc người khác ra làm đường hay đi nhặt than, cũng chưa phải là một cách để sửa lại mình... Trong đội xe của chúng ta hiện nay, chưa phải đã hết những cái bu lông và cả những con người còn lỏng lẻo đâu!

Tôi thấy đội phó Tạc cúi xuống, sờ lên cái cạm dây rầu của mình. Lúc ra về, tôi không thấy mặt mũi ông ta đâu cả, mà chỉ thấy anh Đùng và ông Năm đến bên cạnh tôi:

- Về nhà tao uống chén nước cái đã...

Đùng vừa nói vừa kéo tôi đi. Về nhà Đùng, tôi mới nói ra được cái điều canh cánh của mình:

- Cái lúc sống lặng gió dưng, vợ chồng em đã có nhiều chỗ sơ sẩy. Bây giờ em bị mất bằng lái xe thế này, thì rồi vợ chồng không chắc đã ăn ở được với nhau đâu, anh à! Nhà em nó...

Đùng đứng bật dậy, đánh đổ cả chén nước vào người và trợn mắt lên:

- Thế mày định bỏ nó à?

Tôi ngắc ở trong cổ, không nói ra được.

- Hử?... Mày tưởng mày hơn nó hử? - Đùng lại ngồi xuống nói, giọng vẫn có vẻ tức giận - Nó chỉ phải cái làm dóm một tí, chứ nó đã đến nỗi nào... Cái xe mày đánh hỏng kia, cũng đem bỏ hử?

Anh Năm cũng nói vào:

- Vợ chồng ăn ở với nhau không thể mỗi lúc mà bỏ nhau được! Nếu cậu biết tu sửa lại mình thì vợ cậu nó cũng sẽ khá lên. Mà mình xem ra cô ấy bây giờ cũng đã thay đổi nhiều rồi đấy... Cái ông đội phó của cậu mới là cái anh hồng nặng!

Phen này mới vất vả với ông ấy đấy...

"Cả tôi nữa... thực ra mối lo âu của tôi lúc này là về Tạc, nhưng người chủ chốt của đội đã nhìn thấy". Nghĩ thế tôi chỉ còn biết nắm chặt lấy tay Đùng và Năm.

Từ đó, tôi đã đi làm một người thợ kiểm tu đội xe, chuyên môn đi kiểm tra, siết chặt những cái bu lông còn lỏng lẻo, tu sửa lại các bộ phận hỏng hóc và tra dầu mỡ vào các bánh xích, các ổ bi hạn gì lâu ngày... Cái nghề kiểm tu của tôi nó là thế đấy!

LỜI BÌNH CỦA NHÀ VĂN HỒ THỦY GIANG:

Giong như rất nhiều tác phẩm ra đời vào những năm 70 - 80, "Người kiểm tu" có lối viết khá dung dị, cốt truyện được tác giả đặc biệt quan tâm nên khá rõ ràng, hợp lý, giàu chi tiết, dễ hiểu; các nhân vật được chú ý khắc họa kỹ lưỡng; cấu trúc tuyến tính theo bút pháp truyền thống. Tuy nhiên, đây là một truyện ngắn được trao giải nhất ở một cuộc thi văn chương lớn của cả nước, nên chắc chắn phải có một ưu thế nổi trội nào đó. Còn nhớ vào những năm tháng ấy, văn chương có thói quen thường đề cao những tác phẩm hướng vào những triết lý thâm sâu cùng lối ngôn từ hoa mỹ, hàn lâm... Nghĩa là những thứ của đời thường không được quá coi trọng. Trong cuộc thi ấy, bỗng có sự xuất hiện của "Người kiểm tu" (Tô Ngọc Hiến), "Đòng nước" (Nguyễn Sơn Hà), "Khoảng không của đất" (Lý Biên Cương), "Người đồng nghiệp" (Hoàng Văn Lương)... Tác giả đều là những công nhân trẻ của vùng mỏ Quảng Ninh, vừa viết văn, vừa trực tiếp sản xuất đã mang lại cho tờ Văn nghệ một nhịp điệu văn chương mới. Đó là việc đưa cuộc sống thường nhật, không khí sản xuất đầy sôi động và biến động vào các truyện ngắn chỉ dăm ba nghìn chữ. Đọc "Người kiểm tu", độc giả cảm thấy hứng thú và có phần ngạc nhiên về một vốn sống ngôn ngữ trong sản xuất công nghiệp (vùng mỏ) tác giả đưa vào tác phẩm. Các tình huống, tình tiết nối nhau, xoắn xuýt, đan xen. Chính từ vốn sống dồi dào ấy, tác giả đã tạo ra các chi tiết sinh động đầy hấp dẫn trong tác phẩm (hư cấu hoặc không cần hư cấu). Thế mạnh ấy, có lẽ chỉ có những nhà văn

trực tiếp cầm kim cầm búa như Tô Ngọc Hiến mới có được. Về cốt truyện cũng được nhà văn sử dụng khéo léo. Từ một việc nhỏ như lái xe ăn cắp một chai dầu dẫn đến một việc lớn như vấn đề nhân sự, tình yêu, hôn nhân... đều được dẫn dắt một cách bài bản, có sức thuyết phục.

Về nhân vật, tác giả đã phân nào xây dựng được những mẫu nhân vật điển hình (những năm tháng ấy, đây là một điểm mạnh đối với một tác phẩm văn chương). Nhân vật Tạc và Đùng là hai mẫu nhân vật khá phổ biến cho các cán bộ lãnh đạo công nghiệp thời bấy giờ nhưng ít hoặc chưa thấy sự hiện diện trong văn học. Tạc là nhân vật phản diện núp dưới vẻ bề ngoài đẹp đẽ. Đùng là nhân vật với vẻ bề ngoài lạnh lùng, khắt khe, khó gần, thậm chí có vẻ như thô bạo ("Cái ông Đùng cũng khác nào như con sáu róm, chỉ muốn rụng lông vào người khác") nhưng bên trong lại ẩn chứa một tâm hồn cao cả, thể hiện ở cuối truyện. Đó là nhân vật đại diện cho bản chất người công nhân.

Bây giờ có thể ít ai còn nhớ, nhưng ngày ấy, bắt đầu từ "Người kiểm tu", đã lan tỏa đến một số nhà văn (đặc biệt là nhà văn công nhân) về lối viết đưa vốn sống bề bộn đời thường vào tác phẩm, tạo ra một không khí văn chương đa dạng cho cả nước.

Tuy cái kết theo lối cổ hậu của dạng truyện thông nhưng cái hay, cái lớn của truyện là từ câu chuyện nhỏ về nghề kiểm tu, tác giả đã nâng lên thành một thông điệp ngầm về triết lý nhân sinh!

Người ta vác một chiếc ghế ra sân, diu ông cụ ngồi vào đó. Trên tay ông là di ảnh người vợ vừa mới qua đời. Cậu con cả đang nói lời gan ruột: "Chúng con đau đớn và tiếc thương vô hạn xin được đưa tiễn mẹ về nơi an nghỉ cuối cùng". Ai đó khóc mỗi một tiếng rồi đám người cứ thế òa ra nức nở. Mẹ ơi, mẹ ơi, cả đời mẹ khổ. Lúc còn khỏe, thèm đủ thứ chẳng có mà ăn. Giờ chúng con mua bao thứ bổ béo mà mẹ đâu ăn được. Thôi mẹ về nơi chín suối đợi chúng con ở đó. Đi hết kiếp này chúng con lại xin được hầu hạ mẹ. Tiếng khóc hờ của mấy người con dâu khiến người ngoài phải rơi nước mắt. Thường thì những người chết vì già, người ta ít khóc. Sinh, lão, bệnh, tử đó là quy luật của một kiếp người. Cụ bà đã ngoài chín mươi tuổi, không bệnh tật gì nặng cả ngoài đau nhức xương

Đoàn người chậm rãi rời nhà. Chỉ ông cụ ngồi lại giữa sân. Ghế vững lắm mà ông thấy chông chênh như có thể ngã xuống bất cứ lúc nào. Quanh chỗ ông ngồi giờ chỉ thấy bóng của thời gian đang dần dần tối.

Ông cụ nhìn trong ánh nắng chiều lấp lóa thấy người vợ trẻ của mình đang vùn vụt cao tốc giong gông rồi thoăn thoắt trộn đất đắp tường nhà. Nắng đổ trên đầu, mồ hôi thấm ướt lưng trần. Xung quanh nhà không một bóng cây. Đất đá sỏi bóng rất chân người, từng nhát cuốc bổ xuống chan chất lửa. Vợ ông bụng bầu vượt mặt, đội nặng kéo từng tầu lá cọ để chồng lợp nhà. Rồi từng hố sâu được đào, từng bầu cây trồng xuống. Nắng quá, trồng mười cây chết sáu. Trồng đi trồng lại mãi cũng thành rừng. Đôi vai chai cứng vì gánh nước lên đồi tưới cây. Hết

được chu toàn vậy mà ông vẫn không khỏi chông chênh. Từ giờ trong căn nhà này chỉ còn có mình ông. Phía giường bên kia trống không, chẳng còn đáng bà nằm co quắp. Ông vẫn giữ thói quen dò sóng đài FM cho bà nghe. Chương trình gì cũng được. Cho nhà cửa có tiếng người vang lên. Chứ thật ra tai ông không còn nghe rõ nữa. Vang lên trong đầu ông giờ chỉ còn là những âm thanh cũ. Tiếng gió lay bụi chuối. Tiếng mưa phún trên mái lá cọ. Tiếng líu ríu ngoài sân của bầy cháu, bầy gà. Tiếng com sôi trong nồi gang bếp củi cũng lục đục trong đầu. Có đôi khi ông nghe thấy tiếng bà gọi về ăn cơm. - Cơm hôm nay có gì vậy bà? - Tép xào khế chua với canh mồng tơi

Đám ma

Truyện ngắn: Vũ Thị Huyền Trang

khớp. Sống được thế cũng coi là có phúc lắm rồi. Nhưng những giọt nước mắt này là sự xót xa dành cho cụ. Vì cho đến tận lúc đã nhắm mắt xuôi tay con cháu cụ mới tụ về đông đủ dưới mái nhà này. Quay quần xung quanh cụ, hết như lúc chúng còn thơ ấu. Đứa bầu chân quăn, đứa nịu vạt áo, đứa nắm lấy tay, đứa khóc ời ời đòi ăn. Thằng cả của cụ đứng kia, đầu đội khăn tang, tay chống gậy. Nó nói thương tiếc cụ đấy nhưng lòng nó còn đầy gai góc, hằn học lắm. Nó đứng đó nhưng bụng dạ có khi đặt ở mấy sào đất thổ cư, cái ao trước cửa, đồi cây sau nhà. Người ta tin nằm trong chiếc áo quan còn nồng mùi sơn cụ nhìn thấy hết, nghe thấy hết. Vì từng lời thật giả thế nào chưa bao giờ lại rõ ràng đến thế. Ngay cả tiếng thở phào nhẹ nhõm của vợ chồng thằng út biết đầu cũng vọng đến bên tai bà cụ. Trong những tiếng khóc than có mấy lời là thật? Đã đến giờ đưa ma,

làm nhà lại đào hầm tránh bom. Chiến tranh gầm gào trong từng mạch sống. Từng đứa con ra đời, chúng riu rít chơi dưới những tán cây xanh mát. Riu rít bới những hố bom để trồng hoa dại. Riu rít dạy nhau học bài dưới gốc cây mít già bị bom chém một vết sặc lẹm ngang thân. Ngày ấy chị em máu thịt bông bẻ bao bọc lẫn nhau. Bữa cơm dọn nhiều khoai sắn vẫn vui vẻ chia nhau từng miếng cháy cháy nời. Thời tem phiếu thì chia nhau một vài may mắn áo manh quần. Đầu có nghĩ đến một ngày lại từ mặt nhau vì đất đai, nhà cửa. Bóng chiều xuống thấp, hôn lên những vết chân chim trên đuôi mắt người già. Tiếng kèn đám ma đã xa dần. Người vợ đầu ắp tay gối cuối cùng cũng bỏ lại ông để nằm dưới lòng đất lạnh sâu. Bà hơn ông tám tuổi, nằm liệt giường đã lâu, có ra đi trước cũng là lẽ thường tình.

Dù đã chuẩn bị trước cho ngày này để lo liệu

ông ơi. - Để tối tôi đi soi cua nấu bát canh cho tui nhõm ăn. Lại có lúc thấy tiếng bà vén màn, bước xuống khỏi giường đi ra bàn pha trà. Bà ngồi một mình lăm lăm nói chuyện với đứa con gái nhỏ đã mất từ khi bốn tuổi. Trước lúc mất nó còn đang hát bài: "con mèo mà trèo cây cau". Hôm nó ngã xuống ao, những bông hoa xuyên chì nở trắng trên bờ. Ông bế nó đi chôn trong đêm. Trắng vằng vặc đỉnh đầu. Soi rõ cả những giọt nước mắt của bà chảy tràn trên gò má sạm đen. Đứa con gái nhỏ chôn ở bãi rừng yên nghỉ giữa lao xao cây lá. Nhưng cả đời bà không bao giờ quên được khúc ruột của mình. Nếu còn sống, thì có khi nó lại là đứa con hiếu thảo. Chỉ tại ông trời không thương nên đã bắt nó đi. Để lại cho bà ba

đứa con chỉ biết đến tiền. Có lúc bức quá ông mắng: "con hư tại mẹ". Nhưng bà đã bao giờ dạy con những điều không tốt?

Sáng nào ông cũng ra giữa sân ngồi lên chiếc ghế gỗ. Chầm chậm nhìn ki ực ngắm dần trong khoảng không gian trước nhà. Nhiều năm trước, đất đai của ông rộng hút tầm mắt. Đất vườn trồng cây ăn quả. Đất rừng thì trồng tràm, bạch đàn. Lúc còn có sức khỏe ông không để tay chân nghỉ ngơi, suốt ngày quần quật ngoài rừng. Cả một đời vất vả nuôi các con khôn lớn, rồi dựng vợ, xây nhà cho từng đứa con đến sức tàn lực kiệt. Vậy mà bố mẹ còn chưa kịp nằm xuống các con đã tranh giành tài sản. Đứa nào cũng sợ thiệt nên cố kiết vơ vét về mình. Đứa cả đòi phải phần hơn. Đứa thứ, đứa út lồng lên tranh nhau từng mét đất. Những nhát cước vang lên chân chất trên mảnh vườn đã sỏi. Anh em chửi bới từ mặt nhau hết lần này đến lần khác. Sau khi chia cho các con, ông chỉ để lại cho mình một khoảnh đất nhỏ. Xây hai gian nhà nhỏ, một mảnh sân bé và mảnh vườn rau tí tẹo phía trước. Bấy giờ ông tai điếc, mắt mờ. Nhưng ông biết khoảng không gian chật hẹp của mình cũng đang bị con cháu lấn chiếm dần. Thằng cả rào vườn rau của bố lại làm chuồng gà. Đàn gà suốt ngày chạy vào sân tìm ăn, ỉa bậy. Thấy ông ngồi bất động, có con tợn tạo còn mổ cả vào chân. Mùi cứt gà bốc lên hôi thối. Ông lần tìm cây chổi vẫn thường dựng ở đầu nhà nhưng không thấy. Chúng biến mất như cách nhiều đồ vật khác trong nhà vẫn không cánh mà bay. Ông chỉ nghe thấy những tiếng bước chân lướt nhanh qua mặt, sau lưng mình như người vô hình. Ông nghe bước chân mà biết được đâu là con dâu cả, đâu là con dâu thứ. Nghe tiếng động là biết cái xoong trong góc bếp, cái chậu ngoài giếng vừa bị nhấc đi. Tiếng cửa mấy vang lên, từng thân cây đổ xuống. Từ cây xà cừ ông bà trồng để chuẩn bị cho con cháu đóng áo quan cho mình lúc nhắm mắt xuôi tay. Đến mít, nhãn, vải, xoài, tất cả đều là cây ăn quả ông trồng đã lâu năm. Chúng biến cây của ông thành tú, giường, phản, cửa. Nhà của chúng từng cái ghế để ngồi cũng cầu kỳ trạm rỗng khắc phượng. Còn chiếc ghế ông ngồi đã cũ kĩ, một chân. Ông không nói gì, chỉ thấy cơ thể mình ngày một nhẹ đi. Nhẹ đến mức ông cảm tưởng mình có thể bay lên trời như một chiếc lá khô đã rút cạn sự sống đến từng đường gân mòng mảnh. Bà đã gọi ông đi...

Đám tang ông cụ cũng như mọi đám tang khác. Người chặt hai cây chuối non dựng hai bên hương án, gần kề áo quan. Người gọi thợ kèn. Người xé khăn tang. Người tính toán xem bao nhiêu mâm, ăn uống những món gì để làm cỗ bằng mời khách. Đám thợ kèn thấy vắng tiếng khóc hơi kì, nên thỉnh thoảng nhấc mấy bà con dâu "khóc bổ đi". Còn đám cháu chắt ở xa,

chỉ có đám ma đám cưới mới có dịp gặp nhau nên chúng nó bảo "tội gì mà không cười". Khách viếng nhà trên, thợ kèn rung rức ca. Phía sau nhà cháu chắt xúm lại cười rình rích tranh nhau cái chân gà, bộ tim gan gà vừa luộc xong vẫn còn nóng hổi. Đứa trèo cây mít vỗ bồm bộp. Đứa vật hồng xiêm xanh mang về rấm. Tiếng ai đó vừa nói vừa cười: "không khéo tối nay cụ về vện cổ mây hời cây tao trồng còn chưa kịp ăn, sao chúng mày hái quả?". Cả đám lại cười ầm.

Đang mùa dịch Covid con cháu cứ lo ít người đến viếng. Đi thiên hạ mai rồi, giờ mới có dịp để thu hồi lại. Trước khi đi quan bác thợ kèn cứ ca đi ca lại câu: "cụ đã ra đi chỉ để lại một tấm ảnh màu". Mọi người đều nhìn vào di ảnh. Còn trong di ảnh, mắt ông cụ như đang nhìn vào thấu tâm can mỗi người. Ảnh nhìn khiến vài người nhói nhói. Quan tài chưa khênh ra khỏi nhà mấy có con cháu đã giục nhau cử người canh thủng phong bì cho cẩn thận. Chẳng thể thì sao, trên mạng từng đăng mấy vụ mất phong bì nhà đám. Vừa mới sáng ra trời đã nắng võ dẫu. Con cháu nhón nhào giục nhau mang vòng hoa, cờ phướn, ầm chèn phục vụ nước uống dọc đường.

Quanh quẩn cũng chỉ có con cháu và anh em thân thiết đưa ông cụ ra đồng. Trong đám người ấy có thằng Đạo. Chẳng có gì lạ cả, đầu đỏ trên làng quê ở đất nước này vẫn tồn tại những người như Đạo, ngờ ngẩn. Đám giỗ, đám ma, đám cưới... chẳng có cái đám nào là không có mặt. Đi từ phòng cô dâu, xuống phòng bếp, đến giờ ăn thích mâm nào thì ngồi chẳng cần biết mâm cho người trẻ con, người nhà hay khách quý. Có khi có vừa dọn ra chưa kịp mời khách Đạo đã ngồi vào đánh chén ngon lành. Đạo này ăn cổ xong ngoài lấy phần về cho mẹ thì thằng Đạo hay xin nhà chủ một chai rượu nhỏ, đút vào túi quần chẳng biết để làm gì. Vì trước giờ chẳng ai thấy thằng Đạo uống rượu. Dân làng trêu: "cô không mất tiền là ngon nhất phải không Đạo? Nhất này, được ăn được nói được gói mang về". Đạo ngửa cổ cười hềnh hếch. Đám ma hay đám cưới cũng đều cười như thế. Trong một đám nào đó, có một ông tiến sĩ nào đó từng nhìn Đạo bảo: "thằng bé này có chí số hạnh phúc cao hơn hẳn chúng ta". Cả đám đông cười ồ. Một kẻ mắc bệnh đao thì làm gì biết buồn đau khổ não. Chẳng thế mà đầu đó trong những đám đông ồn ào ấy có người từng đã ước được sống một cuộc đời vô lo vô nghĩ như Đạo.

Đạo đi sau đoàn người. Đám ma ở làng Đồi bấy giờ không còn rải vàng mã như xưa nữa. Tục qua cầu cũng được làm rút gọn. Người ta thả tiền lẻ và trong cái đĩa lớn do một cụ trong hội Phật giáo cầm theo suốt dọc đường. Thấy Đạo bỏ vào đó mấy nghìn, có người hỏi: "mày lấy đâu ra tiền?". Đạo cười hềnh hếch bảo: "tiền người ta cho, để dành đi đám ma đấy". Lúc này đoàn người đang đi xuống chân dốc đoạn khúc cua, một bên là đồi cao, một bên là vực sâu. Cả đám người bỗng nhiên dừng lại, nhòm xuống vực bàn tán xôn xao về một vụ tai nạn giao thông xảy ra đêm hôm trước. Họ hỏi nhau người ngã có uống rượu không? Bao nhiêu tuổi? Khu mấy, con nhà ai? Gây mấy cái xương sườn? Nhìn suối nước phía dưới, họ nói: "thằng đó phúc dày. Nếu ngã xuống suối, đêm hôm nằm đó chẳng ai biết thì hôm nay cũng tò te tí". Xe tang đã đi một đoạn xa, đám đông mới nhớ ra. Trong số những

người đang hốt hải chạy theo có cả con cháu và mấy đứa cháu nội ư hóng chuyện. Cả đoàn đường đưa ông cụ ra bãi tha ma không còn tiếng khóc nào. Đám con cháu có lẽ đã chán vai trai thảo dâu hiền.

Đoàn người đến nghĩa trang lúc mặt trời đã lên đến đỉnh. Đám chuẩn chuẩn bay chấp chới trên nền trời xanh thăm báo hiệu những ngày dài chói chang nắng đổ. Vài người than: "nắng quá, hạ huyết nhanh còn về". Xe tang nhanh chóng được đẩy lên đỉnh đồi. Ông thầy cúng quệt mồ hôi trên mặt, giục con cháu nhanh hạ huyết cho kịp giờ đẹp. Quan tài được khênh xuống khỏi xe tang. Lúc này người ta mới để ý thấy trên quan tài có một vết nứt nhỏ, chắc là do gỗ kém lại để nắng quá. Mấy bà con dâu cầu nhau:

- Mỗi cái việc chọn mua quan tài cũng không xong. Mấy cái chuyện chôn cất không cầu thả được. Vớ vẩn lại vắn vào đời con cháu. Nhờ mà có chuyện gì...

- Chuyện gì là chuyện gì. Chết là hết.

- Mà cũng tại chú thím. Vườn của ông bà bao nhiêu cây gỗ quý. Ông đã dặn để cây xà cừ đóng quan tài thế mà chú thím mang xẻ đóng đồ bán cho người ta hết. Nên giờ phải đi mua. Ham của rẻ nên mới nứt như thế đấy.

- Nhà này có phải mình tôi làm thợ mộc đâu. Cây trong vườn cũng có phải chỉ mình tôi chặt. Mấy người có hiểu sao không đóng cho ông cổ áo quan đi.

- Thôi thôi, hạ huyết nhanh còn về. Chết là hết. Ngày xưa người ta cuện cái chiếu mang chôn cũng xong. Nứt một tí có làm sao mà phải cãi nhau. Thiên hạ cười cho.

Bỗng nhiên có tiếng khóc ới ở đầu đó vang lên. Mọi người đưa mắt nhìn nhau. Họ tìm kiếm trên khuôn mặt con cháu của ông cụ vài giọt nước mắt. Nhưng không có ai khóc, tất cả còn đang nhẩn nhè như khi vì trời nắng. Vây tiếng khóc phát ra ở đâu? Họ đảo mắt nhìn quanh, à hóa ra là thằng Đạo.

- Nó vừa nhớ có vừa khóc trên mộ ai thế nhỉ?

- Hình như là mộ bố nó đấy? Bố nó chết hơn một năm rồi.

- Khó thân, lúc còn sống ông bố chẳng đoái hoài gì đến hai mẹ con nó. Bố đi lấy vợ hai, bao nhiêu tài sản đất đai đều chẳng để lại cho thằng Đạo bất cứ thứ gì. Ấy thế mà lúc nằm xuống thằng Đạo mặc áo tang quỳ khóc sưng cả mắt. Hôm đi chợ nghe mẹ nó sụt sùi kể: "thằng bé ốm suốt mấy ngày vì nhớ thương bố nó".

Nắng quá. Đoàn người dạt về những bóng cây trong nghĩa trang. Lúc này quan tài đã hạ huyết. Mọi người nhặt một nắm đất nhỏ vút xuống như một lời đưa tiễn cuối cùng. Ai đó bảo:

- Thế là hết đời người. Từ giờ nằm lại dưới lòng đất lạnh, mãi mãi không nhìn thấy cháu con.

- Nghe nói sau khi chết linh hồn vẫn còn quanh quẩn bên cạnh người thân chưa muốn rời đi. Có khi thân xác nằm đây nhưng hồn ông cụ sẽ theo chân chúng ta quay về.

- Quay về để làm gì? Có khi chỉ thêm đau lòng.

Đám người tản ra. Khói vàng mã bay cay xè mắt người. Chỉ còn lại bóng thằng Đạo cúi gập người tưới rượu trên ngôi mộ nhỏ. Nắng chiếu lấp lánh trên khóe mắt nó. Trên mộ, mùi hương bốc lên, những que hương cứ lụi dần đi hết như đời người vậy...*

Khoảng năm mươi, sáu mươi năm trở lại đây, truyện ngắn đã trở thành một thể tài mang tính truyền thống đối với cây bút Thái Nguyên. Không kể các nhà văn gạo cội đã từng xuất hiện vào những năm kháng chiến chống Pháp và thời kỳ đầu hòa bình lập lại như Nông Viết Toại, Nông Minh Châu... thì vào những năm chống Mỹ cứu nước với sự hiện diện của các nhà văn như Lê Minh, Xuân Cang, Vi Hồng rồi ngay sau đó là Vũ Duy Thông, Trịnh Thanh Sơn, Nguyễn Anh Bình, Nguyễn Đức Thiện, Chu Hồng Hải, Nguyễn Hải Lưu, Nguyễn Minh Sơn... đã dần hình thành một đội ngũ tác giả truyện ngắn khá đa dạng. Đó cũng là thời kỳ hoàng kim của văn chương Thái Nguyên. Tuy không tránh khỏi những bước thăng trầm, nhưng truyện ngắn Thái Nguyên trong mỗi thời kỳ, thời điểm khác nhau luôn có những tác giả, tác phẩm xuất sắc, làm giàu thêm cho đội ngũ sáng tác truyện ngắn trên toàn quốc. Nhiều tác giả ở Thái Nguyên đã đoạt những giải thưởng truyện ngắn của các tổ chức văn học, báo chí ở trung ương.

Hội Văn học nghệ thuật tỉnh Thái Nguyên đã từng có những tuyển tập truyện ngắn cho hội viên vào từng giai đoạn. Nhưng "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020" là cuốn sách đầu tiên được tuyển chọn từ các truyện ngắn đã được đăng tải trên tờ Văn nghệ Thái Nguyên của các cộng tác viên trong vòng mười năm qua. Từ trên 500 truyện ngắn được đăng tải, Ban Tuyển chọn đã lọc ra 36 truyện ngắn hay nhất của 36 tác giả. Một tỷ lệ khắt khe như vậy, có thể hiểu cuốn sách giống như một tinh tuyển. Được biết, Ban Tuyển chọn đã đặt ra nhiều tiêu chí khi lựa chọn tác phẩm (đề tài, lứa tuổi, giới tính, trong - ngoài tỉnh...) nhưng tiêu chí số 1 vẫn là chất lượng, và đó cũng chính là tiêu chí làm nên thương hiệu cho cuốn "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020".

Cuốn sách được ra đời từ một tập hợp rộng cả về không gian, thời gian, tác giả, tác phẩm... Ở đây, bạn đọc có thể gặp những tên tuổi nổi tiếng trong cả nước, như các nhà văn: Đức Hậu, Cao Duy Sơn, Hà Phạm Phú, Hoàng Đình Quang, Phạm Duy Nghĩa, Đỗ Tiến Thụy, Tống Ngọc Hân... trong đó có nhiều tác giả rất am hiểu Thái Nguyên. Bạn đọc cũng được gặp những tác giả quen thuộc trong tỉnh như Bùi Thị Như Lan, Lê Thế Thành, Phạm Đức, Phan Thái, Minh Hằng, Nguyễn Văn, Phạm Quý, Nguyễn Đức Hạnh, Nguyễn Thường, Đào Nguyên Hải... Nhiều truyện ngắn trong tập từng đoạt giải thưởng cao hoặc được lựa chọn vào những cuốn sách tuyển tập quan trọng trên toàn quốc... Với một tác phẩm đa dạng về nhiều mặt như vậy, có thể nói, cuốn sách giống như một "tiểu địa chí" bằng văn chương về đất và người Thái Nguyên.

Tuy các nhà văn Thái Nguyên tham gia trong cuốn sách có số lượng hơi "khiếm tốn" (17 tác giả) nhưng điều bạn đọc dễ nhận ra, hầu hết đó là những truyện ngắn tiêu biểu về đề tài, nội dung tư tưởng, bút pháp... mà bấy lâu nay đã được các nhà văn Thái Nguyên dày công vun đắp và ít nhiều đã có thành tựu.

Nhà văn Lê Thế Thành vẫn chung thủy với mạch truyện về chiến tranh. Thông thường khi

10 NĂM

& cuộc hội tụ văn chương đầy ấn tượng

(Nhân đọc "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020". Nhà xuất bản Hội Nhà văn, năm 2021)

Hồ Thủy Giang

viết về đề tài này thì sự chết chóc, bom đạn, máu xương luôn là những hình ảnh được đề cập như một sự tất yếu. Nhưng truyện ngắn "Ngày ba mươi tháng tư của mẹ" của Lê Thế Thành lại là một truyện ngắn không tiếng súng. Tác giả đã diễn tả niềm vui trong ngày 30/4 toàn thắng bằng cách của riêng mình. Không phải là nụ cười, là hoa, là những tiếng reo vui mà là nước mắt của của những người mẹ, người vợ... có con, có chồng hy sinh ngoài mặt trận, cho đến tận ngày toàn thắng mới là lúc có thể tuôn rơi. Đó là những "tiếng nức" của thời hậu chiến. Đúng như tác giả đã lý giải: "Cái không khí trong từng gia đình nó rất khác với cái không khí rộn rã nào nức ở xung quanh. Tôi bỗng hiểu mọi gia đình ấy cũng như mẹ tôi và chị dâu tôi. Đến lúc vinh quang mới thấm thía nỗi mất mát đau thương của bản thân mình...". Truyện ngắn "Túi cơm sậy" của Đào Nguyên Hải gợi về những kỷ ức xa xưa trên chiến trường K (Campuchia). Tuy mất mát đau thương nhưng cái còn lại của ngày hôm nay là ân tình của người lính Cụ Hồ, người lính tình nguyện, những người đã đóng góp một phần xương máu để xây nên cuộc sống thanh bình cho đất nước bạn. Cuộc sống ấy đã được tác giả hình tượng hóa thành những cơn gió mát lành từ những cánh rừng thổi về, qua lời độc thoại của nhân vật chính: "Cơn gió ấy chắc được làm nên bởi ngàn triệu ngọn lá từ dãy núi Đan - rêch kia. Nhưng có lẽ chỉ một mình tôi biết, để làm nên cái mát mẽ trong lành ấy có cả ngọn lá cây cơm sậy của đội trinh sát chúng tôi năm xưa"...

Cũng viết về chiến tranh, nhà văn Phạm Quý lại quay lại thời chống Mỹ cùng các đội viên thanh

niên xung phong Đại đội 915 thuộc đơn vị thanh niên xung phong của tỉnh Bắc Thái (gồm hai tỉnh Bắc Kạn, Thái Nguyên), một đơn vị đã có sáu mươi cán bộ, đội viên hy sinh trong trận bom B52 hủy diệt của Mỹ vào đêm Nô-en năm 1972 tại Gia Sàng. Cũng không nhằm mô tả trực diện sự khốc liệt của chiến tranh, tác giả chỉ gọi lại những đau thương và quá cảm qua những hình ảnh gây thơ, tươi sáng của những nữ đội viên trẻ đã xả thân để bảo vệ Tổ quốc. Chiến tranh trôi qua, những đội viên thanh niên xung phong ưu tú ấy ra đi mà không để lại một tấm ảnh. Nhưng rồi thật bất ngờ, bằng một tình cảm sâu nặng, thông qua trí nhớ, họa sĩ Nguyễn (nhân vật chính trong truyện) đã tái tạo những bức chân dung của 5 liệt sĩ trước sự bất ngờ và xúc động của mọi người. Điều đó như để nói lên rằng Tổ quốc, nhân dân, gia đình, bạn bè đã và sẽ không bao giờ quên họ, bóng hình họ mãi mãi trường tồn trong tâm khảm của những người thuộc thế hệ sau. Cái kết truyện đơn giản, ngắn gọn mà cảm động, phản ánh chân thực tính cách những nữ thanh niên xung phong của Đại đội 915 trong thời chống Mỹ cứu nước: "Trên những bức chân dung ông vẽ, cô gái nào cũng có một bông hoa ngọc lan trên mái tóc" (Hoa ngọc lan).

Ngoài những tác giả vốn trưởng thành trong quân đội vẫn giữ được những trang viết nóng bỏng và đầy nhân văn về chiến

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

tranh đã nói trên, điều đáng mừng là trong tập sách đã có mặt hầu hết các gương mặt văn xuôi của tỉnh.

Khoảng mười năm trở lại đây, song song với việc tập hợp được một đội ngũ sáng tác truyện ngắn khá thường xuyên, báo Văn nghệ Thái Nguyên còn có một điểm mạnh là đã duy trì được những tác phẩm đa dạng về đề tài. Những đề tài như công nghiệp, nông thôn, công chức, phụ nữ, thanh niên, miền núi... luôn hiện diện qua những truyện ngắn được đăng tải trên mặt báo. Bởi vậy, trong cuốn sách tuyển, mặt mạnh ấy cũng được phát huy cao độ. Những truyện ngắn như "Tiếng kèn pí lè" (đề tài miền núi) của nhà văn Bùi Thị Như Lan, "Kỷ nữ số đỏ và..." (đề tài công chức) của nhà văn Nguyễn Đức Hạnh, "Thằng Thiết" (đề tài tệ nạn xã hội) của nhà văn Phạm Đức, "Chúng chi đàn bà" (đề tài phụ nữ) của nhà văn Phan Thái, "Lời thề khoáng sản" (đề tài công

được các nhà văn Thái Nguyên hết sức chú trọng và khai thác triệt để. Nhân vật Nữ, một cụ thanh niên xung phong đơn thân cùng số phận hẩm hiu, đến mức chỉ ước có một đứa con ngoài giá thú mà đã phải nhiều lần cam chịu nhục nhã vẫn bất thành, nếu như cuối cùng không gặp được một ông lão ngoài bảy mươi cùng hạnh phúc muộn màng. Thân phận nhân vật Nữ đã được nhà văn đẩy lên đến tận cùng (**Chúng chi đàn bà - Phan Thái**). Nhà văn Phạm Đức với truyện ngắn "Thằng Thiết" cũng đã có những trang viết cảm động về tình mẫu tử của người mẹ trong cảnh ngộ có đứa con nghiện ma túy đã đến mức cùng đường. "Tiếng kèn pí lè" của Bùi Thị Như Lan lại hướng ngòi bút vào những bi kịch trong hạnh phúc gia đình, chồng vợ. Đặc biệt, nhân vật phản diện Cục phó Ma Bảo Ngọc trong "Kỷ nữ số đỏ và..." của nhà văn Nguyễn Đức Hạnh là một kiểu nhân vật khá chân thực và mới lạ. Bằng sự "rượt đuổi" tận hang cùng ngõ hẻm về tâm lý, tâm trạng, đời tư nhân vật, nhà văn đã dựng nên một Ma Bảo Ngọc đầy tham vọng cùng sự tha hóa cả về nhân phẩm lẫn thể xác nhưng cuối cùng vẫn là một con người đáng thương, đáng thất. Đúng như lời của nhân vật "hắn", một trong những nhân vật chính trong truyện: "Em từng báo quý và tin vì anh là phần trong trời còn sót lại trong em. Chả biết có đúng thế không. Hôm nay cái phần trong trời ấy về viếng em đây. Hay an nhiên và siêu thoát em nhé... Bay về núi rừng đi. Đồ thành xa hoa nhiều bụi lấm. Giữ làm sao cho sạch cái ngọt lành của nước suối quê mình". Tóm lại, với tay nghề khá chắc chắn, nhiều nhà văn Thái Nguyên đã có những trang viết đầy tính nhân văn. Thông qua các truyện ngắn in trên báo Văn nghệ Thái Nguyên và nhất là qua tập "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020", người đọc có thể nhận thấy rất rõ ràng về sự vượt trội này của các cây bút truyện ngắn trong tỉnh.

Điều không thể không nhắc đến là trong 17 tác giả của Thái Nguyên có tới 6 cây bút trẻ được tuyển chọn (Nguyễn Thị Sáu, Trinh Nguyễn, Hoàng Thị Hiền, Trần Thị Nhung, Nguyễn Nhật Huy, Nguyễn Bích Hồng). Điều này cho ta thấy tinh thần "tre già măng mọc" của các thế hệ người viết Thái Nguyên. Những trang viết của những cây bút trẻ trong tập tuy có một vài điểm yếu về bút pháp, về cách lý giải, ngôn từ... nhưng nhìn chung, mỗi người một vẻ, đều là những trang văn tươi rói, mới lạ, quyết liệt, giàu cảm xúc, đầy hấp dẫn... Nếu như Hoàng Thị Hiền vẫn giữ được những áng văn tươi sáng, kỳ ảo khi miêu tả phong cảnh miền núi: "Một trời gió ra nhìn rồi kéo mây lẩn vào núi Tà Ngà, đánh rơi vài hạt nắng lên cánh đào trụi lá. Nắng biến thành nụ ử trong sương..." (**Cây tắc**) thì Trần Thị Nhung thường gây xúc động người đọc bằng một vẻ đẹp man mác buồn: "Làng quê này cũng thương thím mà nhuộm nhiều lấm vào cổ cây, cánh vật những nỗi buồn. Con đường đến bãi tha ma dài lê thê và ngày tháng ấy như xuyên thấu nhức nhối vào lòng tôi, đau đớn cho đến tận bây giờ. Triền sông đầy nắng chiếu hóm như ánh vào lòng tôi cả nỗi nao nao đến ngày ngày người. Những bờ tre quên cả êm đềm, mát rượi, nay đứng dựa vào nhau bờ phờ, tiều tụy" (**Mùa trút lá**). Nếu như Nguyễn Bích Hồng

thường chú trọng miêu tả tâm lý nhân vật thông qua những đoạn văn bình dị: "...sau hai năm bất vô âm tín, Hoàn sống sung sướng trước mặt Hân. Thằng rau lang tuột khỏi tay, rớt vung vãi dưới nền đất..." (**Người tình của mẹ**) thì Nguyễn Nhật Huy lại thiên về những chi tiết mạnh, quyết liệt, ròn rợn, gợi cho độc giả về một thế giới bất an: "Cả ngày bãi hoai vì chưa quen sự yên lặng chết chóc ở nơi này. Tôi tự nhủ vẫn còn hơn là đối mặt với những gì đã qua. Con dao và một bông hoa đỏ gục. Tôi bắt đầu khám phá nơi mình định sẽ sống. Sau bức tượng đá là một căn hầm. Tôi chậm ngon nên chảy dờ và cúi mình luồn xuống. Đường tối. Vách đá long tong rêu nước. Mờ mờ chân tôi vấp phải gì đó và ngã xoài ra. Chống tay dậy lại chạm vào cái gì trơn trượt, ghê ghê. Ghế đến sát lại thì thấy một bộ xương. Một bộ xương nửa đen nửa trắng..." (**Chạy trốn**). Nhìn chung, các tác giả trẻ xuất hiện trong tập sách đã làm tôn thêm cho bức tranh văn chương những màu sắc khác lạ, những luồng gió tươi.

Mặt khác, cuốn "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020" còn có sự đóng góp quan trọng của các tác giả ngoài tỉnh. Nhà văn Cao Duy Sơn, người đã đoạt giải thưởng của Hội Nhà văn Việt Nam, giải thưởng văn học ASEAN, với tác phẩm "Còn nghe tiếng gà gáy" trong tập sách là một truyện ngắn mẫu mực cả về nội dung lẫn nghệ thuật. Nhà văn Hoàng Đình Quang, người gốc Thái Nguyên đang sống và viết ở Thành phố Hồ Chí Minh là truyện ngắn "Phiên chợ tết cuối cùng" viết về chính quê hương Phố Yên với những ký ức khó phai mờ. Ngoài ra, các nhà văn như Phạm Duy Nghĩa, người từng đoạt giải nhất báo Văn nghệ - Hội Nhà văn Việt Nam cùng các nhà văn tuy tuổi còn trẻ nhưng đã trở thành những tác giả nổi tiếng trên toàn quốc với các truyện ngắn thường xuyên được đăng tải trên các tờ báo, tạp chí lớn như Tống Ngọc Hân, Doãn Dũng, Nguyệt Chu, Vũ Thị Huyền Trang, Nông Quốc Lập... cũng có sự góp sức quan trọng để làm nên sự hấp dẫn của cuốn sách.

Về thi pháp, bút pháp, cấu trúc, xây dựng nhân vật, cốt truyện, ngôn từ... một số truyện ngắn trong tập đã bước đầu có sự cách tân, đã mang đến cho người đọc một lối nhìn không thông thường, một quan niệm khác về vẻ đẹp của thiên nhiên và chiều sâu tâm hồn con người. Đó chính là những dấu hiệu tiến gần đến sự đổi mới và tạo dựng một phong cách văn chương.

Tóm lại, mỗi tác giả truyện ngắn trong tuyển tập, dù trong tỉnh hay ngoài tỉnh, dù đã thành danh hay đang trên bước đường trưởng thành... bằng những con đường riêng, đã tạo ra một bức tranh toàn cảnh về đất và người xứ Thái. Nó giống như một cuộc hội tụ đầy ấn tượng của mười năm văn chương.

Không hề dẫn đo khi đưa ra nhận định: "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020" là một cuốn sách bổ ích cho bạn đọc, cho các nhà nghiên cứu văn học và đặc biệt là các thầy cô giáo, các em học sinh phổ thông, sinh viên khoa văn các trường đại học trong chương trình học tập về văn hóa, văn học địa phương hiện tại và tương lai."

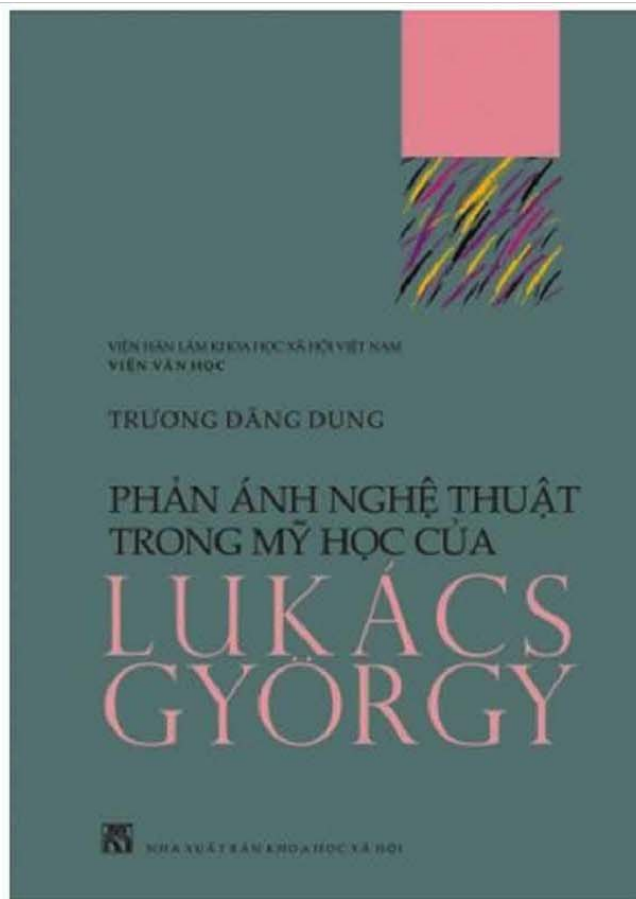
Bìa cuốn "Truyện ngắn tuyển chọn Báo Văn nghệ Thái Nguyên 2010 - 2020"

ngiệp) của nhà văn Nguyễn Văn, "Đầu cơ nghiệp" (đề tài nông thôn) của nhà văn Nguyễn Thường, "Lá số cuộc đời" (đề tài nông thôn) của nhà văn Minh Hằng, "Đánh thức mùa vụ lan" (đề tài phụ nữ) của nhà văn Nguyễn Thị Sáu, "Mặt hồ phẳng lặng" (đề tài nông thôn) của nhà văn Trinh Nguyễn, "Mùa trút lá" (đề tài phụ nữ) của nhà văn trẻ Trần Thị Nhung, "Cây tắc" (đề tài miền núi) của nhà văn trẻ dân tộc Tày Hoàng Thị Hiền... đã phần ánh đầy đủ mặt mạnh ấy. Nhưng điều đáng nói hơn là dù viết bất cứ về đề tài nào thì vấn đề thân phận con người cũng

Văn học nghệ thuật là một hình thái ý thức xã hội đặc thù thuộc thượng tầng kiến trúc. Hình thái này nói lên trường vận động, ảnh hưởng, chi phối hay tác động của văn học nghệ thuật đối với thế giới tinh thần, ý thức, tư tưởng của con người. Thế giới của văn học nghệ thuật không phải là những thực thể cân đong đo đếm hay mô tả được bằng các đại lượng vật lí. Bởi vậy, nó luôn chứa đựng năng lượng để mở rộng biên độ, lưu hoạt trong các không gian diễn dịch khác nhau.

Đặc trưng của nghệ thuật là hình thức giao tiếp gián tiếp, sử dụng các hệ thống kí hiệu, phát đi thông điệp bên trong thông qua hình tượng nghệ thuật. Văn học nói riêng và nghệ thuật nói chung hướng đến cái nghĩa bên trong, cái thông điệp được tạo thành thông qua kí hiệu thẩm mĩ, mã nghệ thuật. Đặc trưng này quy ước các khả năng vận hành của văn học nghệ thuật hướng đến biểu hiện một cách thẩm mĩ nhất thế giới tinh thần của nhà văn - nghệ sĩ. Văn học không bao giờ chỉ là sự sao chép, mô phỏng thực tại. Ngay cả lí luận "mô phỏng" (*Mimesis*) của Aristote (384 - 322 TCN), dù mang tính chất phác, cũng không nhằm đến sự sao chép mà đòi hỏi một khả năng sáng tạo trên cơ sở của thực tại.

Nhìn lại, đây bề bộn, những vận động của lí thuyết văn học ở Việt Nam bao gồm cả phương Đông và phương Tây, từ cổ điển đến hiện đại, hậu hiện đại; từ các trường phái cấu trúc, hình thức, đến các khuynh hướng - chủ nghĩa cổ điển, lãng mạn, tượng trưng, siêu thực, lập thể; các thể nghiệm cách tân nghệ thuật mới lạ trên thế giới và ở Việt Nam, trong tính toàn thể của các hiện tượng, có thể thấy, không một hình thái nào của nghệ thuật rời xa thực tiễn, nhưng cũng không có hình thái nào chăm chăm mô phỏng cái thực tại cầm nắm, đo đếm được. Ngay cả chủ nghĩa hiện thực, ở Việt Nam với phương pháp sáng tác hiện thực xã hội chủ nghĩa, với quan điểm "Chân - chân - chân, Thật - thật - thật" (Xuân Diệu) cũng tạo nên những thực tại không trùng khít lên thế giới khách quan. Đó là chân lí của nghệ thuật cũng là chân lí trong nhận thức về nghệ thuật. Với thế giới quan duy vật biện chứng - duy vật lịch sử, với phương pháp sáng tác hiện thực xã hội chủ nghĩa, hệ mĩ học của nền văn học nghệ thuật cách mạng cũng không đòi hỏi sự trùng khít hoàn toàn, tuyệt đối của thế giới nghệ thuật với thực tại khách quan. Không một nhà nghiên cứu, phê bình và người đọc nào lại ngây thơ đi đối chiếu thơ của Hồ Chí Minh với thực tại mà Người trải qua. Đó là hành vi dẽo chân cho vừa giày. Bởi lẽ, khi Bác viết: *Cảnh rừng Việt Bắc thật là hay/ Vượn hót chim kêu suốt cả ngày/ Khách đến thì mời ngô nếp nướng/ Sân về thường chén thịt rừng quay/ Non xanh nước biếc tha hồ dạo/ Rượu ngọt chè tươi mặc sức say/ Kháng chiến thành công ta trở lại/ Trăng xưa, hạc cũ với xuân này* (Cảnh rừng Việt Bắc). Bác đã hình tượng hóa thực tại, trừu xuất tinh thần của mình từ chính những cảm nghiệm ở thực tại. Ai lại đi đo xem chim kêu thế nào, vượn hót ra sao, trăng xưa là trăng thuở nào, hạc cũ là hạc tự bao giờ, non xanh nước biếc ở đâu, rượu ngọt chè tươi có thực không, ngô nướng, măng rừng... ra sao? Bài thơ kết đọng một tinh thần lạc quan cách mạng thông qua những hình tượng nghệ thuật có tính tượng trưng như thế. Thế giới ấy vượt lên trên thực tại để quy ước về tính

Bìa cuốn *Phản ánh nghệ thuật trong mỹ học của Lukács György*, tác giả Trương Đăng Dung.

Hiểu để bảo vệ...

Lý Ái Châu

phổ quát của thực tại - thực tại tinh thần lạc quan, tin tưởng của người chiến sĩ cách mạng.

Phản ánh nghệ thuật là phản ánh có tính đặc thù (tức là phản ánh thế giới bên trong của người nghệ sĩ). Chính vì thế, cần tác ý thức rất rõ đặc thù ấy trong hoạt động sáng tác và quản lí văn hóa văn nghệ. Để hiểu rõ hơn về đặc trưng của phản ánh nghệ thuật, một tham khảo hữu ích là việc phân tích tư tưởng của nhà mĩ học mác xít hàng đầu - tượng

đài của nền mĩ học mác xít thế giới (và Việt Nam): Lukács György. Vì Lukács György là tượng đài của mĩ học mác xít, nên việc tìm hiểu ông và phần nào phê phán tính cứng nhắc trong hệ thống mĩ học mà ông đại diện sẽ giúp chúng ta nhìn nhận lĩnh hoạt hơn, mềm mại hơn, và quan trọng là chân thực hơn vào bản chất, đặc trưng của văn học nghệ thuật. Tính chân thực của hiện thực

VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN 38
SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

theo Lukács Gyorgy không hoàn toàn cứng nhắc. Hiện thực muốn màu mỡ hơn, còn khả năng mô tả của người nghệ sĩ thì bị giới hạn, do vậy, mỗi tác phẩm của chủ nghĩa hiện thực là một sự "khép kín", "toàn cục" (điều mà các nhà mỹ học tiếp nhận sẽ không chia sẻ, và cũng sẽ là một giới hạn của Lukács Gyorgy). Đồng thời, Lukács Gyorgy cũng nhận ra rằng, sự tiếp nhận của độc giả về một hiện thực trong tác phẩm luôn sinh động hơn hiện thực đang sẵn bên ta. Khi đã tiếp xúc với các quan điểm mỹ học Marxism, điều quan trọng nhất trong những bận tâm lâu dài của Lukács Gyorgy chính là "mối quan hệ giữa nghệ thuật và hiện thực khách quan", được trình bày trong công trình đồ sộ *Đặc trưng của cái thẩm mỹ*. Lukács Gyorgy nhận ra những điểm quyết yếu làm nên tính biện chứng mềm mại của mỹ học Marxism, chẳng hạn như sự chuyển hóa của nội dung và hình thức, sự không nhất thiết trùng khớp của hiện thực nghệ thuật với hiện thực khách quan, quá trình khách thể hóa hình thức nghệ thuật, nghệ thuật và chân lý lịch sử,...

Lukács Gyorgy quan niệm tất cả các loại phản ánh (phản ánh thông thường, phản ánh khoa học, phản ánh nghệ thuật) đều nhằm phản ánh "cùng một hiện thực khách quan"⁽¹⁾. Điểm trọng yếu nhất khiến cho Lukács Gyorgy trở thành tượng đài mỹ học Marxism, được vận dụng (hoặc bị lợi dụng) chính là ông nhấn mạnh đến việc phản ánh nghệ thuật tức là phản ánh hình thức cụ thể của đối tượng (L.A.C nhấn mạnh). Hình thức cụ thể của đối tượng có thể là gì khác nếu không phải là cái hình thức mà chúng ta có được từ trực quan, điều Lukács Gyorgy gọi là "hình thức xuất hiện trực tiếp của nó"⁽²⁾. Rõ rệt hơn, ông nhấn mạnh: "Chân lý của phản ánh nghệ thuật xuất hiện trong các tác phẩm phải phù hợp một cách chính xác với cái thực thể của hiện thực tồn tại tự thân mà nó mô tả"⁽³⁾. Quan điểm này tỏa bóng vào các nền văn học hiện thực xã hội chủ nghĩa, mà dễ thấy nhất ở ta chính là quan niệm: "Chân - Chân - Chân/ Thật - Thật - Thật" (Xuân Diệu). Trong khi đó, Ch. Caudwell với *Áo ảnh và hiện thực*, như một đối trọng đầy thông hiểu của Lukács Gyorgy, lại cho rằng có hiện thực bên ngoài và hiện thực bên trong. Hiện thực bên trong là cái mà khoa học không thể với tới, phong phú sinh động, giàu cảm xúc hơn "màng hiện thực bên ngoài". Trên thực thể nghiên cứu là thơ trữ tình, Ch. Caudwell đã viết: "Thơ ca với việc sử dụng ngôn ngữ của nó, thường xuyên bóp méo và phủ nhận cấu trúc hiện thực để giữ lại cấu trúc của cái tôi"⁽⁴⁾. Cấu trúc của cái tôi ấy chính là "hiện thực bên trong" mang dấu vết chủ thể tính, là đối tượng của phản ánh nghệ thuật theo quan điểm của Ch. Caudwell. Đối với Lukács Gyorgy, khi cho rằng các loại phản ánh đều hướng đến một hiện thực khách quan, ông

đã chấm dứt vai trò của chủ thể trong việc kiến tạo nên hiện thực bên trong - thứ "ảo ảnh" như quan niệm của Ch. Caudwell. Và như thế, với những thành tựu nghiên cứu mỹ học đương thời khác cũng như sau này, Lukács Gyorgy đã bộc lộ những giới hạn của mình.

Trụ cột thứ hai làm nên tòa tháp mỹ học theo tinh thần mác xít của Lukács Gyorgy chính là: *Mối quan hệ khách thể - chủ thể*. Sự thực thì, việc phân biệt chủ thể - khách thể trong quan niệm của Lukács Gyorgy đều hướng đến việc soi chiếu đối tượng trong tính hiện thực khách quan của nó. Chủ thể hóa hay khách thể hóa đều bị giám sát bởi "những biểu hiện trực tiếp của nó"⁽⁵⁾. Vì quan niệm "nghệ thuật cũng phải hoàn thành sứ mệnh của khoa học" và phản ánh nghệ thuật có cùng đối tượng với phản ánh khoa học nên Lukács Gyorgy đề cao việc phản ánh trung thực thực tại. Mặc dù, từ trong sâu thẳm (của một triết gia khởi đầu với lịch sử tinh thần và truyền thống duy tâm Đức) không triệt tiêu chủ thể tính trong phản ánh nghệ thuật, nhưng Lukács Gyorgy đã đặt ra phán đoán có sự trùng khớp nào đó của thực tại bên ngoài với thể giới bên trong của con người. Hẳn nhiên, trong sự tương sánh với Ch. Caudwell, quan điểm này của Lukács Gyorgy không tránh được những giới hạn. Giới hạn đó chính là cơ sở cho chúng ta nhìn nhận lại vấn đề thực tại khách quan và thể giới nghệ thuật. Từ cái nhìn tinh táo đó, chúng ta có thái độ và cách ứng xử phù hợp với văn học nghệ thuật, nhất là khi xem văn học vừa là một diễn ngôn nghệ thuật, vừa là một diễn ngôn chính trị.

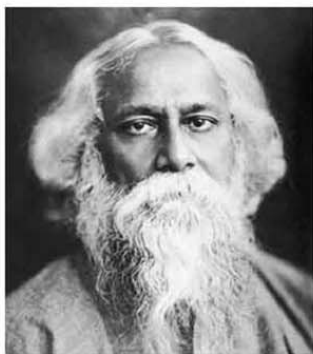
Nhấn mạnh đến mối liên hệ giữa phản ánh nghệ thuật và thực tại, Lukács Gyorgy đã giới hạn mình trong những đòi hỏi chưa thực sự biện chứng khi cho rằng phản ánh nghệ thuật, hiện thực của chủ thể (vật cho ta nghệ thuật) cần phải hướng đến đối tượng tồn tại trực tiếp (vật tự nó). Sự sửa đổi tự nhiên là nguy hiểm (nhưng sự thiếu vắng chủ thể tính, theo Lukács Gyorgy cũng nguy hiểm) và bỏ qua vai trò phản ánh của văn học là một hành vi "phi nghệ thuật". Chính việc quá nhấn mạnh đến vai trò phản ánh của văn học và đòi hỏi sự xác lập trở lại của phản ánh nghệ thuật với hiện thực tự nó đã cho thấy giới hạn của Lukács Gyorgy đồng thời là giới hạn của mô hình phản ánh luận. Sự thực là, mô hình phản ánh luận đã xem nhẹ vai trò của chủ thể sáng tạo và chủ thể tiếp nhận. Tư duy lý luận văn học hiện đại và hậu hiện đại, mỹ học tiếp nhận, trường phái học, triết học ngôn ngữ, các vấn đề thuộc về *Đặc trưng bản thể của văn bản văn học và phương thức tồn tại của tác phẩm văn học* (Trương Đăng Dung) như là những vấn đề trọng yếu trong tư duy hiện đại nhằm phê phán giới hạn của mô hình lý thuyết phản ánh. Chúng ta muốn quản lý văn hóa văn nghệ, muốn sáng tạo nghệ thuật đáp ứng tốt nhất đặc trưng mỹ học của nó, đồng thời tham gia một cách hiệu quả vào nhiệm vụ xây dựng thể giới tinh thần con người, cần phải nắm được đặc trưng phản ánh nghệ thuật, thể giới nghệ thuật, tránh được sự chủ quan duy ý chí, máy móc, cứng nhắc trong việc vận dụng mô hình mỹ học mác xít.

Với việc diễn giải tư duy của các đại diện tiêu biểu làm nên tinh thần mỹ học hiện đại, hậu hiện đại (E. Husserl, M. Heidegger, H.G. Gadamer, J. Derrida, M. Bakhtin...), nhà nghiên cứu Trương Đăng Dung đã chỉ ra rằng, chân lý nghệ thuật không (chỉ) nằm ở thực tại khách quan tự nó với vai trò quyền uy trong

việc giám sát phản ánh nghệ thuật. Tác phẩm văn học là một hình thức ngôn ngữ đặc trưng, là hiện tượng ngôn ngữ, là hệ thống kí hiệu. Do vậy, từ quan điểm "ngôn ngữ là ngôi nhà của hữu thể" (M. Heidegger) đến "ngôn ngữ... là nơi chúng ta tồn tại" (H.G. Gadamer), "có tồn tại một sự thực hành ngôn ngữ mà chức năng thông báo trực tiếp lùi lại phía sau" (Shklovski), tính đối thoại (M. Bakhtin), tính chất không khép kín, không phụ thuộc vào nhà văn hay mối quan hệ với hiện thực (J. Derrida), Trương Đăng Dung nhấn mạnh đến quá trình tạo nghĩa của văn bản làm nên tác phẩm văn học - *Tác phẩm văn học như là quá trình*. Tính chất lỏng lẻo hay "đồng đánh" của ngôn ngữ, khả năng bội phản của nó, các thiết chế liên quan đến quá trình tạo nghĩa (đọc/ diễn giải) đã đưa văn bản rời khỏi ngôi nhà của tác giả, dẫn thân vào quá trình không thể lường trước. Tuy nhiên, Trương Đăng Dung trong ý hướng của mình, như là sự kế thừa tinh thần, tri thức hiện đại - hậu hiện đại; đối diện với tồn tại người trong không gian và thời gian; hiện hữu ngôn ngữ - văn bản - tác phẩm thực chất là một cuộc đối thoại với niềm mong mỏi về hiện thực. Đó chính là đặc trưng phản ánh nghệ thuật mà Lukács Gyorgy có thể đã nghĩ đến, nhưng chưa thể tường minh hoặc không có điều kiện tường minh trong hoàn cảnh cụ thể của mình. Sự thực là, Lukács Gyorgy có thể đã được hiểu chưa đầy đủ, hoặc cố tình bị diễn dịch một cách méo mó trước các động cơ phi văn học. Tuy nhiên, là một tượng đài của mỹ học mác xít, hiểu Lukács Gyorgy là cơ sở cho việc hiểu mỹ học của nền văn học cách mạng Việt Nam.

Như vậy, xét từ góc độ đặc trưng, văn học nghệ thuật là hình thái ý thức xã hội đặc thù, biểu hiện thể giới tinh thần, tư tưởng của người nghệ sĩ. Thể giới nghệ thuật phản ánh thể giới tinh thần, khả năng chiếm lĩnh thực tại, ý thức thẩm mỹ, tình cảm thẩm mỹ, năng lực khái quát hóa, trừu tượng hóa, hình tượng hóa thực tại. Do vậy, cần phải nắm rõ đặc trưng này để mở rộng biên độ nhận diện văn học nghệ thuật cũng như bao quát được phạm vi biểu hiện của hình tượng trong các không gian diễn giải khác nhau. Đặt văn học nghệ thuật trong bối cảnh Việt Nam, với nền tảng tư tưởng của Đảng, xây dựng trên cơ sở chủ nghĩa Mác-Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, văn học nghệ thuật vừa phát huy vai trò là một diễn ngôn nghệ thuật, vừa đảm nhiệm vai trò là một diễn ngôn chính trị, cần nắm rõ bản chất, đặc trưng của tác phẩm nghệ thuật. Tuy nhiên, lại cũng cần phải hiểu rằng, năng lực chính trị của văn học nghệ thuật không phải là mệnh lệnh hành chính, không phải là tuyên truyền đường lối một cách khô khan, cứng nhắc, giáo điều, duy ý chí, mà thông qua hình tượng nghệ thuật, thông qua các mã thẩm mỹ để đến với tâm hồn, trí tưởng của người đọc. Đó là con đường "chính trị" của văn học nghệ thuật.

-
1. Trương Đăng Dung, *Phản ánh nghệ thuật trong mỹ học của Lukács Gyorgy*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2018, tr. 72.
 2. Trương Đăng Dung, sđd, tr. 78.
 3. Trương Đăng Dung, sđd, tr. 80.
 4. Trương Đăng Dung, sđd, tr. 83.
 5. Trương Đăng Dung, sđd, tr. 79.

Gurudev Rabindranath Tagore (1861 - 1941) là đại diện tiêu biểu của văn hóa Ấn Độ, được tôn vinh là một trong "Tam vị nhất thể" của Ấn Độ hiện đại, cùng với Mahatma Gandhi và Jawaharlal Nehru. Là nhà thơ Châu Á đầu tiên được trao giải Nobel Văn học, nhà thơ duy nhất trên thế giới sáng tác quốc ca cho cả

hai nước Ấn Độ và Bangladesh, Rabindranath Tagore không chỉ là ngôi sao sáng trên bầu trời Ấn Độ thời kỳ Phục Hưng mà còn là nguồn cảm hứng bất tận để nhân loại nghiên cứu và tìm hiểu. Trong suốt sự nghiệp sáng tác, Tagore đã để lại cho nhân loại một khối lượng tác phẩm đồ sộ: khoảng 1.000 bài thơ,

42 vở kịch, 12 cuốn tiểu thuyết cùng hàng trăm truyện ngắn, bút kí, tiểu luận... 2.000 tranh vẽ; hơn 2.000 bài hát và nhờ đó đã sáng tạo nên Rabindra Sangeet - một thể loại âm nhạc Bengal mang tên ông. (Theo "Rabindranath Tagore - Mặt trời của nền thi ca Ấn Độ" của Anh Vũ - Ngọc Quỳnh).

Chân dung nhà thơ Tagore

Con vẹt

Truyện ngắn. Rabindranath Tagore (Ấn Độ)

Dịch giả: Võ Hoàng Minh

1. Xưa kia có một con vẹt. Đó là một con vẹt cực kỳ ngu ngốc. Nó hát những bài ca, nhưng không đọc được Kinh. Nó bay, nó nhảy, nhưng chẳng có chút nhận thức nào về phép xã giao.

Đức Vua nói: "Đúng là đồ chim! Chúng chẳng có ích gì cả. Chúng chỉ ăn quả trong vườn và thị trường hoa quả đâm ra thiếu hụt".

Ông gọi quan Thượng Thư, và ra lệnh: "Hãy giáo dục nó!".

2. Cháu trai của Đức Vua được giao trách nhiệm giáo dục con vẹt. Các vị học giả tổ chức những cuộc hội thảo dài ngoằng, chủ đề là: "Nguyên nhân nào đằng sau sự ngu dốt của sinh vật này?".

Kết luận là: Kiến thức lớn không thể chứa được trong cái tổ bé xíu do con chim làm chỉ với cành con và mảnh rác của nó. Vì thế, trước hết, điều cần thiết là phải làm một cái lồng tốt cho nó.

Các vị học giả được trọng thưởng và vui vẻ về nhà.

3. Người thợ kim hoàn khởi sự làm cái lồng vẹt. Cái lồng hình thành đẹp đến mức tất cả mọi người dưới bầu trời này ủa đến xem lồng.

Một số người nói, "Vây mới đúng là giáo dục!", nhiều người khác nói, "Giáo dục hay phí giáo dục chẳng thành vấn đề, chỉ ít là con vẹt đã có được cái lồng! Quả là một con chim may mắn!".

Người thợ kim hoàn được trọng thưởng một bao đầy phẩm vật. Anh ta hân hoan về nhà.

Nhà giáo sư học giả đến dạy cho con vẹt. Ông ta lấy một nhúm bột thuốc lá để hít và nói, "Một vài quyển sách sẽ không làm nên chuyện".

Người cháu của Đức Vua bên triệu tập những người viết thuê. Họ chép nhiều cuốn sách rồi lại chép từ những cuốn sách đó và làm thành một đống khổng lồ những cuốn sách như vậy. Bất kỳ ai nhìn thấy đống sách, đều nói, "Hoan hô! Kiến thức đang tràn ngập!".

Những người chép thuê được những xe đầy phẩm vật. Lập tức họ về nhà ngay. Hậu duệ của họ từ đó không ai bị đói nghèo nữa.

Cháu của Đức Vua thì luôn luôn bận rộn làm những việc không bao giờ hết dành cho cái lồng quý giá. Việc sửa sang cái lồng khá đều đặn. Ngoài ra, còn phải rửa, lau và đánh bóng cái lồng. Mọi người đều nói: "Chắc chắn đó là những dấu hiệu của sự tiến bộ".

Nhiều người được thuê và để tư vấn cho họ, nhiều người nữa lại được thuê. Mỗi người trong số đó được một nắm tiền vàng mỗi tháng và họ cất đầy túi.

Họ, anh em trai, chị em gái và anh em họ của họ bắt đầu sống trong sự giàu sang và hạnh phúc.

4. Thế giới này thiếu nhiều thứ, chỉ có những người ưa-bất-bê là đầy cả ra. Họ nói, "Đúng là có những cái tiền cho cái lồng, nhưng không có ai chăm sóc đến con chim". Những lời này lọt đến tai Đức Vua. Ngài gọi người cháu lại và nói, "Cháu thân yêu, điều ta nghe nghĩa là gì?".

Người cháu nói: "Thưa Đức Vua! Nếu Người muốn biết sự thật thì hãy triệu tập người thợ kim hoàn, gọi đến các vị giáo sư học giả và cả những người viết thuê, triệu tập thợ sửa chữa và những người tư vấn của họ. Những người ưa-bất-bê không thể biết rõ và nói chuyện vớ vẩn".

Sự việc trở nên trong như thủy tinh đối với Đức Vua, và một chiếc vòng vàng ngự lên cổ người cháu.

5. Đức Vua ước gì chính mình thấy được cái tốc độ ánh sáng mà sự giáo dục đang tiến hành. Vì thế một ngày nọ Ngài đến trung tâm giáo dục với toàn thể triều thần của Ngài.

Ngay khi Ngài đến lối vào, chuông trống, đàn sáo, đàn lia, đàn luyến, đàn violôngxen và violin, chiêng, mồng đô lin, kèn và đủ thứ nhạc cụ khác nổi lên. Các học giả hát những món tấu ca bằng giọng cao nhất của họ. Những người thợ và người lao động, thợ kim hoàn và những người chép thuê, những người tư vấn và anh em họ đón chào Đức Vua quá sức náo động.

Người cháu nói, "Tâu Đức Vua! Người nghĩ gì?".

Đức Vua nói, "Thật là ngạc nhiên! Lượng âm thanh này thật không tầm thường!".

Người cháu nói, "Thưa Đức Vua, đây không chỉ là âm thanh, mà còn là một khoản tiền khổng lồ tầm thường sau nó".

Đức Vua cực kỳ hài lòng. Ngài bắt đầu quay lui. Ngài ra đến cửa trước và sắp lên voi, thì một người ư-ư-bắt-bê đang nấp sau một bụi cây kêu lên, "Đức Vua! Ngài đã xem con chim chưa?".

Đức Vua giật mình. Ngài nói, "Ồ! Ta quên. Ta đã không hề thấy con chim".

Một lần nữa Ngài lại trở vào và bảo học giả, "Ta muốn xem phương pháp giáo dục con chim của ông".

Và Ngài thấy phương pháp đó. Thực sự rất hài lòng. Phương pháp giáo dục so với con chim thì thật quá mức đến nỗi người ta hầu như không chú ý đến con chim nữa. Có vẻ không thích đáng lắm nếu nhìn con chim. Đức Vua hiểu rằng các sự sắp xếp không hề sai sót. Không có hạt ngô trong lồng, cũng không có nước. Chỉ có cả đồng trang sách được xé ra từ cả đồng sách, và với đầu ngón bút, những trang sách đang được nhét vào miệng con chim. Không còn chỗ nào trong miệng con chim để nó có thể phát ra một tiếng kêu, một âm điệu đơn lẻ. Đó thật sự là một cảnh thú vị kinh khủng.

Lần này, trước khi lên voi, Đức Vua ra lệnh cho quan kéo-tai hãy thẳng tay kéo tai kẻ ư-ư-bắt-bê.

6. Như có thể dự đoán, con chim sống dờ chết dờ theo từng ngày trôi qua. Những người giám sát hiểu rằng tình thế này đầy hy vọng. Nhưng dù vậy... theo những thói quen xấu của nó... con chim nhìn ánh nắng mai và đập cánh theo cách rất đáng chê trách. Một vài ngày thậm chí nó còn ra sức phá gãy những thanh lồng bằng cái mỏ yếu ớt của nó.

Quan quản lý nói: "Thật là cá gan!".

Lập tức, người thợ rèn được triệu đến ban giáo dục với đủ đồ lễ ống thổi, lửa, búa và đục. Những thao tác của ông ta thật là ngoạn mục. Một sợi dây xích được chế tạo còn đôi cánh của con chim bị cắt cụt.

Những người bà con của Đức Vua lắc đầu bi tráng và nói: "Ở xứ này, anh thấy đấy, những con chim không những ngu ngốc mà còn bạc bẽo nữa". Rồi những vị học giả đến với tay bút tay giáo và làm một việc có thể thực sự gọi là giáo dục.

Người thợ rèn được tiếng làm-rất-giỏi. Vợ anh ta được đồ trang sức vàng. Quan quản lý được Đức Vua ban tước hiệu nhờ sự bảo vệ của mình.

7. Con chim chết... chẳng ai biết vào lúc nào. Người ư-ư-bắt-bê bị ối loạn tin này, "Con chim đã chết".

Đức Vua gọi người cháu lại và hỏi: "Cháu yêu mến, điều ta nghe có nghĩa gì?".

Người cháu nói: "Thưa Đức Vua, việc giáo dục con chim đã hoàn thành".

Đức Vua hỏi: "Nó vẫn nhảy nhót chứ?".

Người cháu nói: "Thượng đế cấm".

"Nó còn bay chứ?".

"Không ạ".

"Nó còn hót không?".

"Không ạ".

"Nó còn kêu khi không cố thức ăn không?".

"Không ạ".

Đức Vua nói, "Mang con chim lại đây. Ta muốn thấy nó".

Con chim được mang vào. Cùng vào với nó là quan quản lý, những người giám sát, những kỹ sư. Đức Vua vuốt ve con chim. Nó không há mỏ và không phát ra một tiếng nào. Chỉ có những trang sách, đã bị nhét vào bụng nó, phát ra tiếng rột rột nho nhỏ.

Bên ngoài, gió nam nhẹ thổi và cây rừng ra hoa đang báo hiệu mùa xuân, những chiếc lá xanh thẳm vào bầu trời tiếng rì rào sâu lắng.

Lầy cở à

(Tiếp theo trang 9)

...- Em muốn xin Mai về làm vợ. Ngoài ra em không lấy thứ gì.

Bà Mai bó gối nhìn bếp lửa. Khói đầu mà cay mắt thế. Tiếng hát, tiếng đàn tỉnh bên làng Pác vọng sang. "Nàng à...a lới...mì slim mà vạ pí ơi... noọng a...no. Thà cần pây hang chiêng...tênh lè kéo...a...nàng à...nàng ơi...". Chà ơi, lửa rất cạp má dãn đeo, bà lấy tấm khăn chòang lên đầu, gục mặt vào hai bàn tay.

Đêm đó, Mai lên xuống cầu thang, đi qua *pung* lúa chớm thiếu nữ, cá chép dựng vây chạy thành hàng trước mắt. Cô vấp ngã nằm xòa bờ ruộng, cỏ đâm sưng buốt lạnh. Cô lần tay tìm dấu chân Quỳnh. Vết hõm gót chân nê toác chảy máu ẩn bờ đất nhào hóm Quỳnh đội chậu cá giống ra ruộng. Anh Quỳnh ơi, sao nói lời đau lòng đến thế. Hay là...Ừ thì thôi...Đã thế thì...

Mai vùng chạy xuyên làng Pác, nhắm ngọn núi xa mờ thăm thẳm.

Mười năm sau cô trở về mang theo thằng Thảo lăm chằm học đi. Cô buộc kỷ cánh liếp từ ruộng cỏ nhìn sang bên ấy. Chà ơi, bà Mai bịt tai vẫn nghe tiếng trống tiền bố mẹ Quỳnh ra đồng. Tiếng trống mỗi tháng Ba xối buốt tìm bà. Mảnh ruộng chân núi cảm ngàn chông nhọn. Ngày tiếng trống tiền ông Quỳnh về với đất, bà ôm gối nhìn trọn đêm trăng. Anh Quỳnh ơi, mùa chếp gù đến rồi...

Thảo và con Sim từ làng Pác về đã thấy thằng Hường ngồi bên bà Mai. Bếp lửa hồng rực tỏa hơi ấm khắp nhà. Trước mặt bà Mai là cái chậu rửa đầy *áp quá còn*, gương mặt bà thành thoi như cánh đồng sau gặt.

- Những *quá còn* này ông nội cháu làm từ khi làng mình bỏ lệ phạt rượu người thua *lầy cở*. Bỏ cháu bảo năm nào ông nội cháu cũng làm một *quá còn* vào đêm trước hội làng. Trước khi về với đất, ông nói với bố cháu: Khi nào thằng Hường lớn, bảo nó đưa *chả còn* này sang bà Mai, nói giúp ông một lời xin lỗi.

Thảo ngồi xuống nâng lên tay một *quá còn*. Những tua vài lụa xanh đỏ sột soạt như muốn vút bay. Bà Mai lau nước mắt nói với Hường:

- Con ở đây cùng chú Thảo đi bắt cá ruộng, bà gói bánh chưng nhân cá chếp cho mang về Hà Nội mời các bạn. Em Sim nó cũng thích món ấy đấy.

Hường vâng rồ to, nhìn Sim gỡ cái áo chàm lất phất vai cầu thang mang ra sân nước ngồi giặt. Má Sim mịn căng trong gió đêm mùi cơm lam.

(*) Lầy cở: Một trò chơi dân gian của dân tộc Tày, Nùng vùng Việt Bắc. Mỗi lượt chơi chỉ có hai người. Khi chơi, họ cùng đồng thanh hô một con số do mình chọn. Xòe ra mấy ngón tay, tùy mình thích. Miễn sao cộng các ngón tay hai người khớp lại, vừa đúng với số mà mình hô. Ai đoán đúng sẽ thắng. Ai thua thì bị phạt.

(**) *Pung*: Đơn vị đo diện tích của người Tày.

(***) *Quá còn*: Quả để tung trong trò chơi ném còn được làm bằng vải, bên trong chứa hạt bông, hạt thóc, hoặc cát, xung quanh quả còn khâu những dải vải nhiều màu. Ném còn là dùng *quá còn* tung qua vòng tròn ở trên cao cho người đứng ở phía bên kia vòng tròn bắt rồi ném trả lại qua cái vòng tròn đó.

(****) Dịch nghĩa: Nàng à... nàng ơi... có lòng với nhau thì về với anh. Đợi nhau đi chợ tháng Giêng... trên đeo a, nàng ơi...

M.H

Năm K (5K) nhớ thuộc nằm lòng

Chung tay ta chống Cô-Vy
Mấy điều phải thuộc, nhớ ghi nằm lòng
Năm K - là phải nhớ rõ ràng
Mới phòng được dịch, mới phòng được thân
Khẩu trang - vũ khí rất cần
Rửa tay - sát khuẩn mỗi lần về, đi
Khoảng cách - hai mét tức thì
Khẩu báo y tế - nhớ ghi đủ đầy
Không tụ tập - để bị lây
Năm K chống dịch, rất hay nên làm!

Nguyễn Văn Dũng

An toàn mùa mưa bão...

Con lên thành phố học
Ba dặn con mấy lời
Mùa mưa bão đã đến
Xin đừng trách ông trời!

Đi đường mang áo phao
Đề phòng đường ngập lụt!
Ta "tự bơi" trên đường
Sợ mấy lần chết hụt!

Nhớ đội nón bảo hiểm
Đề phòng cây gãy, rơi...
Cây "thích" thì cây đổ
Nhớ trồng là tiêu đời!

Nhớ mang theo "bu gi"
Đề phòng xe chết ngắc!
Nếu bị thì mình thay
Tránh mấy người "chém chết"!

Nhớ mang theo mì gói
Lỡ kẹt xe giữa đường!
Vẫn có mì dân bụng
Để có sức tới trường...

Ba dặn con mấy lời
Gọi là kỹ năng sống!
Giữa biển đời rất rộng
Mình "dự phòng" là hơn!

Lão Hạc

Ý thức phòng dịch

Đồ bảo hộ vứt ven đường
Ai lại như thế xem thường hiểm nguy
Biết bao người phải cách ly
Vì dịch "cô vit, cô vy" tung hoành
Vây mà còn chối loanh quanh
Do người bốc dỡ vô tình bỏ rơi
Dịch bệnh đừng có đùa chơi
Cẩn thận không lại "dở hơi" có ngày
Ý thức quyết định nguồn lây
Mọi người xin hãy chung tay giữ gìn!

Minh Khôi

Cần chấn chỉnh việc tùy tiện nâng giá thu tiền điện

Tình trạng chủ nhà trọ thu tiền điện với giá không đúng theo quy định đã xuất hiện từ nhiều năm. Dù đã không ít người phản ánh, nhưng việc này vẫn còn rất phổ biến.

Ngày 20/3/2019, Bộ Công Thương ban hành Quyết định điều chỉnh mức giá bán lẻ điện bình quân và quy định giá bán điện. Theo đó, các chủ nhà trọ phải áp dụng cách tính giá điện đối với người thuê trọ theo mức bậc 3 của giá điện cho sinh hoạt với số tiền 2.014 đồng/kWh, chưa bao gồm thuế VAT.

Trước đó, Thông tư 25/2018/TT-BCT, ngày 12/9/2018 của Bộ Công Thương nêu rõ, trường hợp cho sinh viên và người lao động (NLĐ) thuê nhà (bên thuê nhà không phải là một hộ gia đình), chủ nhà cho thuê chưa xác định số người thuê trọ thì áp dụng biểu giá mức điện bậc 3, từ 101 - 200kWh (tính theo giá điện hiện nay là 2.014 đồng/kWh).

Trường hợp chủ nhà xác định được số người thuê thì cứ 4 người được tính là một hộ sử dụng điện để tính số định mức áp dụng giá bán lẻ điện sinh hoạt: trong đó 1 người được tính 1/4 định mức, 2 người được tính 1/2 định mức, 3 người được tính 3/4 định mức, 4 người được tính 1 định mức. Như vậy Thông tư 25 đã hướng dẫn "với quy định giá bán điện hiện nay thì mỗi 1 kWh người thuê nhà chỉ phải trả 2.215 đồng (gồm 2.014 đồng/kWh + 10% VAT - tính theo giá điện bậc 3). Với cách tính này, người thuê nhà và chủ nhà sẽ dễ dàng tính toán tiền điện một cách minh bạch, rõ ràng.

Quy định là vậy, song trên thực tế người lao động, học sinh, sinh viên đi thuê nhà trọ phải chịu giá tiền điện cao hơn nhiều lần mức quy định. Hầu hết các chủ nhà trọ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên đều tính giá điện cao hơn với quy định, với giá 1 kWh từ 3.000 - 4.000 đồng, có nơi thậm chí lên đến 5.000 đồng/1 kWh. Điều này làm đội chi phí sinh hoạt, tăng gánh nặng mưu sinh, nhất là đối với người nghèo.

Tham khảo một số phòng trọ tại phường Tân Thịnh, Thịnh Đán là nơi có nhiều công nhân, người lao động, sinh viên thuê trọ, ngoài giá phòng trọ có giá từ 500 đến 1 triệu đồng/phòng/tháng, tôi được các chủ nhà trọ giới thiệu mức giá điện trung bình phải trả đều từ 3.000 - 4.000 đồng/kWh, tùy lượng sử dụng.

Bà P.T.P, chủ khu nhà trọ ở khu vực Đại học Công nghệ Thông tin cho biết, gia đình có 2 dãy nhà 2 tầng với 40 phòng trọ. Bà cho thuê mức 600 - 800 ngàn đồng/phòng/tháng tùy theo diện tích, phòng có sẵn các thiết bị điều hòa, bình nóng lạnh... tiền điện là 3.000 đồng/kWh. Tại đây, mỗi

MỘT SỐ QUY ĐỊNH CỦA BỘ CÔNG THƯƠNG VÀ NGÀNH ĐIỆN LỰC ÁP DỤNG CHO VIỆC THANH TOÁN TIỀN ĐIỆN ĐỐI VỚI NGƯỜI THUÊ TRỌ:

- * Trường hợp chủ nhà ký hợp đồng mua bán điện:
 - Yêu cầu có sổ tạm trú hoặc xác nhận tạm trú của công an đối với người thuê trọ
 - 1 người thuê trọ được tính 1/4 định mức
 - Chủ nhà thu tiền theo hóa đơn của Điện lực, cộng 10% chi phí điện bơm nước, chiếu sáng dùng chung
 - Chủ nhà phải thông báo ngay cho điện lực khi có thay đổi số người thuê trọ.
 - Trường hợp không thể kê khai được số người thì áp dụng giá bán lẻ điện sinh hoạt của bậc 3 (từ 101 - 200kWh) cho toàn bộ sản lượng điện.
- * Trường hợp đại diện người thuê ký hợp đồng mua bán điện:
 - Giấy ủy quyền kèm cam kết thanh toán của chủ nhà.
 - Chứng từ xác nhận tạm trú của công an, thời hạn trên 12 tháng.
 - Người thuê thanh toán theo hóa đơn Điện lực.
 - * Quy định xử lý vi phạm:
 - Phạt từ 7 đến 10 triệu đồng đối với chủ nhà thu quá giá (điều 12 khoản 6 của Nghị định số 134/2013/NĐ-CP ngày 17/10/2013).

chủ nhà trọ

phòng trọ có một đồng hồ đo điện. Tất cả các thiết bị đèn chiếu sáng ở cầu thang, máy bơm nước và một số thiết bị công cộng khác được lắp một đồng hồ riêng tính theo từng tầng. Số tiền điện đó được tính riêng và sẽ chia đều cho các phòng trọ. Như vậy, với giá tiền điện 3 nghìn đồng/kWh (cộng thêm thuế VAT) thì người trọ phải trả giá cao hơn gần 1.000 đồng/kWh so với mức quy định.

Hai người em của tôi quê Bắc Kạn xuống làm công nhân tại một công ty dưới Phố Yên, thuê phòng ở khu vực cầu vượt Đán, chia sẻ: "Hai năm nay, chủ nhà trọ đều thu tiền điện với mức 3,5 nghìn đồng/kWh. Hàng ngày, chúng em chỉ về phòng trọ nghỉ buổi tối và một ngày cuối tuần. Bọn em không nấu cơm, sử dụng 2 bóng điện mắc tại phòng ngủ, nhà tắm và một chiếc quạt cây, mỗi tháng hết 50 - 60 số điện nhưng phải trả từ 170 - 210 nghìn đồng. Dịch đã, thu nhập giảm nên dù phòng có lắp điều hòa cũng chả dám dùng vì tiền điện cao, nóng quá thì xả nước ra nhà, hoặc làm vài nghìn đá lạnh để chống nóng giá còn rẻ hơn nhiều".

Không ít người giống như hai cậu em tôi, có điều chẳng ai hé lời phàn nàn vì "phép vua thua luật xóm trọ", ai cũng sợ sẽ gặp rắc rối, phiền phức. Nhiều người trong số họ biết rằng tiền điện như vậy là quá cao nhưng đều chấp nhận nộp tiền điện với giá theo "quy định miệng" của chủ nhà trọ đưa ra.

Theo Nghị định số 134, ngày 17/10/2013 của Chính phủ quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực điện lực, an toàn đập thủy điện, sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả có quy định rõ: Phạt tiền từ 7 - 10 triệu đồng đối với người cho thuê nhà thu tiền điện của người thuê nhà cao hơn giá quy định trong trường hợp mua điện theo giá bán lẻ điện để phục vụ mục đích sinh hoạt. Việc rất nhiều chủ nhà trọ thu giá điện cao hơn quy định đã xâm hại quyền lợi của nhiều người và là hành vi vi phạm pháp luật.

Thái Nguyên là tỉnh có nhiều khu công nghiệp với quy mô ngày càng mở rộng, toàn tỉnh có hàng chục nghìn công nhân, người lao động phải thuê trọ. Bên cạnh đó là hàng nghìn sinh viên đang theo học tại các trường đại học, cao đẳng ở trọ trên địa bàn. Do vậy, đề nghị các cơ quan chức năng cần làm rõ, xử lý nghiêm, không để xảy ra tình trạng trục lợi giá điện, ảnh hưởng đến cuộc sống của những người lao động, sinh viên đang từng ngày, từng giờ bươn chải, nỗ lực để "cầm rế" nơi phố thị.

Anh Triệu (TP. Thái Nguyên)

43 VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN
SỐ 11 - RA NGÀY 10 THÁNG 6 NĂM 2021

VĂN NGHỆ ĐỊA PHƯƠNG

Lã Thị Thông
(CLB thơ Lục bát)

Hương rừng

Tuổi thơ theo mẹ lên rừng
Cheo leo giấc ngủ trên lưng mẹ gầy
Lưng trời gió núi thoảng bay
Hương rừng tình mẹ đọng đầy tuổi thơ

Chân trần vượt đá nhấp nhô
Cuối mây đầu núi nắng mưa nhọc nhằn
Lớn cùng măng đắng, rau rừng
Bông hoa nở cũng sáng bừng sơn khê

Vấn duyên trong nếp váy xòe
Mùa xuân rục rờ như về theo em
Dịu hiền như mảnh trăng đêm
Trong veo ánh mắt một miền thăm xanh

Suối nguồn thơm thảo ngọt lành
Nụ cười em chợt nhuộm xanh núi rừng.

Quê hương

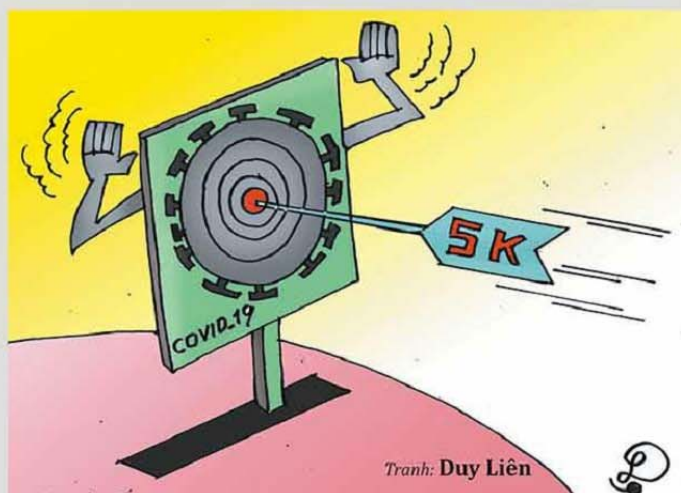
Dòng sông cùng lũy tre xanh
Qua bao năm tháng mà thành tình quê
Mùa vàng sóng lúa bên đê
Con đò bến cũ lối về thánh thời

Tiếng chuông chùa vọng bao đời
Mái đình tiên tổ đất trời còn đây
Vui buồn, mưa nắng, đắng cay
Trong thôn ngoài xóm đắm say tình người

Hội làng đầy ắp tiếng cười
Sân đình còn giữ trò chơi học trò
Chợ làng mái lá đơn sơ
Nụ cười chen lẫn bán mua chào mời

Dù đi muôn dặm xa xôi
Hình quê, dáng mẹ suốt đời trong con.

GÓC BIỂM HỌA

Võ Hằng
(TP. Thái Nguyên)

Mưa giao mùa

Giao mùa
Mưa bụi thổi bay
Mây vẫn màu xưa cũ

Giao mùa
Ta một mình nghe tiếng mưa đêm
Mưa ngân những lời xa lắc
Mênh mang
Mênh mang
Mưa
Mưa
Giọt giọt rơi rơi như nước mắt
Thăm thẳm trong đêm vô tận hạt nước
Mưa đuổi theo nhau tận cuối con đường!
Những tán cây rừng mình
Áo
Áo
Rũ những giọt vương

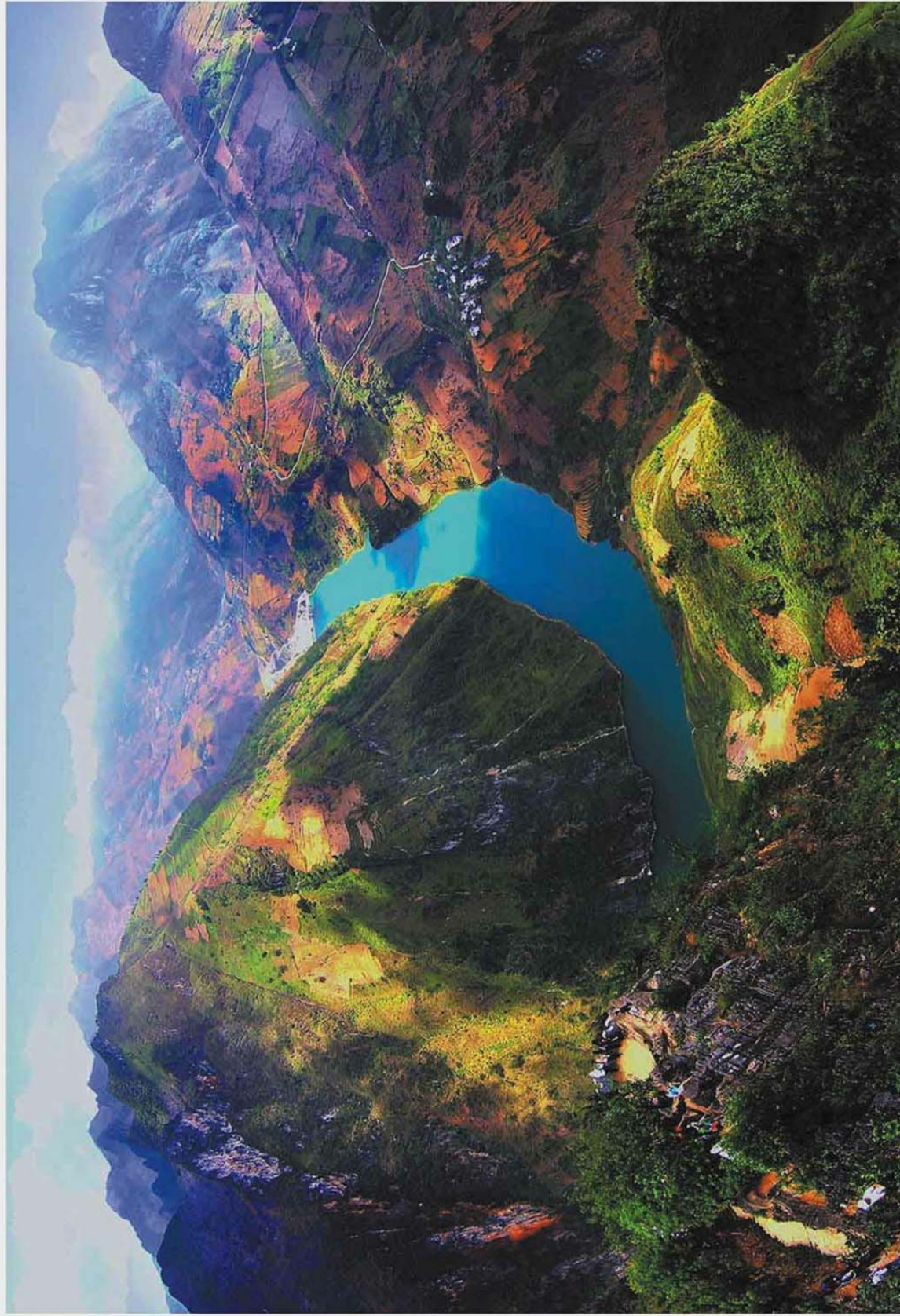
Tỉ tách
Tỉ tách
Rơi
Rơi
Những âm thanh kỳ diệu
Miên man
Nhẹ nhàng
Mưa giao mùa

Bỗng dưng nhớ ngày xưa đã đi
Mong một lần nghe lại tiếng mưa xa...

Em thay áo mới

Tháng Giêng e ấp hoa đào
Hương bưởi thơm mát bờ ao sau chùa
Ngon tâm xuân thức chờ mưa
Con chim chiền chiện gọi trưa nắng vàng
Tay xuân năm ngón dịu dàng
Tình xuân trái rộng mênh mang đất trời
Cỏ thay áo mới trên đồi
Em thay áo mới khiến tôi đại khờ.

Tranh: Duy Liên

Bên dòng Nho Quế. Ảnh: Khắc Thiện